

OBJAVLIVANJE PODATAKA I INFORMACIJA BANKE

Raiffeisen *BANK* dd Bosna i Hercegovina
na izvještajni datum 31.12.2022. godine

Sarajevo, maj 2023

SADRŽAJ .....

0	Informativni sažetak	3
1	Sadržaj objavljenih podataka i informacija:	4
1.1	Poslovno ime i sjedište Banke	4
1.2	Vlasnička struktura i članovi Nadzornog odbora i Uprave Banke.....	8
1.3	Politika naknada	14
1.4	Obuhvat primjene regulatornih zahtjeva, na pojedinačnoj ili na konsolidovanoj osnovi	22
1.5	Strategija, ciljevi i politike za upravljanje rizicima banke	23
1.6	Regulatorni kapital, zaštitni slojevi kapitala, kapitalni zahtjevi i adekvatnost regulatornog kapitala	81
1.7	Stopa finansijske poluge.....	102
1.8	Likvidnosni zahtjevi.....	104
1.9	Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja banke	116
1.10	Kamatni rizik u bankarskoj knjizi	120
1.11	Interni proces procjene adekvatnosti kapitala - ICAAP i interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti - ILAAP Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja banke.....	123
1.12	Neopterećena (nezaložena) i opterećena (založena) imovina banke	129
1.13	Nekvalitetne i restrukturirane izloženosti i stečeni kolaterali	131

0 Informativni sažetak

Banka utvrđuje i sačinjava podatke odnosno informacije koje su definisane Zakonom o bankama (Službene novine FBiH, broj 27/17) (u daljem tekstu: Zakon), član. 111. (Objavljivanje podataka) i član 248. (Donošenje i objavljivanje podzakonskih akata), te Odlukom o objavljivanju podataka i informacija Banke (Službene novine FBiH, broj 39/21) (u daljem tekstu: Odluka).

Prema Zakonu o bankama (Službene novine FBiH, broj 27/17), član. 111, Banka je dužna, najmanje jednom godišnje, da javno objavljuje kvantitativne i kvalitativne podatke koji su od značaja za informisanje javnosti o njenom finansijskom stanju i poslovanju, a najmanje podatke o:

- a) kapitalu i adekvatnosti kapitala banke,
- b) vlasničkoj strukturi, članovima nadzornog odbora i upravi banke,
- c) drugim činjenicama u skladu sa propisima Agencije.

Uprkos gore navedenoj činjenici da banka procjenjuje potrebu za objavljivanjem podataka i informacija, Banka je dužna da objavljuje podatke i informacije češće od jednom godišnje, a najmanje polugodišnje ukoliko ispunjava jedan od sljedećih kriterija:

- a) konsolidovana neto bilansna aktiva banke prelazi dvije milijarde KM,
- b) četverogodišnji prosjek ukupne neto bilansne aktive banke prelazi vrijednost od 20% četverogodišnjeg prosjeka bruto domaćeg proizvoda (BDP) Bosne i Hercegovine

Banka nije dužna da objavljuje podatke i informacije koje nisu materijalno značajne, kao i podatke i informacije čije bi javno objavljivanje moglo negativno da utiče na konkurentski položaj, te banke na tržištu i podatke koji bi mogli negativno uticati na sigurnost zaposlenika i organa banke.

Agencija za bankarstvo (u daljem tekstu: FBA) je bliže propisala sadržaj podataka i informacija kao i uslove, način i rokove njihovog objavljivanja u Odluci o objavljivanju podataka i informacija Banke odnosno Uputstvu za objavljivanje podataka i informacija Banke.

Odlukom se propisuju minimalni zahtjevi za sadržaj podataka, odnosno informacija koje je banka dužna da objavljuje u skladu sa Zakonom, kao i uslovi, način i rokovi njihovog objavljivanja.

Ako objavljeni podaci, odnosno informacije ne prikazuju sveobuhvatan rizični profil banke, Banka je u skladu sa Odlukom dužna da objavi i dodatne materijalno značajne informacije, odnosno podatke kojima se učesnicima na finansijskom tržištu omogućava sveobuhvatni prikaz rizičnog profila Banke, a koje nisu zaštićene ili povjerljive. Banka je dužna da osigura redovno, a najmanje jednom godišnje, tačno, adekvatno i pravovremeno objavljivanje podataka i informacija.

U nastavku Banka objavljuje podatke i informacije na izvještajni datum 31.12.2022. godine (u hiljadama KM) koji su javno dostupni na internet stranici www.raiffeisenbank.ba.

1 Sadržaj objavljenih podataka i informacija:

U ovom izvještaju objavljeni su podaci i informacije u skladu sa minimalnim zahtjevima prethodno navedene Odluke.

1.1 Poslovno ime i sjedište Banke

RAIFFEISEN BANK DIONIČARSKO DRUŠTVO BOSNA I HERCEGOVINA (u daljem tekstu: Banka) sa sjedištem u ul. Zmaja od Bosne bb, Sarajevo, Novo Sarajevo, podliježe zahtjevima za objavu te nastavno na navedeno iz informativnog sažetka objavljuje kvantitativne i kvalitativne podatke, koji su od značaja za informisanje javnosti o njenom finansijskom stanju i poslovanju.

Pregled organizacionih dijelova Retail poslovne mreže Banke na dan 31.12.2022. godine:
 Ukupno (FBiH, RS i BD):

Mreža Raiffeisen BANK	Glavne Podružnice / Filijale	Podružnice / Filijale	Agencije	Ukupno organizacionih dijelova
Sarajevo	1	6	14	21
Mostar	1	6	6	13
Tuzla	1	4	13	18
Bihać	1	5	3	9
Banja Luka	1	5	13	19
Zenica	1	6	9	16
Ukupno	6	32	58	96

FBiH:

Mreža Raiffeisen BANK	Glavne Podružnice / Filijale	Podružnice / Filijale	Agencije	Ukupno organizacionih dijelova
Sarajevo	1	5	13	19
Mostar	1	5	6	12
Tuzla	1	2	9	12
Bihać	1	5	3	9
Zenica	1	6	8	15
Ukupno	5	23	39	67

RS:

Mreža Raiffeisen BANK	Glavne Podružnice / Filijale	Podružnice / Filijale	Agencije	Ukupno organizacionih dijelova
Sarajevo	0	1	1	2
Mostar	0	1	0	1
Tuzla	0	1	3	4
Banja Luka	1	5	13	19
Zenica	0	0	1	1
Ukupno	1	8	18	27

BD:

Mreža Raiffeisen BANK	Glavne Podružnice / Filijale	Podružnice / Filijale	Agencije	Ukupno organizacionih dijelova
GP/F Tuzla BD	0	1	1	2
TOTAL	0	1	1	2

Pregled organizacionih dijelova Retail poslovne mreže Banke na dan 31.12.2022. godine:

Red. br.	MREŽA	Adresa	Mjesto	Entitet
1	Glavna podružnica/ filijala SARAJEVO	Zmaja od Bosne bb	71000 Sarajevo	F
2	Podružnica/Filijala Centar	Zmaja od Bosne bb	71000 Sarajevo	F
3	Agencija Unitic	Fra Anđela Zvizdovića br.1	71000 Sarajevo	F
4	Podružnica/Filijala Skenderija	Valtera Perića br.20	71000 Sarajevo	F
5	Agencija Stari Grad	Štrosmajerova br.10	71000 Sarajevo	F
6	Agencija Stari Grad 2	Branilaca Sarajeva br. 20	71000 Sarajevo	F
7	Agencija Titova	Maršala Tita br.11	71000 Sarajevo	F
8	Agencija Ciglane	Merhemića trg bb	71000 Sarajevo	F
9	Podružnica/Filijala Novo Sarajevo	Kolodvorska br.12	71000 Sarajevo	F
10	Agencija Vogošća	Jošanička 27A	71320 Vogošća	F
11	Agencija Ilijaš	126 Ilijaške brigade br.47	71380 Ilijaš	F
12	Agencija Novi grad	Trg međunarodnog prijateljstva bb.	71000 Sarajevo	
13	Agencija Otoka	Gradačačka 1-TC Merkur	71000 Sarajevo	F
14	Agencija Hrasno	Azize Šaćirbegović bb	71000 Sarajevo	F
15	Podružnica/Filijala Ilidža	Rustempašina bb	71210 Ilidža	F
16	Agencija Hrasnica	Halid bega Hrasnice 10	71212 Hrasnica	F
17	Agencija Istočno Sarajevo	Spasovdanska bb	71123 Istočno Novo Sarajevo	RS
18	Agencija Hadžići	Hadželi br.115	71240 Hadžići	F
19	Agencija Dobrinja	Bulevar Branilaca Dobrinje br.10.	71000 Sarajevo	F
20	Podružnica/Filijala Pale	4 Juni br.17	71420 Pale	RS
21	Podružnica/Filijala Goražde	Titova bb	73000 Goražde	F
22	Glavna podružnica/filijala Mostar	Kneza Domagoja bb	88000 Mostar	F
23	Podružnica/Filijala Mostar	Kneza Domagoja bb	88000 Mostar	F
24	Agencija Mostar 2/ Musala	Fejićeva bb	88000 Mostar	F
25	Podružnica/Filijala Konjic	Suhi do bb	88400 Konjic	F
26	Podružnica/Filijala Čitluk	Broćanski trg 1	88260 Čitluk	F
27	Agencija Čapljina	Braće Radića bb	88300 Čapljina	F
28	Podružnica/Filijala Široki Brijeg	Ulica pobijenih franjevaca br.3	88220 Široki Brijeg	F
29	Agencija Grude	Mate Bobana br.2b	88340 Grude	F
30	Agencija Ljubuški	Petra Barbarića 1	88320 Ljubuški	F
31	Agencija Posušje	Fra Grge Martića br. 47	88240 Posušje	F
32	Podružnica/Filijala Trebinje	Vuka Mićunovića bb	89101 Trebinje	RS
33	Podružnica/Filijala Livno	Trg kralja Tomislava bb	80101 Livno	F
34	Agencija Tomislavgrad	Brigade kralja Tomislava bb	80240 Tomislavgrad	F
35	Glavna podružnica/filijala Tuzla	15 Maja bb	75000 Tuzla	F
36	Podružnica/Filijala Tuzla	15 Maja bb	75000 Tuzla	F
37	Agencija Živinice	Tuzlanskih odreda bb	75270 Živinice	F

38	Agencija Lukavac	Armije RBiH bb, objekat Luciana II	75300 Lukavac	F
39	Agencija Tuzla 1	Prve inženjerske brigade bb	75000 Tuzla	F
40	Agencija Banovići	Alije Izetbegovića br.54	75290 Banovići	F
41	Podružnica/Filijala Tuzla 2	RK Omega-Univerzitetska br.16	75000 Tuzla	F
42	Agencija Gračanica	22. divizije bb	75320 Gračanica	F
43	Agencija Gradačac	H. K. Gradaševića bb	76250 Gradačac	F
44	Agencija Srebrenik	Radnička bb	75350 Srebrenik	F
45	Podružnica/Filijala Bijeljina	Karadjordjeva bb	76300 Bijeljina	RS
46	Agencija 1 Bijeljina	Majevička br.102	76300 Bijeljina	RS
47	Agencija Zvornik	Svetog Save bb	75400 Zvornik	RS
48	Agencija Ugljevik	Jednostanka br.20	76330 Ugljevik	RS
49	Podružnica/Filijala Brčko	Reisa Džemaludina Čauševića br.10	76100 Brčko	BD
50	Agencija Brčko	Bulevar Mira 5	76100 Brčko	BD
51	Agencija Orašje	III Ulica br. 33	76270 Orašje	F
52	Agencija Odžak	Titova br.44	75290 Odžak	F
53	Glavna podružnica/filijala Bihać	Pape Ivana Pavla II br.4	77000 Bihać	F
54	Podružnica/Filijala Bihać	Pape Ivana Pavla II br.4	77000 Bihać	F
55	Agencija Bihać 1	Bosanskih banova bb	77000 Bihać	F
56	Podružnica/Filijala Cazin	Cazinskih brigada bb	77220 Cazin	F
57	Podružnica/Filijala Velika Kladuša	ul. Maršala Tita " Diletacija C "	77230 V. Kladuša	F
58	Podružnica/Filijala Sanski Most	Muse Čazima Čatića br. 24	79260 S.Most	F
59	Agencija Ključ	Branilaca BIH bb	79280 Ključ	F
60	Podružnica/Filijala Bosanska Krupa	Trg Alije Izetbegovića bb	77240 Bos. Krupa	F
61	Agencija Bužim	Ulica generala Izeta Nanića bb	77245 Bužim	F
62	Glavna podružnica/filijala BANJA LUKA	Vase Pelagića br.2	78000 Banja Luka	RS
63	Podružnica/Filijala Banja Luka	Vase Pelagića br.2	78000 Banja Luka	RS
64	Agencija Banja Luka	Milana Tepića br.11	78000 Banja Luka	RS
65	Agencija Derviši	Branka Popovića br 310	78000 Banja Luka	RS
66	Podružnica/Filijala Banja Luka 2	Vojvode S. Stepanovića bb	78000 Banja Luka	RS
67	Agencija Laktaši	Karađorđeva bb	78250 Laktaši	RS
68	Agencija Mrkonjić Grad	Sime Šolaje br.18	70260 Mrkonjić Grad	RS
69	Agencija Kotor Varoš	Cara Dušana bb	78220 Kotor Varoš	RS
70	Agencija Banja Luka 3	Bulevar Vojvode Stepe Stepanovića br.132	78000 Banja Luka	RS
71	Podružnica/Filijala Prijedor	Majora Milana Tepića bb	79101 Prijedor	RS
72	Agencija Kozarska Dubica	Svetosavska br. 7	79240 K. Dubica	RS
73	Agencija Novi Grad	Miće Šurlana br.22	79220 N.Grad	RS
74	Podružnica/Filijala Gradiška	Vidovdanska bb	78400 Gradiška	RS
75	Agencija Prnjavor	Svetog Save br.25	78430 Prnjavor	RS
76	Podružnica/Filijala Doboj	Svetog Save br. 2	74000 Doboj	RS

77	Agencija Derventa	Nikole Tesle br.28	74400 Derventa	RS
78	Agencija Modriča	Cara Lazara br.5	74480 Modriča	RS
79	Agencija Brod	Svetog Save br.27	74450 Brod	RS
80	Agencija Šamac	ugao ul. Njegoševa i cara Lazara bb	76230 Šamac	RS
81	Glavna podružnica/ filijala ZENICA	Maršala Tita bb	72000 Zenica	F
82	Podružnica/Filijala Zenica	Maršala Tita bb	72000 Zenica	F
83	Agencija Zenica 1	Londža br. 90	72000 Zenica	F
84	Agencija Zenica 2	PC Kamberović polje bb	72000 Zenica	F
85	Agencija Zavidovići	ul. Dr.Pinkasa Bandta bb	72220 Zavidovići	F
86	Agencija Žepče	Stjepana Tomaševića bb	72230 Žepče	F
87	Podružnica/Filijala Kakanj	Alije Izetbegovića bb	72240 Kakanj	F
88	Podružnica/Filijala Vitez	Poslovni centar PC 96-2	72250 Vitez	F
89	Agencija Kiseljak	Josipa bana Jelačića bb, PC Tibra	71250 Kiseljak	F
90	Podružnica/Filijala Visoko	Alije Izetbegovića br.1	71300 Visoko	F
91	Podružnica/Filijala Tešanj	Titova br.2	74260 Tešanj	F
92	Agencija Kraševo	Kraševo bb	74260 Tešanj	F
93	Agencija Jelah	Jelah bb, šoping centar	74264 Jelah	F
94	Agencija Teslić	Karađorđeva bb	74270 Teslić	RS
95	Podružnica/Filijala Travnik	Konatur bb	72270 Travnik	F
96	Agencija Bugojno	Bosanska br.4	70230 Bugojno	F

1.2 Vlasnička struktura i članovi Nadzornog odbora i Uprave Banke

Banka objavljuje sljedeće informacije:

- a) spisak dioničara banke koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu banke ili glasačkim pravima u banci;
- b) o članovima nadzornog odbora i uprave banke i njihove ažurne biografije;
- c) broj direktorskih funkcija na kojima se nalaze članovi nadzornog odbora i uprave banke značajne s obzirom na veličinu, internu organizaciju i vrstu, obim i složenost poslova koje obavlja;
- d) politike za izbor i procjenu članova nadzornog odbora i uprave banke;
- e) o članovima odbora za reviziju i njihove ažurne biografije;
- f) o članovima odbora koje je u skladu sa zakonskim propisima osnovao nadzorni odbor (odbor za imenovanja, odbor za rizike, odbor za naknade i dr.), kao i učestalost zasjedanja tih odbora;
- g) način organizovanja funkcije interne revizije i rukovodioca interne revizije;
- h) imenovanog društva za reviziju finansijskih izvještaja.

Vlasnička struktura			
Red. br.	Ime/naziv dioničara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu (redosljed po veličini učešća)	% učešća	
		Obične dionice	Prioritetne dionice
1.	Raiffeisen SEE Region Holding GmbH	100,00	/

Članovi Nadzornog odbora Banke		
Red. br.	Ime i prezime	Web lokacije na kojoj se nalaze kratke biografije članova Nadzornog odbora Banke
1.	Peter Jacenko	www.raiffeisenbank.ba
2.	Markus Kirchmair	www.raiffeisenbank.ba
3.	Markus Plank	www.raiffeisenbank.ba
4.	Elisabeth Geyer - Schall	www.raiffeisenbank.ba
5.	Johannes Kellner	www.raiffeisenbank.ba
6.	Jasmina Selimović	www.raiffeisenbank.ba
7.	Zinka Grbo	www.raiffeisenbank.ba

Članovi Uprave Banke		
Red. br.	Ime i prezime	Web lokacije na kojoj se nalaze kratke biografije članova Uprave Banke
1.	James Daniel Stewart Jr. , predsjednik Uprave do 30.11.2022. godine	www.raiffeisenbank.ba
2.	Rainer Schnabl, predsjednik Uprave od 01.12.2022. godine	www.raiffeisenbank.ba
3.	Edin Hrnjica, član Uprave	www.raiffeisenbank.ba
4.	Andreea Achim, član Uprave	www.raiffeisenbank.ba
5.	Mirha Krivdić, član Uprave	www.raiffeisenbank.ba

Članovi Uprave Banke		
Red. br.	Ime i prezime	Web lokacije na kojoj se nalaze kratke biografije članova Uprave Banke
6.	Kreshnik Halili, član Uprave	www.raiffeisenbank.ba

Red.br.	Ime i prezime člana nadzornog odbora ili uprave banke	Broj izvršnih direktorskih funkcija (apsolutno)	Broj neizvršnih direktorskih funkcija (apsolutno)	Od toga broj izvršnih direktorskih funkcija u grupi	Od toga broj neizvršnih direktorskih funkcija u grupi	Broj direktorskih funkcija u institucijama čija je glavna poslovna aktivnost neprofitne prirode
1.	Peter Jacenko	0	4	0	4	0
2.	Markus Kirchmair	0	4	0	4	0
3.	Markus Plank	0	3	0	3	0
4.	Elisabeth Geyer Schall	0	4	0	3	0
5.	Johannes Kellner	0	1	0	1	0
6.	Jasmina Selimović	3	1	0	1	1
7.	Zinka Grbo	2	1	0	1	0
8.	James Daniel Stewart Jr. do 30.11.2022.	1	0	1	0	0
9.	Rainer Schnabl od 01.12.2022.	2	1	1	1	0
10.	Edin Hrnjica	2	2	1	2	0
11.	Andreea Achim	1	2	1	2	0
12.	Mirha Krivdić	2	1	1	1	1
13.	Kreshnik Halili	1	0	1	0	0

Banka u svojim Politikama i procedurama o procjeni članova Uprave i nosioca ključnih funkcija, detaljno razrađuje pitanja u vezi sa inicijalnom i kontinuiranom procjenom članova Uprave Banke i nosioca ključnih funkcija, u cilju uspješne i efikasne implementacije regulatornog okvira u segmentu korporativnog upravljanja koje se odnose na pribavljanje prethodne saglasnosti FBA za imenovanje članova Uprave banke.

Politikama i procedurama se, na adekvatan način, primjeren veličini, značaju, prirodi, obimu i kompleksnosti poslovanja Banke, uređuju:

- a) kriteriji i postupci za procjenu predloženih i imenovanih članova Uprave Banke, u smislu da li imaju dobar ugled i dovoljno iskustvo za obavljanje funkcije člana Uprave Banke;
- b) mjere koje Banka primjenjuje u slučajevima kada lica iz tačke a) nisu primjerena za obavljanje funkcije;
- c) kriteriji i postupci za procjenu nosioca ključnih funkcija u Banci, u smislu da li imaju dobar ugled i dovoljno iskustvo za obavljanje funkcije i
- d) mjere koje Banka primjenjuje u slučajevima kada lica iz tačke c) nisu primjerena za obavljanje funkcije.

Politike i procedure definišu:

- a) postupak koji se primjenjuje kod izbora, imenovanja, ponovnog imenovanja i planiranja zamjena članova Uprave Banke;
- b) da Odbor za imenovanja, odnosno Nadzorni odbor Banke, redovno, a najmanje jednom godišnje, procjenjuje znanje, vještine, sposobnosti i iskustvo članova Uprave Banke, te Uprave Banke kao cjeline i o procjeni izvještava Nadzorni odbor Banke;
- c) interni postupak koji se primjenjuje kod procjene i mjere koje se poduzimaju nakon provedene procjene;
- d) interne funkcije koje su odgovorne za pružanje podrške Nadzornom odboru Banke, odnosno Odboru za imenovanja u postupku procjene članova Uprave Banke;
- e) znanje, sposobnosti, iskustva, vještine, nezavisnost, spremnost i mogućnost posvećivanja dovoljno vremena u radu Uprave Banke i ostale uslove za obavljanje funkcije člana Uprave Banke;
- f) dokumentaciju koju član Uprave Banke treba dostaviti u svrhu provođenja procjene;
- g) slučajeve kada je potrebno vršiti ponovnu procjenu, uključujući mjere za utvrđivanje postojanja takvih slučajeva;
- h) obavezu članova Uprave Banke o redovnom godišnjem obavještanju Banke o svim promjenama koje utječu na njihovo ispunjavanje uslova za obavljanje funkcije, a u slučaju bitne promjene odmah po njenom nastanku;
- i) uslove i načine dodatnog usavršavanja članova Uprave Banke, a prema potrebama za profesionalnim razvojem članova Uprave Banke;
- j) ciljeve Banke u pogledu raznolikosti Uprave Banke;
- k) finansijske i ljudske resurse za obuku i osposobljavanje članova Uprave Banke; lica, način i rokove za obavještanje FBA o postupanju u skladu sa odredbama ove Politike i procedure, odnosno o svim materijalno značajnim informacijama koje mogu negativno utjecati na ispunjavanje uslova za članove Uprave Banke i
- l) način dokumentovanja postupka procjene članova Uprave Banke.

Dodatno, Banka u svojim Politikama i procedurama o procjeni članova Nadzornog odbora Banke, detaljno razrađuje pitanja u vezi sa inicijalnom i kontinuiranom procjenom članova Nadzornog odbora Banke u cilju uspješne i efikasne implementacije regulatornog okvira u segmentu korporativnog upravljanja vezano za izbor članova nadzornog odbora banke.

Politikama i procedurama se, na adekvatan način, primjeren veličini, značaju, prirodi, obimu i kompleksnosti poslovanja Banke, uređuju:

- a) kriteriji i postupci za procjenu ispunjavanja uslova predloženih i izabranih, odnosno imenovanih članova Nadzornog odbora Banke, u smislu da li imaju dobar ugled i dovoljno iskustva za obavljanje funkcije člana Nadzornog odbora Banke, uključujući i nezavisne članove;
- b) mjere koje Banka primjenjuje u slučajevima kada lica iz tačke a) nisu primjerena za obavljanje funkcije;

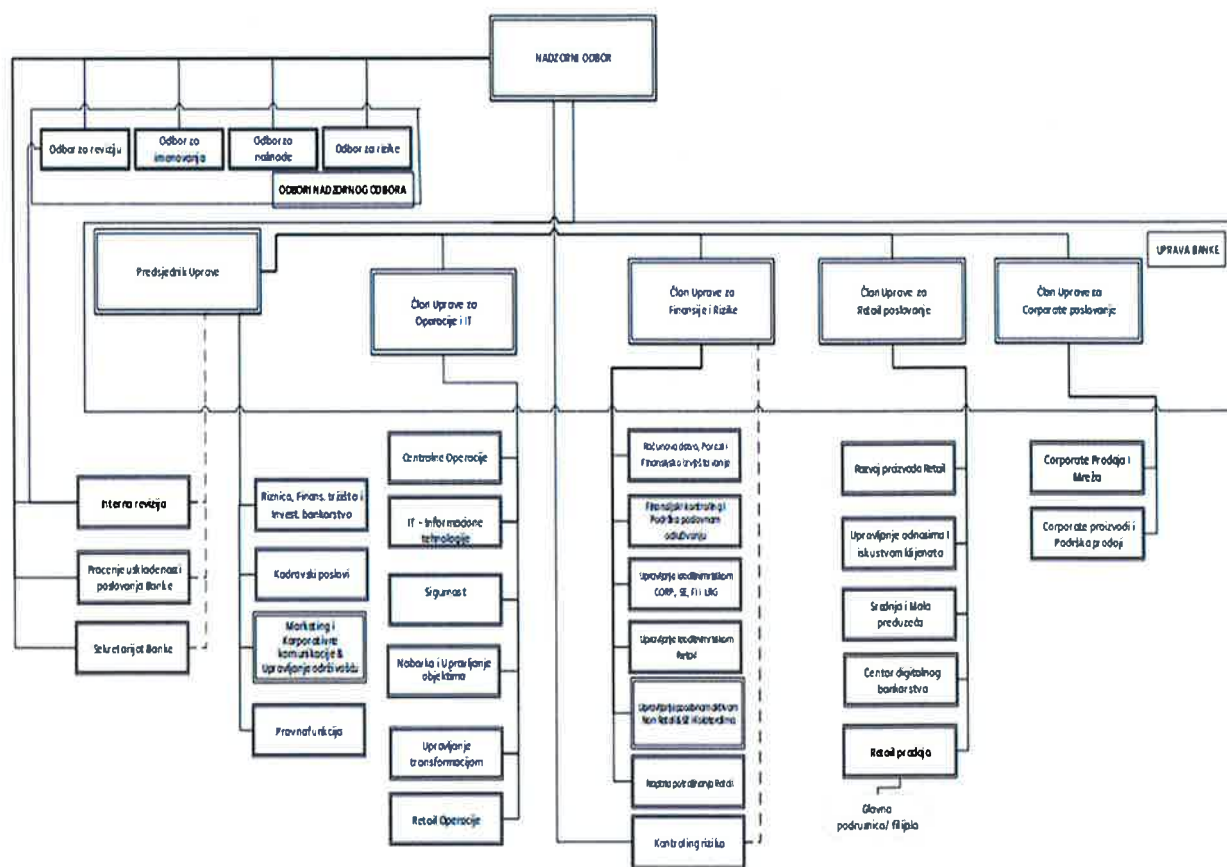
Politike i procedure definišu:

- a) postupak koji se primjenjuje kod izbora, imenovanja, ponovnog imenovanja i planiranja zamjena članova Nadzornog odbora Banke;
- b) da odbor za imenovanja, odnosno nadzorni odbor, redovno, a najmanje jednom godišnje, procjenjuje znanje, vještine, sposobnosti i iskustvo članova nadzornog odbora, te nadzornog odbora kao cjeline i o procjeni izvještava taj organ;
- c) interni postupak koji se primjenjuje kod procjene i mjere koje se poduzimaju nakon provedene procjene;
- d) interne funkcije koje su odgovorne za pružanje podrške Nadzornom odboru, odnosno Odboru za imenovanja u postupku procjene članova Nadzornog odbora Banke;
- e) znanje, sposobnosti, iskustva, vještine, nezavisnost, spremnost i mogućnost posvećivanja dovoljno vremena u radu Nadzornog odbora Banke i ostale uslove za obavljanje funkcije člana Nadzornog odbora Banke;
- f) dokumentaciju koju član organa banke treba dostaviti u svrhu provođenja procjene;
- g) aktivnosti koje treba poduzeti u slučaju izbora članova nadzornog odbora, u pogledu informisanja dioničara o uslovima za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora i kriterijima koje to lice mora ispunjavati za obavljanje funkcije, prije njegovog izbora;
- h) slučajeve kada je potrebno vršiti ponovnu procjenu, uključujući mjere za utvrđivanje postojanja takvih slučajeva;
- i) obavezu članova organa banke o redovnom godišnjem obavještavanju banke o svim promjenama koje utječu na njihovo ispunjavanje uslova za obavljanje funkcije, a u slučaju bitne promjene odmah po njenom nastanku;
- j) uslove i načine dodatnog usavršavanja članova organa banke, a prema potrebama za profesionalnim razvojem članova organa banke;
- k) ciljeve Banke u pogledu raznolikosti Nadzornog odbora Banke;
- l) definisane adekvatne finansijske i ljudske resurse za obuku i osposobljavanje članova Nadzornog odbora Banke;
- m) lica, načina i rokova za obavještavanje FBA o postupanju u skladu sa odredbama ove odluke, odnosno o svim materijalno značajnim informacijama koje mogu negativno utjecati na ispunjavanje uslova za članove organa banke i
- n) način dokumentovanja postupka procjene članova Nadzornog odbora Banke.

Članovi Odbora za reviziju		
Red. br.	Ime i prezime	Web lokacije na kojoj se nalaze kratke biografije članova Odbora za reviziju
1.	Renate Kattinger	www.raiffeisenbank.ba
2.	Vojislav Puškarević	www.raiffeisenbank.ba
3.	Nedžad Madžak	www.raiffeisenbank.ba
4.	Benina Veledar	www.raiffeisenbank.ba
5.	Abid Jusić	www.raiffeisenbank.ba

Članovi ostalih odbora Nadzornog Odbora, ukoliko su uspostavljeni u Banci	
Odbor za imenovanja	
1.	Peter Jacenko
2.	Johannes Kellner
3.	Zinka Grbo
Odbor za rizike	
1.	Markus Kirchmair
2.	Jasmina Selimović
3.	Peter Jacenko
Odbor za naknade	
1.	Jasmina Selimović
2.	Markus Kirchmair
3.	Johannes Kellner
Učestalost zasjedanja	
Kad god je potrebno izvršiti zadatke i nadležnosti Odbora za imenovanja, ali bar jednom godišnje.	
Odbor za rizike	
Sastanke Odbora za rizike saziva predsjednik kad god je potrebno vršiti aktivnosti i nadležnosti Odbora za rizike, ali najmanje četiri puta godišnje.	
Odbor za naknade	
Kad god je potrebno izvršiti zadatke i nadležnosti REMCO-a, a najmanje jednom godišnje.	

Način organizovanja funkcije interne revizije i rukovodioca interne revizije:

Slika 1. Organizacijski dijagram Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina 31.12.2022. godine;

Funkcija interne revizije je organizovana kao poseban organizacioni dio Banke, funkcionalno i organizacijski nezavisan o aktivnostima koje revidira i o drugim organizacionim dijelovima Banke.

Rukovodilac Interne revizije (kao nezavisne funkcije Banke) za svoj rad direktno odgovara Nadzornom odboru Banke čime se njegov hijerarhijski status jasno diverzificira od hijerarhijskog statusa rukovodstva (nivo B-1) ostalih funkcija Banke.

Rukovodilac Interne revizije kreira tromjesečne, polugodišnje i godišnje izvještaje, a koje dostavlja Upravi Banke, Nadzornom odboru i Odboru za reviziju Banke i najmanje jednom godišnje učestvuju na sjednicama tijela koje izvještavaju.

Poveljom Interne revizije su definisani minimalni standardi za protok informacija između lokalnih Rukovodioca Interne revizije i Nadzornog odbora/Odbora za reviziju su kako slijedi:

- ✓ Bilateralni sastanak Rukovodioca Interne revizije sa Predsjednikom Nadzornog odbora jednom godišnje;
- ✓ Lično prisustvovanje Rukovodioca Interne revizije na sastanku Nadzornog odbora najmanje jednom godišnje;
- ✓ Lično prisustvovanje Rukovodioca Interne revizije na sastanku Odbora za reviziju najmanje jednom godišnje;

Odjeljenje Interne revizije je na dan 31.12.2022. godine, pored Direktora Interne revizije, brojalo 9 stručno osposobljenih uposlenika.

Imenovano društvo za reviziju:

Skupština Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina, održana 30.06.2021. godine, uz prethodno odobrenje Agencije za bankarstvo Federacije BiH, izvršila je izbor:

- Deloitte d.o.o. za reviziju, za obavljanje revizije finansijskih izvještaja Banke kao i revizije procedura za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma sa stanjem na dan 31.12.2021., 31.12.2022., 31.12.2023. i 31.12.2024. godine,
- PRICEWATERHOUSECOOPERS d.o.o. Sarajevo za obavljanje revizije informacionog sistema Banke na dan 31.12.2021., 31.12.2022. i 31.12.2023. godine.

1.3 Politika naknada

Banka objavljuje informacije koje se odnose na politiku naknada, uključujući i prakse za kategorije zaposlenika banke čije profesionalne aktivnosti imaju značajan uticaj na rizični profil banke, odnosno sljedeće informacije:

a) politike i prakse naknada za identifikovane zaposlenike;

Ukoliko se varijabilna naknada isplaćuje zaposlenicima definisanim kao Identifikovani zaposlenici sa najvećom izloženosti u RBBH, isplata bonusa (i bilo kojeg drugog oblika varijabilne naknade) mora biti usklađena sa sljedećim regulatornim zahtjevima:

- ✓ najmanje 50% dodijeljene varijabilne naknade se isplaćuje u vlasničkim instrumentima (ako je primjenjivo);
- ✓ najmanje 40% varijabilne naknade će biti predmetom odgode i biti isplaćeno pro rata; u slučaju Visokog iznosa bonusa najmanje 60% varijabilne naknade će biti predmetom odgode i biće isplaćeno pro rata;
- ✓ retencijom Vlasničkih instrumenata;
- ✓ gornja granica Bonusa neće biti prekoračena;
- ✓ bilo kakva varijabilna naknada, uključujući njen razgraničeni dio, se isplaćuje ili dodjeljuje samo ukoliko su ispunjeni Step-in kriteriji.

Ukupan iznos varijabilne naknade dodijeljen za određenu godinu koji prelazi EUR 175,000 (bruto) ili prelazi 100% godišnje osnovne plaće (Base Pay) se općenito smatra "Visokim iznosom bonusa" i biće predmetom šeme odgode od 60%.

U RBBH, Visok iznos bonusa od EUR 175,000 će biti konvertovan u lokalnu valutu na osnovu zvaničnog deviznog kursa u trenutku obračuna/plaćanja bonusa/varijabilne naknade.

U slučaju da ukupni iznos Varijabilne naknade (uključujući Incentive, Bonus i sve druge oblike Varijabilne naknade ukoliko iste postoje) dodijeljen pojedinom Identifikovanom zaposleniku RBBH (izuzev članova Uprave) za određenu godinu radnog učinka ne premašuje ukupni bruto iznos za Apsolutni prag neznačajnog uticaja zahtjev u pogledu isplate Vlasničkih instrumenata (uključujući Retenciju), Razgraničenja ili naknadno uključivanje rizika za Varijabilnu naknadu (Malus ili Povrat naknade - Clawback) potpadaće pod Isključenje po osnovu Principa proporcionalnosti.

U RBBH, Apsolutni prag neznačajnog uticaja jednak je 50.000 EUR i za isti se vrši konverzija u datu domaću valutu po zvaničnom kursu u vrijeme obračuna Varijabilne naknade, a gdje Ukupna varijabilna naknada ne smije premašiti dati iznos u lokalnoj valuti.

Isključenje zasnovano na Pragovima neznačajnog uticaja se ne primjenjuje na dodijeljenu, alociranu ili isplaćenu Varijabilnu naknadu članovima Uprave.

b) informacije o postupku odlučivanja koji se primjenjuje pri određivanju politike naknada, kao i o broju sastanaka koje je održao odbor za naknade ili nadzorni odbor, ukoliko nije osnovan odbor za naknade, a koji nadziru naknade tokom finansijske godine;

Odbor za naknade (REMCO) uspostavljen je sa ciljem pružanja podrške u specifičnim područjima iz nadležnosti Nadzornog odbora, a kako bi se omogućila primjena i razvoj dobrih praksi upravljanja bankom i efikasno odlučivanje, a u skladu sa odredbama Zakona o bankama, Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci, odredbama Statuta Banke i važećeg RBI Standardnog Poslovnika o radu REMCO-a.

REMCO čine predsjednik, zamjenik predsjednika i jedan član, koje na tu dužnost imenuje i razrješava Nadzorni odbor u skladu sa propisima Agencije za bankarstvo FBiH, a na period od četiri godine. Ponovni izbor članova REMCO-a je moguć. Nadzorni odbor dužan je osigurati da se predsjednik imenuje iz redova članova nadzornog odbora, a ne iz redova lica stručnih službi u banci, da je nezavisan član nadzornog odbora kao i da REMCO nema potpuno isti sastav kao neki drugi odbor Nadzornog odbora.

Mandati predsjednika, zamjenika predsjednika i člana REMCO-a jednaki su dužini njihovog članstva u Nadzornom odboru. Predsjednik saziva sastanke REMCO-a, predsjedava sastancima i rukovodi radom sastanaka REMCO-a, a u slučaju spriječenosti ili odsustva Predsjednika njegova prava i obaveze prenose se na Zamjenika predsjednika.

REMCO je, između ostalog, nadležan za kompetentnu i neovisnu procjenu politika i praksi nagrađivanja u Banci, u pogledu pravilnog strukturiranja naknada u skladu sa preuzetim rizicima, te u slučaju potrebe za izmjenama dostavljanje prijedloga Nadzornom odboru Banke. REMCO je obavezan minimalno jednom godišnje izvršiti procjenu Politike naknada.

U toku 2022. godine REMCO je imao 7 sastanaka.

c) informacije o vezi između plaće i uspješnosti, uključujući ciljeve, broj zaposlenika za koje je politikom naknada predviđena isplata varijabilne naknade i način na koji varijabilna naknada reaguje na promjene u uspješnosti banke;

Kao opšti princip pri odlučivanju o kompenzacijama, uzet će se u obzir prethodni i budući/očekivani radni učinak kao i svi interni i eksterni faktori (npr. tržišni standardi, raspoloživost budžeta).

Na Fiksnu kompenzaciju (tj. individualno usklađivanje plate) utiče, između ostalog, očekivani održivi radni učinak tokom budućeg perioda, a zasnovan na zapažanjima u pogledu ponašanja zaposlenika, spremnosti na budući razvoj, posvećenosti i ukupnom individualnom radnom učinku u prethodnim periodima.

Na Varijabilnu kompenzaciju uvijek utiču postignuća u okviru prethodnog radnog učinka i to na individualnom nivou, nivou poslovne jedinice i nivou ukupne kompanije.

Svaka šema varijabilnih naknada mora nagrađivati i motivisati postupke koje kompaniji donose uspjeh i grade vrijednost za dioničare. Filozofija naknada mora aktivno podržavati strategiju Banke u ispunjenju svojih ciljeva.

Varijabilna naknada se dodjeljuje zaposleniku za njegov izmjereni radni učinak (u Grupaciji, RBBH, timu ili pojedinačno).

Radni učinak podrazumijeva rezultate i ponašanja - "ŠTA" i "KAKO" – u skladu sa sistemom upravljanja radnim učinkom Banke/Grupacije. Sve šeme varijabilnih naknada moraju biti povezane sa sistemom upravljanja radnim učinkom ili usporedivim sistemom uspostavljanja ciljeva.

Platna kombinacija (dio varijabilne naknade na osnovnu platu) mora biti izbalansirana i odražavati uticaj preuzimanja rizika, kao i „primjereno“ ponašanje zaposlenika (u kojoj mjeri zaposlenik izlaže Banku riziku, u kojoj mjeri je zaposlenik u iskušenju da ne poštuje pravila kompanije).

Platna kombinacija varira u zavisnosti od pozicije zaposlenika i njegove uloge (npr. prodajne funkcije ili funkcije koje su na višoj hijerarhijskoj ljestivici mogu imati viši koeficijent varijabilnog u odnosu na fiksni iznos od štabnih funkcija ili onih koje su na nižoj hijerarhijskoj ljestivici).

Neetično ponašanje ili ponašanje koje je u suprotnosti sa pravilima isključuje svaki dobar finansijski rezultat, te treba za posljedicu imati umanjenje varijabilne naknade za zaposlenika.

Proces upravljanja radnim učinkom omogućava diferencijaciju nivoa pojedinačnih radnih učinaka (od nižeg ka višem radnom učinku, a varijabilno plaćanje mora biti usklađeno sa istim).

Diferencijacija radnog učinka je neophodan element kulture radnog učinka – visoki radni učinak mora biti diferenciran u odnosu na prosječni ili niski radni učinak.

Na nivou Banke finansijske mjere za varijabilnu naknadu bi trebale obuhvatati dobit prilagođenu riziku i mjere koje se odnose na upravljanje troškovima.

Sistemi varijabilnih naknada (uzimajući u obzir mjerljivost radnog učinka i alokaciju u okviru kompanije) trebaju odražavati sve vrste tekućih i budućih rizika, te podrazumijevati troškove potrebnog kapitala i potrebne likvidnosti.

Mjerenja radnog učinka za zaposlenike kontrolnih funkcija (npr. Funkcije rizika, revizije i sprovođenja zakonitosti u radu/compliance) moraju odražavati specifične zahtjeve za ove funkcije.

Generalno, svi zaposlenici mogu biti uključeni u varijabilne šeme nagrađivanja.

Mora postojati diferencijacija u sistemu i nivou varijabilnog nagrađivanja u odnosu na nivo funkcije, relativnu vrijednost posla (gradacija radnih mjesta) i hijerarhiju (npr. što je viša pozicija na hijerarhijskoj ljestvici to je viši bonus).

Diferencijacija mora biti interno relevantna i usklađena sa praksom lokalnog tržišta.

Po funkciji ili kategoriji funkcije (npr. gradacija radnih mjesta), ciljani bonus/incentive treba biti definisan za 100% nivo radnog učinka.

Različite uloge / srodni poslovi mogu biti definisani na osnovu organizacione strukture (npr. gradacija radnih mjesta) i sadržaja radnog mjesta. Obuhvaćenost ne podrazumjeva pravo na varijabilno nagrađivanje, radi se samo o mogućnosti učestvovanja u određenom Programu isplate varijabilnih naknada.

Politikom naknada definisana je mogućnost učešća u jednoj od dvije vrste varijabilnih naknada – godišnji bonus ili incentive (isplate prema šemama nagrađivanja).

Na 31.12.2022.godine su 540 zaposlenika bila uključena u incentive šeme nagrađivanja, dok je 302 zaposlenika predviđeno za isplatu godišnjeg bonusa.

d) informacije o najvažnijim karakteristikama sistema naknada (model i struktura) uključujući informacije o kriterijima koji se primjenjuju za mjerenje uspješnosti i prilagođavanju rizicima, politici odgode i kriterijima za prijenos prava iz naknada;

RBI grupacija i RBBH koriste jednostavan i transparentan sistem kompenzacija koji odražava poslovnu strategiju Grupacije te je u skladu sa regulatornim zahtjevima. Principi za dodjelu naknada podržavaju poslovnu strategiju i dugoročne ciljeve, interese i vrijednosti kompanije, a posebno putem primjene KPI RBI i ključnih komponenti kulture poslovanja. Principi za dodjelu naknada podrazumijevaju i mjere za izbjegavanje sukoba interesa.

Principi i politike za dodjelu naknada usklađeni su sa i promovišu propisne i efektivne prakse upravljanja rizikom i izbjegavaju inicijative za neadekvatnim preuzimanjem rizika koji premašuje nivo tolerancije rizika RBBH, a posebno putem KPI i procesa upravljanja (npr. proces upravljanja radnim učinkom, odbori za rizik, pristup zasnovan na Bonus Pool-u).

Usklađujući našu strategiju, našu viziju i sistem naknada, težimo ka tome da optimiziramo rizik na svim nivoima restrukturirajući sistem kompenzacija i ograničavajući varijabilne kompenzacije kako bi dodatno promovisali efikasno i efektivno upravljanje rizikom koje dovodi do preciznijeg planiranja troškova uzimajući u obzir višegodišnju perspektivu.

Naknada se zasniva na funkcionalnoj strukturi i veže se za radni učinak. Također, posebne regulative se primjenjuju na zaposlenike čije profesionalne aktivnosti imaju materijalni uticaj na profil rizika ("Identifikovani zaposlenici").

Naknada je konkurentna, dostupna, razumna i definisana u skladu sa relevantnom vrijednošću radnog mjesta, tržišnom vrijednošću i praksama.

Preduslov varijabilne naknade je sistem upravljanja radnim učinkom kroz primjenu Procedure upravljanja radnim učinkom u RBBH, odnosno uspostava ciljeva za jasno mjerenje učinka i/ili rezultata. Detaljna pravila data su i važećim Sistemom varijabilnih naknada RBBH, kao i pozitivnim zakonskim propisima.

Banka ne smije isplatiti varijabilne naknade ili prenijeti prava iz finansijskih instrumenata, uključujući odgođeni dio naknada, ako takve naknade nisu održive i opravdane. Varijabilne naknade smatraju se održivim, ako u razdoblju od utvrđivanja tih naknada do njihove konačne isplate ne dođe do narušenog finansijskog stanja, odnosno do ostvarivanja gubitka banke. Varijabilne naknade smatraju se opravdanim, ako su zasnovane na uspješnosti banke, poslovne jedinice ili relevantnog zaposlenika.

Značajan dio, a najmanje 40% varijabilne naknade se razgraničava tokom perioda od najmanje četiri do pet godina ("Razgraničenje") i usklađuje sa vrstom posla, njegovim rizicima i aktivnostima uključenih zaposlenika.

U slučaju veoma visoke varijabilne naknade, razgraničava se najmanje 60% iznosa.

Dužina perioda razgraničenja se uspostavlja u skladu sa poslovnim ciklusom, prirodom posla, njegovim rizicima i aktivnostima uključenih zaposlenika.

Uslovi za razgraničenje detaljnije su opisani u tački a).

e) informacije o omjeru između fiksnih i varijabilnih naknada;

U skladu sa FBA Odlukom o sistemu internog upravljanja u Banci:

- a) fiksna naknada zaposlenika kontrolnih funkcija ne smije biti manja od dvije trećine ukupne naknade, a ukupna godišnja naknada tog radnika ne smije biti manja od prosjeka naknada zaposlenika koji obavljaju poslove uporedivog obima, složenosti i odgovornosti. Navedeno ograničenje se odnosi i na člana Uprave banke nadležnog za oblast upravljanja rizicima (CRO);
- b) za zaposlenike koji nisu članovi Uprave ili višeg rukovodstva, te za zaposlenike koji nisu uključeni u kontrolne funkcije, banka je dužna odnos između varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih naknada odrediti na način da iznos varijabilnog dijela ne prelazi 100% iznosa fiksnog dijela ukupnih naknada.

Prema Grupacijskom okviru, opšti je princip da, ako je za bilo koju funkciju ciljani varijabilni dio iznad 75% osnovne plate, ili je konačna isplata iznad 150% osnovne plate, isto mora biti odobreno od strane Nadzornog odbora Banke.

U svakom slučaju, ciljana varijabilna naknada neće preći bilo kakav obavezni zakonski ili regulatorni prag (odnosno biće u potpunosti u skladu sa važećim odredbama o maksimalnom dozvoljenom iznosu ukupne komponente varijabilne naknade), a raspodjela i isplata varijabilne naknade identifikovanim zaposlenicima će biti izvršena u skladu sa pravilima Bonus Cap-a (gornja granica bonusa).

f) informacije o kriterijima uspješnosti na kojima se zasnivaju prava na dionice, finansijske instrumente povezane sa dionicama ili varijabilnu naknadu;

RBI Grupacija koristi Plan za fantomske dionice (zasnovan na cijeni dionica RBI) za ispunjenje obaveze dodjele i isplate varijabilne naknade putem Vlasničkih instrumenata. Odstupanje od ovog pravila moguće je samo ukoliko je upotreba Fantomskih dionica RBI zabranjena obavezujućom zakonskom odredbom odnosno obavezujućim propisom lokalnog zakonodavnog tijela i ukoliko se takva zabrana može dokumentovati (npr. u vidu eksternog pravnog mišljenja ili zvanične pismene izjave nadležnog regulatornog tijela kojom se potvrđuje da je upotreba Fantomskih dionica RBI suprotna lokalnoj zakonskoj odredbi). Za identifikovane zaposlenike RBI Grupacije sa potpunom izloženošću, najmanje 50% godišnjeg bonusa treba biti isplaćeno u formi vlasničkih instrumenata (Fantomske dionice).

Po pravilu, 60% Fantomskih dionica se isplaćuje jednokratno, a 40% potpada pod Razgraničenje.

Napomena: U slučaju Visokog iznosa Bonusa, najmanje 60% Fantomskih dionica bi trebalo biti predmetom Ogdode.

Stoga, dio od 50% ukupnog godišnjeg dodijeljenog bonusa koji se isplaćuje u formi Vlasničkih instrumenata (Fantomskih dionica) se dijeli na dva dijela (primjer zasnovan na 60% plaćanja jednokratno):

1. 50% (dio bonusa isplaćen u Vlasničkim instrumentima) x 60% jednokratno = 30% ukupnog bonusa isplaćenog jednokratno u formi Vlasničkih instrumenata (Fantomske dionice).
2. 50% (dio bonusa isplaćen u Vlasničkim instrumentima) x 40% (razgraničeno) = 20% ukupnog bonusa isplaćenog u formi razgraničenih Vlasničkih instrumenata (Fantomske dionice).

Period Retencije od jedne godine se primjenjuje na oba dijela, jednokratni dio i razgraničeni dio isplate u Fantomskim dionicama, a što znači da se vrijednost Fantomskih dionica može isplatiti samo po isteku godinu dana od kraja poslovne godine za koju je dodijeljen predmetni bonus (veže se za jednokratni dio) i po isteku godine dana od kraja svakog (pro rata) perioda Razgraničenja.

Potrebno je obratiti pažnju na sljedeće principe:

- ✓ Fantomske dionice se zasnivaju na cijeni dionice RBI-a,
- ✓ broj Fantomskih dionica se izračunava dijeljenjem relevantnog iznosa bonusa sa prosječnom cijenom dionica RBI u poslovnoj godini za koju je bonus dodijeljen,

- ✓ rezultat istog je broj Fantomskih dionica koji odgovara i jednokratnom i razgraničenom dijelu,
- ✓ tokom perioda Odgode i Retencije, broj dodijeljenih Fantomskih dionica ostaje isti. Nakon svakog perioda Retencije, relevantni dio Fantomskih dionica (npr. za jednokratnu isplatu Fantomskih dionica koje su jednokratno dodijeljene) se množi sa prosječnom cijenom dionice RBI iz prethodne poslovne godine i rezultirajući iznos se isplaćuje u gotovini. Krajnji gotovinski iznos se uzima kao osnova za oporezivanje na datum plaćanja.

g) informacije o kriterijima i obrazloženjima varijabilnih naknada koje se dodjeljuju i isplaćuju u banci;

Varijabilna naknada može obuhvatati sljedeće:

- ✓ godišnji bonus,
- ✓ isplate po osnovu šema nagrađivanja (incentive) umanjenog rizika,
- ✓ ostali specijalni oblici varijabilnih kompenzacija.

Godišnji bonus je varijabilna naknada po osnovu radnog učinka uz godišnje definisanje ciljeva.

Isplate prema šemama nagrađivanja umanjenog rizika su novčane naknade direktno povezane sa radnim učinkom ili rezultatima tima/pojedinca. Uspostavljanje ciljeva i isplata može se vršiti na mjesečnoj/kvartalnoj/polugodišnjoj osnovi dok godišnje isplate nisu dozvoljene.

Šeme nagrađivanja umanjenog rizika moraju obuhvatati kako kvalitativne tako i kvantitativne individualne ciljeve. Preporučljivo je i utvrđivanje timskih ciljeva.

Kada su u pitanju specijalni oblici varijabilnih kompenzacija, RBBH je Politikom naknada definisala sljedeće:

- ✓ Bonus po osnovu retencije (npr. bonus koji se dodjeljuje isključivo po osnovu ostanka u RBBH u određenom vremenskom periodu), koji kao i svaki oblik varijabilne kompenzacije treba zadovoljavati zahtjeve razumnog i efikasnog upravljanja rizikom i politike nagrađivanja;
- ✓ Zagarantovana varijabilna naknada koja može imati nekoliko formi kao što su "zagarantovani bonus", "pristupni bonus", "minimalni bonus", itd., može biti dodijeljen ili u obliku keša ili u obliku instrumenata, a dodjeljuje se u izuzetnim slučajevima, u situaciji kada RBBH ima zdravu i jaku kapitalnu osnovu i ne može se dodijeliti za period koji premašuje prvu godinu zaposlenja.

h) ukupne naknade po značajnim područjima poslovanja;

Ukupna naknada podrazumijeva sve oblike fiksnih i varijabilnih naknada te uključuje isplate i beneficije, novčane ili nenovčane, dodijeljene direktno zaposlenicima ili u ime RBBH u zamjenu za njihove profesionalne usluge, udjele u profitu, te ostala plaćanja izvršena na način i po metodi koja bi se smatrala izbjegavanjem uslova CRD ukoliko se ne bi smatrala naknadom.

Neto naknade u RBBH u 2022. godini po području poslovanja bile su sljedeće (prikazane u 000 KM):

Područje poslovanja	Neto naknade
FUNKCIJE JEDINICA CORPORATE POSLOVANJA	2,043
FUNKCIJE JEDINICA FINANSIJA I RIZIKA	5,686
FUNKCIJE JEDINICA OPERACIJA I IT	8,424
FUNKCIJE JEDINICA PODRŠKE, NADZORA, RIZNICE, FINANSIJSKIH TRŽIŠTA I INVESTICIJSKOG	5,687
FUNKCIJE JEDINICA RETAIL POSLOVANJA	14,080
UKUPNO	35,920

i) zbir svih naknada po kategorijama zaposlenika, naknade podijeljene na nadzorni odbor, upravu i ostale identifikovane zaposlenike banke;

Red.br.	Kategorija	01.01.-31.12.2022.		
		Neto naknade	Prosječan broj zaposlenih	Broj zaposlenih sa 31.12.2022.
1	Ukupno zaposleni sa VSS (uključujući dr i mr)	25,328	813	834
2	Ukupno zaposleni sa VŠS	1,681	67	64
3	Ukupno zaposleni sa SSS	8,863	418	440
4	Ukupno ostali zaposleni	48	3	3
UKUPNO		35,920	1,301	1,341

Red.br.	Kategorija	01.01.-31.12.2022.				
		Neto naknade	Neto fiksne naknade	Neto varijabilne naknade	Prosječan broj zaposlenih	Broj zaposlenih sa 31.12.2022.
1	Uprava	2,069	1,907	162	5	5
2	Ostali Identifikovani zaposlenici	4,383	4,088	295	78	80
3	Nadzorni odbor	150	150	-	-	7
UKUPNO		6,602	6,145	457	82	92

Red.br.	Kategorija	01.01.-31.12.2022.			
		Neto varijabilne naknade	Novčana sredstva	Dionice	Instrumenti povezani sa dionicama
1	Uprava	162	162	-	-
2	Ostali Identifikovani zaposlenici	295	295	-	-
3	Nadzorni odbor	-	-	-	-
UKUPNO		457	457	-	-

Banka ne koristi niti su dodijeljene diskrecione penzijske pogodnosti tokom finansijske godine.

j) najvažnij parametri i argumenti za sistem varijabilnih naknada i drugih nenovčanih pogodnosti;

Varijabilna naknada se veže za radni učinak ili rezultate pojedinca i/ili tima te (gdje je to primjenjivo) za radni učinak Grupacije/Banke, uzimajući u obzir finansijske i nefinansijske kriterije.

Članovi Uprave imaju pravo na varijabilnu naknadu koja se isplaćuje u vidu bonusa za određenu godinu.

Konačni iznos bonusa utvrđuje se prema ostvarenju kvantitativnih i kvalitativnih ciljeva Grupacije/Banke/tima/pojedinca. Definisane pomenutih ciljeva i isplata bonusa vrši se na godišnjoj osnovi. Preduslov za isplatu bonusa je rangiranje pojedinca prema ukupnom radnom učinku odnosno ostvarivanje minimalnog radnog učinka „ispunjava očekivanja“.

Nadalje, dodjeljivanje i isplata bonusa uslovljeni su zadovoljavanjem sljedećih eliminatornih kriterija:

- a) Zakonski definirani Step-in-kriteriji za isplatu varijabilne naknade:

Varijabilna naknada, uključujući njen odgođeni dio dodjeljuje se i isplaćuje samo ukoliko su zadovoljeni sljedeći (Step-in) kriteriji:

- ✓ Ukoliko isto nije zabranjeno na nivou RBI Grupacije odnosno RBBH, u skladu sa odlukom nadležnog regulatornog tijela (npr. Evropske centralne banke u slučaju RBI grupacije).
- ✓ Sistem isplate naknade je održiv imajući u vidu finansijski položaj RBI Grupacije i finansijski položaj RBBH u cjelini. Primjena istog je i opravdana s obzirom na radni učinak Grupacije, RBBH i konkretnog pojedinca.
- ✓ Zadovoljeni su minimalni zahtjevi vezani za isplatu varijabilne naknade, a koji se tiču RBBH u skladu sa lokalnim zakonom.

- ✓ RBI Grupacija ostvarila je zakonski definirani CET 1 koeficijent, zadovoljeni su svi CRR and CRD zahtjevi za kapitalom i buffer-ima što znači da dalje dodjeljivanje i isplata varijabilne naknade neće ugroziti održavanje stabilne kapitalne osnove RBI Grupacije.
- ✓ RBBH je osigurala minimalnu ekonomsku i regulatornu kapitalnu osnovu, definisanu relevantnim zakonom, tako da dalja dodjela i isplata varijabilnih naknada neće ugroziti održavanje stabilne kapitalne osnove RBBH.

Bonus može biti smanjen ili otkazan ukoliko nisu zadovoljeni svi dodatni kriteriji i preduslovi za dodjelu i/ili isplatu varijabilne naknade, koje periodično odobrava Uprava, Nadzorni odbor ili Skupština uzimajući u obzir sve vrste postojećih ili budućih rizika, procjenu neočekivanih gubitaka, stresne uslove povezane sa aktivnostima institucije kao i troškove kapitala i potrebne likvidnosti, itd.

b) Performance Step-in-kriteriji za ostvarivanje prava na varijabilnu naknadu primjenjivi na članove Uprave

- ✓ Za varijabilnu naknadu vezanu za radni učinak Grupacije:

Postizanje CET 1 prelaznog cilja RBI grupacije definisanog na godišnjem nivou i 50% konsolidovanog ciljanog srednjoročnog povrata na kapital (ROE)

- ✓ Za varijabilnu naknadu vezanu za pojedinačni radni učinak RBBH: 50% RORAC Hurdle

*ukoliko je budžetirani RORAC ispod 50% RORAC Hurdle onda se primjenjuje NPAT kao alternativni step-in kriterij.

c) Individualni Step-in-kriteriji:

Individualni Step-in-kriterij za dodjelu bonusa je rangiranje individualnog radnog učinka kao „ispunjava očekivanja“.

Svim ostalim zaposlenicima koji nisu članovi Uprave i na koje se ne mogu primijeniti šeme nagrađivanja smanjenog rizika može se dodijeliti pravo na godišnji bonus.

Finalni iznos bonusa temelji se na kvantitativnim i kvalitativnim ciljevima RBI/RBBH/tima/pojedinca, a postavljanje ciljeva i isplata moraju biti na godišnjem nivou.

Godišnji bonus se dodjeljuje, isplaćuje ili daje samo u slučaju ispunjenja sljedećih kriterija (Step-In kriterija):

- ✓ Da isto nije zabranjeno na nivou RBI Grupacije i/ili RBBH na osnovu odluke nadležnog regulatornog tijela (npr. Evropske centralne banke za RBI Grupaciju).
- ✓ Da je varijabilna naknada održiva u skladu sa cjelokupnom finansijskom situacijom RBI Grupacije i finansijskom situacijom RBBH, te ukoliko je ista opravdana u skladu sa radnim učinkom RBBH, poslovne jedinice i relevantnog pojedinca.
- ✓ Da su ispunjeni minimalni zahtjevi primjenjivi na RBBH po osnovu zakona FBiH i BiH, a u pogledu isplate dividendi i podjele ili isplate varijabilnih naknada.
- ✓ Ostvaren je zakonski propisan koeficijent RBI Grupacije CET 1 kao i potpuna usklađenost sa zahtjevima za CRR i CRD zahtjevima za kapitalom i zaštitnim slojevima kapitala u RBI Grupaciji tako da dalja dodjela i isplata varijabilnih naknada neće ugroziti održavanje stabilne kapitalne osnove.
- ✓ RBBH je ostvarila minimalnu bazu ekonomskog i regulatornog kapitala propisanu od strane FBA koja je potrebna u skladu sa primjenjivim zakonom. Dodatno, mora biti ostvaren lokalni minimalni regulatorni koeficijent CET 1 ratio bez zaštitnog sloja kapitala.
- ✓ Da su ispunjeni svi dodatni kriteriji i preduslovi za isplatu varijabilne naknade, a koje periodično definiše Uprava RBI-a ili Nadzorni odbor RBBH.
- ✓ Da su ispunjeni sljedeći dodatni lokalni zahtjevi:
  - a) RBBH će se pobrinuti da je varijabilne naknade ne spriječe da održi ili poveća svoj kapital (povećanje kapitala iz dobiti).
  - b) U slučaju da ne mogu biti ispunjeni regulatorni zahtjevi u pogledu kapitala ili likvidnosti, RBBH mora primijeniti konzervativniju politiku u pogledu varijabilnih naknada koja podrazumijeva sljedeće: (a) definisanje limita varijabilnih naknada u obliku procenta (%) ukupne neto dobiti za tekuću finansijsku godinu; i/ili (b) priznavanje neto dobiti i zadržavanje dobiti u kapital.

Isplate prema šemama nagrađivanja umanjenog rizika su novčane naknade direktno povezane sa radnim učinkom ili rezultatima tima/pojedinca. Iste moraju zadovoljavati sljedeće kriterije:

- ✓ Da ne predstavljaju incentive po osnovu (potencijalnog) preuzimanja rizika i imaju (isključivo) pozitivan uticaj na rizik, dobit i kapitaliziranost RBBH/RBI grupacije;
- ✓ Da zaposlenici koji imaju pravo na incentive umanjenog rizika ne smatraju se Identifikovanim zaposlenicima i njihovi ciljevi nisu vezani za rizik;
- ✓ Da sistemi nagrađivanja predstavljaju tržišni standard te je potrebno osigurati jednak nivo konkurentnosti;
- ✓ Zaposlenici koji imaju pravo na incentive ostvaruju mala primanja tako da im nagrade predstavljaju stabilan izvor prihoda.

Otkazivanje ovih isplata potencijalno može dovesti do povećanja operativnih i poslovnih rizika.

Povlastice su programi koji nadopunjuju novčane naknade i daju sigurnost zaposlenicima i/ili njihovim porodicama. Postoje različite kategorije, a RBBH, između ostalog, svojim zaposlenicima nudi sljedeće oblike povlastica: osiguranje u slučaju nesreće za vrijeme poslovnog putovanja u inostranstvo, , događaje sa fokusom na jačanje timskog duha, novogodišnji paketići za djecu, pokloni za sklapanje braka, team building itd.

k) broj zaposlenika čije naknade iznose 100.000 KM-ova ili više po finansijskoj godini.

6 zaposlenika.

1.4 Obuhvat primjene regulatornih zahtjeva, na pojedinačnoj ili na konsolidovanoj osnovi

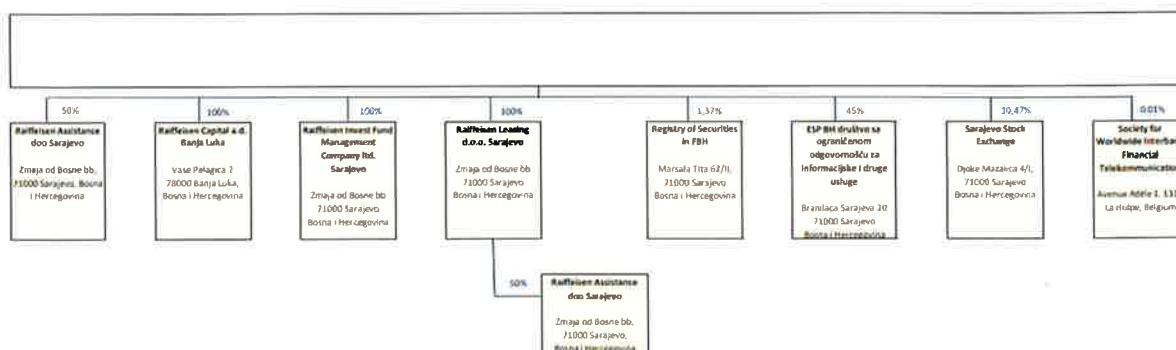
Banka je dužna objaviti informacije o obuhvatu primjene regulatornih zahtjeva, na pojedinačnoj ili konsolidovanoj osnovi.

Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina u postupku redovnog regulatornog izvještavanja, a vezano za Odluku o zahtjevima za konsolidovanu bankarsku grupu, član 6, stav (2) iste Odluke u kojoj je navedeno da je najviše matično društvo grupe dužno da na konsolidovanoj osnovi Agenciji dostavlja sljedeće:

- (1) Konsolidovane revidirane godišnje finansijske izvještaje bankarske grupe;
- (2) Mišljenje eksternog revizora o konsolidovanim finansijskim izvještajima;
- (3) Konsolidovane regulatorne finansijske izvještaje, bilans stanja, bilans upjeha, izvještaje o kapitalu i kapitalnim zahtjevima bankarske grupe, velikim izloženostima, likvidnosti na kvartalnoj osnovi.

Banka se identifikovala kao matično društvo bankarske grupe, te sačinjava i dostavlja izvještaje o sastavu bankarske grupe, te zahtijevane predmetne podatke koji se odnose na izvještaje o kapitalu i kapitalnim zahtjevima bankarske grupe, velikim izloženostima, likvidnosti, otvorenoj deviznoj poziciji, a koji su dio niza novih podzakonskih akata, Banka kreira na nekonsolidovanoj osnovi.

Banka kao matično društvo bankarske grupe koju čine isključivo ili većina lica u finansijskom sektoru i u kojoj najmanje jedna banka ima svojstvo najvišeg matičnog društva ili svojstvo zavisnog društva ima više podređenih društava na izvještajni datum 31.12.2022. godine, kako je niže navedeno:

Slika 2. Pregled vlasničke strukture RBBH na dan 31.12.2022. (u % uključujući manjinske dioničare);

Članom 7. iste Odluke je propisano da najviše matično društvo bankarske grupe nije obavezno da u konsolidovani finansijski izvještaj uključi podređeno društvo pravnog lica koje je subjekt finansijskog sektora u slučaju kada je suma bilansa stanja tog podređenog društva manja od 1% bilansa stanja matičnog ili zavisnog društva.

Banka se 29.03.2019.godine obratila FBA sa molbom za izuzeće od sačinjavanja konsolidovanih finansijskih izvještaja, zahtjevanih članom 6. Odluke o zahtjevima za konsolidovanu bankarsku grupu, stav (3).

Naime, Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo u skladu sa Zakonom o lizingu, podzakonskim aktima, Odlukom o obliku i sadržaju izvještaja koje lizing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo FBiH, te njenim pripadajućim izmjenama i dopunama, u propisanim formama i definisanim rokovima izvještava regulatora o bilansu stanja LD, bilansu uspjeha LD, listi vlasništva preko 5% učešća u LD, o strukturi potraživanja po osnovu finansijskog i operativnog lizinga, daje pregled deset najvećih korisnika lizinga i izvora sredstava LD, kao i o svim ostalim zahtijevanim podacima, dajući FBA uvid u finansijske pokazatelje poslovanja. Banka kao 100% vlasnik podređenog društva kroz redovne aktivnosti vrši kontrolu, nadzor, kao i monitoring poslovanja Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo.

Dana 22.05.2019.godine, FBA je donijela Rješenje broj: 04-1-3-938-3/19 u kojem se daje saglasnost Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina za isključivanje podataka o podređenom članu bankarske grupe Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo iz konsolidovanih finansijskih izvještaja, jer isti nisu od značaja za utvrđivanje finansijskog stanja bankarske grupe, a čime su se ispunili uslovi iz Člana 126. stav (3) tačka b) Zakona o bankama (Službene novine FBiH, broj 27/17).

1.5 Strategija, ciljevi i politike za upravljanje rizicima banke

Banka objavljuje podatke, odnosno informacije koje se odnose na strategiju, ciljeve i politike za upravljanje svim pojedinačnim značajnim rizicima kojima je izložena ili može biti izložena u svom poslovanju:

a) kratak opis strategije i politika za svaki pojedinačni rizik;

Banka ima definisanu Strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima u kojoj su uspostavljeni obavezujući standardi i procedure preuzimanja i upravljanja rizicima u Banci, kao i povezanost između upravljanja rizicima i poslovnih aktivnosti određivanjem ciljeva upravljanja rizicima zasnovanih na srednjoročnim poslovnim ciljevima i uspostavljeno okruženje za donošenje poslovnih odluka povezanih sa rizicima.

Strategija rizika je usklađena sa utvrđenim poslovnim ciljevima, poslovnom strategijom i politikom banke te dugoročnim ekonomskim interesima banke, kao i propisima Agencije. Strategija rizika opisuje planiranu poslovnu strukturu, strateški razvoj i rast u skladu sa procesnim, metodološkim i organizacijskim pogledom na rizike i faktore rizika.

To je važan instrument za razvoj Banke, jer uspostavlja vezu između poslovne orijentacije i orijentacije prema rizicima. Predmetna veza se izražava kroz definisani Okvir sklonosti za preuzimanje rizika i specifične ciljeve rizika koji proizlaze iz srednjoročnih poslovnih ciljeva i time oblikuju buduće poslovne odluke vezane uz rizike. Proces budžetiranja, koji se radi jednom godišnje, prethodi revidiranju Strategija (budžet se sačinjava za naredne tri poslovne godine). U skladu sa očekivanjima vlasnika i strateškim planiranjem definišu se strateški ciljevi (npr. targetirani CET 1, ROE i dr.).

Banka ima definisanu Politiku preuzimanja i upravljanja rizicima koja osigurava ispunjavanje ciljeva definisanih Strategijom rizika.

Na osnovu donesene Strategije rizika i Politike rizika u segmentu internog upravljanja, te u skladu sa principom proporcionalnosti, Banka osigurava uspostavljanje formalnih procedura za upravljanje rizicima, osiguravajući da iste sadrže dovoljno precizan i detaljan nivo instrukcija za rad i opise procesa rada, uključujući i pravila i smjernice u vezi sa organizacionim, operativnim i proceduralnim zahtjevima, internim sistemom za dodjeljivanje zadataka povezanim sa hijerarhijom odlučivanja, nadležnostima i odgovornostima zaposlenika i implementacijom radnih procedura, pravila za praćenje utvrđenih limita za ograničavanje izloženosti riziku, te postupanja u slučaju utvrđenih nepravilnosti, odnosno odstupanja u odnosu na utvrđene procedure.

Dakle, Strategija i Politika preuzimanja i upravljanja rizicima je usklađena sa poslovnom strategijom i politikom Banke, te opisuje planiranu poslovnu strukturu, strateški razvoj i rast u skladu sa procesnim, metodološkim i organizacijskim pogledom na rizike i faktore rizika i kao takva predstavlja osnovu za prepoznavanje, mjerenje, ublažavanje, ograničavanje, kontrolisanje i monitoring rizika svojstvenih bankarskom poslovanju, te obezbjeđenje adekvatnosti kapitala i likvidnosti.

Osnovni ciljevi Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima su:

- ✓ Jačanje razumjevanja vrijednosti i ciljeva Banke, te rukovođenje upravljanjem rizicima;
- ✓ Promicanje svijesti o rizicima i pomoć pri identifikaciji rizika;
- ✓ Povećanje transparentnosti obznajući ciljeve vezane za rizike i definisanje odgovornosti za upravljanje rizicima.

Strategija i Politika preuzimanja i upravljanja rizicima također služe za ispunjavanje propisa iz procesa procjene adekvatnosti internog kapitala i likvidnosti (Odluka o ICAAP-u i ILAAP-u) slijedeći osnovne principe ICAAP-a i ILAAP-a propisane od strane regulatora. Strategijom i Politikom je predstavljen srednjoročni plan upravljanja rizicima i kapitalom s ciljem postizanja odgovarajućeg kvaliteta upravljanja rizicima.

Pri prepoznavanju, mjerenju, ublažavanju, ograničavanju, kontrolisanju i monitoringu rizika u Banci poštuju se sljedeća načela:

- ✓ Očuvanje vrijednosti i podrška promjenama s ciljem obezbjeđenja kontinuiranog dugoročnog rasta i razvoja;
- ✓ Aktivan pristup poslovnim aktivnostima konstantno uvažavajući pogled u budućnost;
- ✓ Pridavanje vrijednosti dubokom razumijevanju rizika povezanih s ESG-om i stvaranju potrebnih alata za ublažavanje istih radi osiguranja nesmetanog prijelaza naših klijenata na gospodarstvo s niskim udjelom ugljika i dugoročno održiv portfelj za sve zainteresirane strane;

- ✓ Primjena najsavremenijih metoda optimiziranja povrata na kapital prilagođen rizicima;
- ✓ Dosljednost i transparentnost metoda;
- ✓ Saradnja je ključna za postizanje uspjeha;
- ✓ Razumijevanje poslovnog modela i izvora koji generiraju prihod i zaradu;
- ✓ Poznavanje potreba zainteresovanih strana i težnja nadmašivanju njihovih očekivanja;
- ✓ Usmjerenost na suštinu i stalno samousavršavanje;
- ✓ Uspostavljanje dosljednog i razumljivog okvira za upravljanje rizicima i učinkom;
- ✓ Smanjenje nekvalitetne aktive i upravljanje prilivima iste u cilju očuvanja vrijednosti kapitala.

Na osnovu prethodno navedenih načela, što predstavlja misiju upravljanja rizicima, određeni su opšti principi preuzimanja i upravljanja rizicima u Banci:

- ✓ Svijest o rizicima odnosno svjesnost o prisutnosti rizika;
- ✓ Oprezno preuzimanje rizika;
- ✓ Napredno upravljanje rizicima;
- ✓ Ispunjavanje regulatornih zahtjeva;
- ✓ Integrirani pogled na rizike;
- ✓ Jednoobraznost metoda upravljanja rizicima;
- ✓ Dosljedan tretman rizika;
- ✓ Nezavisnost funkcije upravljanja i kontrole rizika;
- ✓ Kontinuirano revidiranje;
- ✓ Nove poslovne aktivnosti (novi proizvodi i nova tržišta).

Općenito, određena su tri cilja upravljanja i kontrole rizika koja se odražavaju u sljedećim principima politike upravljanja rizicima, pri čemu je održavanje adekvatnog nivoa kapitala i zadovoljavajućeg nivoa likvidnosti osnovni cilj Banke:

- Funkcije upravljanja i kontrole rizicima osiguravaju da je kapacitet preuzimanja rizika u skladu sa Okvirom sklonosti za preuzimanje rizika (eng. Risk Appetite Framework - RAF), te pružaju podršku višem rukovodstvu kako bi osigurali adekvatno upravljanje kapitalom i likvidnošću.
- Funkcije upravljanja i kontrole rizicima doprinose efikasnoj alokaciji resursa s ciljem poboljšanja koeficijenta povrata na kapital prilagođen rizicima.
- Funkcije upravljanja i kontrole rizicima značajne su za održavanja ciljanog finansijskog rizičnog profila, a podržavaju ublažavanje rizika (uključujući priliv novih nenaplativih izloženosti (NPE) i dr.) i aktivnosti smanjenje rizika (poput zaštite, diversifikacije i sekjuritizacije), te aktivan pristup ostvarivanju zarade i dobiti procjenjivanjem fer vrijednosti rizika.

Organi Banke (Uprava i Nadzorni odbor Banke) preuzimaju cjelokupnu odgovornost za poslovanje Banke, uključujući odgovornost za donošenje, nadzor i provođenje sistema internog upravljanja odnosno sistema upravljanja rizicima i odgovorni su za adekvatnu i aktivnu uključenost u proces upravljanja rizicima u Banci što uključuje vremensku i resursnu posvećenost za razmatranje i upravljanje rizicima Banke.

Sve ciljeve upravljanja rizicima i kapitalom u pravilu odobravaju Uprava i Nadzorni odbor Banke.

Uprava Banke predlaže strategije i politike na usvajanje Nadzornom odboru, te osigurava provođenje istih na svim nivoima odlučivanja i u svim poslovnim aktivnostima Banke, te o eventualnim neusklađenostima izvještava Nadzorni odbor Banke.

Nadzorni odbor usvaja strategije i politike i osigurava da su predmet nezavisnog pregleda od strane Interne revizije.

Nadzorni odbor svoja ovlaštenja može delegirati, ali zadržava krajnju odgovornost za prethodno navedeno.

Banka na godišnjoj osnovi procjenjuje značajne rizike kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju – na osnovu ove procjene rizika se utvrđuje sveobuhvatni rizični profil Banke. Nadalje, Banka za sve procjenom utvrđene značajne rizike u okviru internog procesa procjene adekvatnosti kapitala utvrđuje interne

metodologije za izračun/procjenu internih kapitalnih zahtjeva, planira i osigurava dovoljnost raspoloživog kapitala za pokriće eventualnih gubitaka po osnovu istih. Pri utvrđivanju metodologija za mjerenje/procjenu internih kapitalnih zahtjeva za značajne rizike Banka uzima u obzir složenost poslovnih aktivnosti koje obavlja i stanje političko ekonomskog okruženja u kojem posluje. Usvajanjem Okvira sklonosti za preuzimanje rizika Banka postavlja ograničenja na nivo ukupnog rizika koji je spremna i sposobna da preuzme u ostvarivanju svojih strateških i poslovnih ciljeva, postavlja ograničenja/limite na izloženosti riziku i prati razvoj portfelja, a u skladu sa planiranim kapitalom i likvidnosti.

Dakle, Procjena rizika je važan dio upravljanja bankom u skladu sa ICAAP i ILAAP okvirom koji daje uvid u kvalitativni i kvantitativni profil rizika banke te je stoga ishodišna tačka za upravljanje kapitalom i likvidnošću. Rezultati godišnje Procjene rizika daju uvid u pregled svih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena klasificirajući rizike na značajne rizike (u kom slučaju će Banka u internom procesu upravljanja adekvatnosti kapitala izdvajati interne kapitalne zahtjeve) i rizike koji nisu značajni (dok Banka rizike kojima nije izložena niti bi mogla biti izložena ne navodi u tekstu ove Objave):

Godišnja Procjena rizika za 2022/23 godinu je utvrdila sljedeće značajne rizike:

- ✓ Potkategorije kreditnog rizika: Migracijski rizik, Koncentracijski rizik, Rezidualni rizik
- ✓ Potkategorije rizika likvidnosti: Rizik finansiranja likvidnosti, Rizik kratkoročne likvidnosti, te Rizik koncentracije izvora finansiranja
- ✓ Potkategorije operativnog rizika: Operativni rizik - općenito, Kibernetski rizik, Rizik informacione i komunikacijske tehnologije, Rizik eksternalizacije, Upravljački rizik
- ✓ Kamatni rizik u bankarskoj knjizi
- ✓ Potkategorije poslovnog rizika: Makroekonomski rizik (BiH), Strateški rizik, Rizik kapitala
- ✓ Ostali rizici: Reputacijski rizik
- ✓ Međusobne koncentracije rizika: Kamatno inducirani kreditni rizik, Kreditni rizik/Rizik Kapitala

Godišnja Procjena rizika za 2022/2023 je utvrdila da sljedeći rizici nisu značajni za Banku:

- ✓ Potkategorije kreditnog rizika: Rizik države/zemlje (prekogranične transakcije), Rizik druge ugovorne strane
  - ✓ Potkategorije rizika likvidnosti: Rizik tržišne likvidnosti
  - ✓ Potkategorije tržišnih rizika: Valutni rizik, CVA rizik, Pozicijski rizik, Rizik kreditnog raspona
  - ✓ Potkategorije operativnog rizika: Rizik modela, Rizik usklađenosti, Pravni rizik
  - ✓ Potkategorija poslovnog rizika: Rizik profitabilnosti (rizik zarade);
  - ✓ Ostali rizici: Rizik prekomjerne finansijske poluge, Rizik slobodne isporuke, Rizik ulaganja, Rizik osiguranja, Sistemski rizik, Rizik namirenja, Step-in rizik, Rizik plasiranja (plasmama), ESG rizici
  - ✓ Međusobne koncentracije rizika: Općenito, Valutno inducirani kreditni rizik, Kreditni rizik/Rizik ulaganja.
- Svim rizicima koji su procijenjeni kao značajni se aktivno upravlja. Također, Banka upravlja aktivno i sa ostalim kategorijama rizika u cilju minimizacije istih. Funkcije upravljanja rizicima predstavljaju sastavni i neodvojivi dio sveukupnog upravljanja poslovnim aktivnostima.

U upravljanju rizicima i kapitalom funkcije upravljanja rizicima, pored zakonskih i podzakonskih propisa, posebno uzimaju u obzir prirodu, obim i složenost poslovnih aktivnosti i rezultirajuće rizike. Na svim nivoima upravljanja obezbijeđeno je prepoznavanje, mjerenje, ublažavanje, ograničavanje, kontrolisanje i monitoring svih materijalnih rizika, kao i procjenjivanje poslovnih aktivnosti kroz povrat na kapital prilagođen rizicima.

Testiranje otpornosti na stres je sastavni dio procesa upravljanja rizicima. Ovim testiranjem Banka preispituje svoju otpornost i razmatra potrebu unaprijeđenja radi uspješnijeg savladavanja kriza i otežanih uvjeta poslovanja tokom trajanja kriznih perioda. Banka redovno, a najmanje jednom godišnje, sprovodi sveobuhvatno testiranje otpornosti na stres za sve značajne rizike koji imaju kvantitativni tretman za potrebe ICAAP-a, odnosno ILAAP-a u skladu sa obavezom definisanom članom 24. stav (1) Odluke o sistemu internog upravljanja u banci.

Banka se rukovodi načelom proporcionalnosti prema kojem testovi otpornosti na stres trebaju uključivati najznačajnija područja poslovanja Banke, te događaje koji mogu biti posebno štetni za Banku, uključujući ne samo događaje koji nanose gubitke Banci, već i one koji posljedično mogu nanijeti štetu reputaciji Banke.

Metodologija Banke za testiranje otpornosti na stres i odabir scenarija obuhvaća sve značajne rizike i poslovna područja i integrira ih na način da obuhvata svu bilansnu i vanbilansnu imovinu Banke, već nastale i potencijalne rizike, uzimajući u obzir njihove međusobne veze i sve relevantne faktore rizika, odnosno korelacije, njihove promjene u kriznim periodima, te položaj ekonomskog ciklusa u kojem se nalazi Banka, pri čemu treba biti korišten odgovarajući nivo detaljnosti u skladu sa namjenom i vrstom testiranja otpornosti na stres, odnosno rizičnim profilom, poslovnom strategijom i poslovnim modelom Banke.

Odabrani scenariji su orjentisani ka budućnosti, odnosno obuhvataju spektar mogućih događaja koji su dosta vjerojatni, ali i događaje koji su malo vjerojatni, ali predstavljaju prijetnju održivosti Banke. Pri tome, obuhvaćena su dovoljno duga vremenska razdoblja, zavisno od karakteristika rizika, portfolija izloženosti, namjere testa i slično.

Testiranjem otpornosti na stres posebna pažnja je usmjerena na sistemsko preispitivanje korištenih tehnika smanjenja rizika (kreditna zaštita, netiranje, upotreba kolaterala i sl.) i procjenjivanje istih u stresnim okolnostima na tržištu, složene proizvode, odnosno strukturirane finansijske instrumente i slično.

Banka pri definiranju stresnih scenarija, uzima u obzir:

- Poslovni model banke (poslovna područja, osnovne poslovne aktivnosti) za Banku
- Listu značajnih rizika prema godišnjoj procjeni rizika
- Osnovni, tj. Baseline scenarij budžeta za naredni period
- Prognoze odjeljenja Istraživanje i savjetovanje za naredni period
- Finansijski rezultat za referentni datum za izradu stres testa (iz internih izvještaja jedinica Finansija i Kontrolinga rizika, regulatornih izvještaja, procjena rizika)
- Informacije i diskusije uključenih učesnika vezano za nepovoljne događaje, moguća neplanirana očekivanja i odstupanja od planiranih vrijednosti za naredni trogodišnji period, trendove rizika
- Scenarije testiranja otpornosti na stres matične banke koji se analiziraju sa stanovišta prethodno navedenih ulaznih parametara, te se iz tih scenarija preuzimaju oni dijelovi scenarija odnosno one pretpostavke koje su prikladne profilu rizika, poslovnom modelu i poslovnom okruženju Banke. Ukoliko Banka utvrdi da scenariji matične banke nisu prikladni za profil rizika i poslovni model Banke, te poslovno okruženje, Banka definira svoje scenarije za potrebe testiranja otpornosti na stres.
- Nalazi interne revizije iz područja testiranja otpornosti na stres
- Zapisnik o obavljenom supervizorskom pregledu i procjeni Raiffeisen bank d.d. BiH (SREP)
- Ostala Supervizorska/regulatorova očekivanja u vezi sa postupanjem banaka, a što ima implikacije i na provođenje otpornosti na stres.

Banka posjeduje interni akt kojim je definirala proces provođenja testiranja otpornosti na stres za potrebe ICAAP-a i ILAAP-a. Odgovornost za navedeni proces testiranja otpornosti na stres svih značajnih rizika je u okviru jedinice Kontroling rizika.

Rezultati stres testa se koriste radi identificiranja odgovarajućih mjera u pogledu tehnika umanjenja rizika, planova za nepredviđene okolnosti, planova kapitala i likvidnosti, kao i drugih mjera prema rasponu mogućih stresnih uslova. Upotreba i integrisanje rezultata testiranja otpornosti na stres su sastavni dio ICAAP i ILAAP procesa Banke jer Banka koristi rezultate testiranja otpornosti u internoj procjeni adekvatnosti kapitala uključenjem rezultata testiranja otpornosti na stres za značajne rizike u izračun ukupnih internih kapitalnih, kao i za procjenu likvidnosnih zahtjeva.

Politika preuzimanja i upravljanja rizicima definiše proces provođenja testiranja otpornosti na stres koji se sastoji od sljedećih osnovnih koraka:

1. Odabir, odnosno definiranje stresnih scenarija (što uključuje i makroekonomske pokazatelje) i odobravanje scenarija od strane nadležnih tijela

2. Prikupljanje podataka potrebnih za testiranje otpornosti na stres
3. Izračun efekata testiranja i objedinjavanje rezultata stres testiranja
4. Kvantifikacija uticaja rezultata testiranja na regulatorni kapital i likvidnost te druge pokazatelje i prijedlog mjera i aktivnosti u slučajevima nepovoljnih rezultata stres testova
5. Dokumentiranje rezultata i mjera i odobrenje na tijelima odlučivanja
6. Provođenje potencijalnih mjera i praćenje stepena realizacije istih (follow-up)
7. Izvještavanje regulatora o rezultatima testiranja otpornosti na stres, izvještavanje nadležnih tijela o nalazima regulatora te izvještavanje o statusima implementacije istih.

Bančina metodologija integralnog testiranja otpornosti na stres se prvenstveno bazira na scenario analizama u okviru kojih Banka na bazi određenog broja scenarija definiše potencijalne negativne efekte. Također se bazira na obrnutom testiranju otpornosti na stres u okviru kojeg se polazi od poznatog rezultata otpornosti na stres, te se preispituju događaji i nepovoljne okolnosti koji su doveli do takvog rezultata za Banku.

Dodatno, sastavni dio integralnog stres testiranja su analize osjetljivosti čiji je cilj sagledavanja osjetljivosti Banke na promjene pojedinačnih faktora rizika.

Prema Politici preuzimanja i upravljanja rizicima metodologija testiranja otpornosti na stres se bazira na sljedećim elementima:

- Regulatorni okvir
- Obim i kompleksnost poslovanja Banke
- Rizični profil Banke (materijalnost/značajnost rizika i kapitalni zahtjevi)
- Nalazi regulatora po ranije izvršenim testiranjima
- Zahtjevi Grupacije
- Uvažavanje eventualnih poremećaja finansijskog sistema

Banka se prilikom provođenja stres testa rukovodi sljedećim ključnim pretpostavkama:

- Statički bilansi, odnosno pretpostavka konstantnosti bilansnih pozicija za kreditni, tržišni, likvidonosni i operativni rizik što uključuje postojeće i potencijalne rizike bilansa i vanbilansa
- Osnova podataka su regulatorni izvještaji za referentni datum za izradu stres testa
- Plan poslovanja i Plan kapitala
- Pozicija Banke na referentni datum testiranja otpornosti na stres i ključni pokazatelji

Metodologija za izvođenje stres testa je u razvojnom cikličnom procesu koji u sebi uključuje:

- Redovito revidiranje koje proizilazi iz ocjene značajnosti rizika i unaprijeđenja tehnika testiranja
- Uvažavanje nalaza supervizorske ocjene

Metodologiju stres testiranja također čine: analiza portfelja i okruženja, identifikacija faktora rizika, konstrukcija i pokretanje stres testa, izračunavanje efekata na bilans stanja i bilans uspjeha banke, pozicije kapitala i likvidnosti, odnosno utjecaj na relevantne pokazatelje finansijskog stanja te izvještavanje o rezultatima radi definisanja korektivnih mjera i aktivnosti po nalazima ranjivosti poslovanja i revidiranje stres testa. Dodatni metodološki detalji za pojedinačne značajne rizike su navedeni u podnaslovima ove Objave koji su posvećenim pojedinačnim značajnim rizicima.

U nastavku teksta je opisan način upravljanja pojedinačnim kategorijama značajnih rizika i upravljanja tržišnim rizikom iako isti u okviru godišnje procjene rizika nije procjenjen značajnim rizikom ali je obuhvaćen Stupom 1 tj. minimalnim kapitalnim zahtjevima u lokalnoj regulativi.

Kreditni rizik

Kreditni rizik je sastavni dio bankarskog poslovanja i jedan od najznačajnijih rizika u poslovanju Banke. Prema definisanom Katalogu rizika, koji je sastavni dio Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima, kreditni rizik je rizik gubitka zbog neispunjavanja dužnikove novčane obaveze prema banci. Kreditni rizik obuhvata sljedeće potkategorije rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena:

- Migracijski rizik (rizik migracije i kašnjenja) je rizik gubitka zbog promjene fer vrijednosti kreditne izloženosti, a kao posljedica promjene rejtinga klijenta.
- Koncentracijski rizik je svaka pojedinačna, direktna ili indirektna, izloženost prema jednom licu, odnosno grupi povezanih lica ili skup izloženosti koje povezuju zajednički činitelji rizika kao što su isti privredni sektor, odnosno geografsko područje, istovrsni proizvodi, odnosno primjena tehnika smanjenja kreditnog rizika, uključujući posebno rizike povezane sa velikim indirektnim kreditnim izloženostima prema pojedinom davaocu kolaterala koji može dovesti do takvih gubitaka koji bi mogli ugroziti nastavak poslovanja banke ili materijalno značajne promjene njenog rizičnog profila.
- Rezidualni rizik je rizik gubitka koji nastaje ako su priznate tehnike smanjenja kreditnog rizika kojima se koristi banka manje efikasne nego što se prvobitno očekivalo ili njihova primjena nedovoljno utječe na smanjenje rizika kojima je banka izložena.
- Rizik druge ugovorne strane označava rizik da bi druga ugovorna strana u transakciji mogla doći u status neizmirenja obaveza ili pogoršane kreditne kvalitete prije konačne namire novčanih tokova ugovorene transakcije.
- Rizik države/zemlje (prekogranične transakcije) je rizik koji se odnosi na državu porijekla lica prema kojem je banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke zbog nemogućnosti banke da naplati svoja potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla tog lica. Rizik zemlje obuhvata političko-ekonomski rizik i rizik transfera.
  - o Političko-ekonomski rizik podrazumijeva mogućnost ostvarivanja gubitka zbog spriječenosti banke da naplati potraživanja uslijed ograničenja utvrđenih propisima/aktima državnih i drugih državnih organa iz države porijekla dužnika, kao i općih i sistemskih prilika u toj državi.
  - o Rizik transfera podrazumijeva mogućnost ostvarivanja gubitka zbog spriječenosti banke da naplati potraživanja iskazana u valuti koja nije zvanična valuta države porijekla dužnika, i to uslijed ograničenja plaćanja obaveza prema povjericima iz drugih država u određenoj valuti koja je utvrđena aktima državnih i drugih dužnika države porijekla dužnika.

Banka ima uspostavljen proces prepoznavanja, mjerenja, ublažavanja, ograničavanja, kontrolisanja i monitoringa kreditnog rizika, odnosno ima implementiran okvir za upravljanje kreditnim rizikom, koji je dokumentovan pisanim internim aktima, posjeduje uspostavljen sistem izvještavanja, jasnu strukturu i podjelu uloga u sistemu upravljanja kreditnim rizikom.

Strategija i politika preuzimanja i upravljanja kreditnim rizikom uključuje sve potkategorije kreditnog rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena, a naročito značajne potkategorije: migracijski, rezidualni i koncentracijski rizik.

Strategija preuzimanja i upravljanja kreditnim rizikom sa svim identificiranim potkategorijama uključuje:

- Uspostavljanje primjerenog okruženja za upravljanje kreditnim rizikom,
- Neprestanu izgradnju jake kreditne kulture
- Kontinuitet u stratejskom pristupu tako da je dugoročno održiva i kroz različite ekonomske cikluse
- Adekvatno i učinkovito komuniciranje strategije i politike kreditnog rizika u cijeloj Banci. Svo relevantno osoblje treba jasno razumjeti pristup Banke pri odobravanju i upravljanju kreditnim rizikom i treba biti odgovorno za poštivanje internih politika i procedura.
- Identifikaciju ciljnih tržišta i ukupne karakteristike koje bi Banka htjela postići u svom kreditnom portfoliju uključujući različite nivoe diverzifikacije i tolerancije koncentracija

- Održivo i odgovorno ulaganje kroz primjenu ESG (Enviromental, Social and Governance) faktora
- Primjenu adekvatnih politika i procedura obezbjeđenja kreditnih plasmana za ublažavanje kreditnog rizika,
- Minimiziranje negativnih posljedica ulaganja sa pogoršanom kreditnom kvalitetom koje se sprovodi putem:
  - kreditiranja u skladu sa usvojenim politikama
  - neprestanog aktivnog i profesionalnog upravljanja odnosima sa klijentima
  - ranog prepoznavanja i aktivnog upravljanja povećanim kreditnim rizikom
  - ispravne kategorizacije kreditnog rizika
  - definisanja odgovarajućih strategija nekvalitetnih kreditnih plasmana
  - razumljivog i jakog programa naplate nekvalitetnih kreditnih plasmana u slučaju evidentnog ili potencijalnog gubitka za Banku.

Cilj upravljanja kreditnim rizikom je osigurati da se ne prekorači odgovarajući nivo rizika potrebnog za održivi razvoj koji podrazumijeva makroekonomsko okruženje.

Funkcija upravljanja kreditnim rizikom je načelno odgovorna za:

- Primjenu sistemskog pristupa upravljanju kreditnim rizikom, optimizaciju industrije, regionalne strukture i strukture proizvoda kreditnog portfolija s ciljem ublažavanja nivoa kreditnog rizika
- Poboljšanje konkurentskih prednosti putem preciznije procjene prihvaćenih rizika i primjene mjera s ciljem upravljanja kreditnim rizikom, uključujući obezbjeđenje održavanja ili smanjenja nivoa stvarnih kreditnih rizika
- Očuvanje održivosti u procesu definisanja i povećanja kataloga proizvoda (uvođenje složenijih proizvoda), kao posljedica adekvatne procjene i upravljanja prihvaćenim rizicima, posebno, kreditnih rizika
- Pružanje nepristrasne, tačne i sigurne procjene rizika, postignute korištenjem pouzdanih činjeničnih i statističkih informacija.

Opća načela za upravljanje kreditnim rizikom su:

- Svjesnost i razumijevanje rizika
- Odgovornost Biznis segmenta
- Razdvajanje i nezavisnost funkcija rizika.

Upravljanje kreditnim rizikom je definirano u važećim kreditnim politikama koje se sačinjavaju na godišnjoj osnovi, odjeli Upravljanja kreditnim rizikom kreiraju prijedloge kreditnih politika za poslovne segmente pojedinačno, a iste su predmet odlučivanja Uprave Banke, odnosno Nadzornog odbora Banke.

Mrežne direktive i kreditne politike na nivou RBI grupacije obezbjeđuju jednoobrazne smjernice i principe kreditnih politika za sve mrežne banke kako bi se oblikovao dobro diverzificiran risk profil. Na bazi kreditnih politika na nivou RBI grupacije koje definišu glavne portofolio indikatore i osnovne principe/kriterije kreditiranja, Banka definiše sljedeće kreditne politike:

- Kreditna politika za Non-retail segment, koji obuhvata segmente Velikih, Srednjih, Malih preduzeća, Finansijske institucije, Vlade te Lokalne regionalne vlade i
- Kreditna politika za Retail segment tj. za segment Stanovništvo i Mikro preduzeća.

Banka u kreditnim politikama specificira:

- kriterije kreditiranja/ underwriting pravila odobravanja
- portfolio i industrijske indikatore sa kvantificiranim limitima i ograničenjima (tzv. CAP-ovi) i
- portfolio ciljeve,

a sve u cilju uspostavljanja odgovarajućeg obima rizika kojeg Banka može apsorbovati.

Upravljanje kreditnim rizikom se vrši kroz:

- Provođenje procesa analize, rangiranja klijenata i ocjene rizika kod odobrenja plasmana
- Donošenje odluke o odobravanju plasmana na temelju jasno definisanih kriterija u kreditnim politikama, uključujući i prekogranične transakcije
- Aktivan monitoring portfelja i prijedlog za klasifikaciju aktive
- Održavanje izloženosti po vrstama poslova, proizvodima, klijentima i industrijama na željenom nivou (isti se definiše kroz godišnji proces budžetiranja, definisanja kreditne politike, limita i sl.)
- Održavanje vjerovatnoće defaulta (PD-probability of default)/Default rate na prihvatljivom nivou
- Upravljanje instrumentima osiguranja
- Primjenu tehnika smanjenja kreditnog rizika (instrumenti osiguranja su jedna od glavnih strategija i mjera koje se koriste za smanjenje izloženosti kreditnim rizicima)
- Održavanje pokrivenosti portfelja prihvatljivim kolateralom na zadovoljavajućem nivou (minimalna pokrivenost u ovisnosti od rejtinga klijenta se definiše na godišnjem nivou kroz respektivnu kreditnu politiku, te se kroz kontrolu izuzetaka od kreditne politike, stalni monitoring vrijednosti i elemenata prihvatljivosti kolaterala nastoji održavati na targetiranom nivou)
- Posvećivanje posebne pažnje problematičnim plasmanima u jedinicama Upravljanje posebnom aktivom Non-retail & SE i Kolateralima i Naplata potraživanja Retail;
- Održavanje konačnog gubitaka nakon naplate na zadovoljavajućem nivou (eng. Loss given default), kroz adekvatnu kolateralizaciju i rezervisanja.

Banka upravlja kreditnim rizikom na nivou pojedinačnog kredita i klijenta (nivo transakcije) i na nivou portfelja, što je definisano kroz primjerene politike, programe, uputstva, odgovarajuće alate i procese za upravljanje kreditnim rizikom čime se osigurava njihovo provođenje.

Upravljanje kreditnim rizikom, prije svega njegovo kvantitativno i kvalitativno stanovište, neprestano se unaprijeđuje razvojem i usavršavanjem procesa, metoda, alata i systemske podrške. Odgovornost za upravljanje kreditnim rizikom je u okviru organizacionih jedinica Upravljanje kreditnim rizikom Retail i Upravljanje kreditnim rizikom CORP., SE, FI & LRG.

Proces odobravanja kreditnog zahtjeva temelji se na unificiranim pravilima i principima. Kreditne politike definišu jasna pravila, principe, nivoe ovlaštenja za donošenja odluke o odobrenju kreditnog zahtjeva, kao i ostale relevantne odrednice procesa odobrenja kreditnog zahtjeva. Proces odobrenja kreditnih plasmana je sistemski podržan.

Kreditnim politikama u segmentu stanovništva se definiše maksimalna zaduženost svakog pojedinačnog i/ili grupe povezanih klijenata, maksimalan iznos kredita pokrivenog nekretninom u odnosu na iznos nekretnine.

U segmentu poslovanja s Non-retail klijentima niti jedan kreditni zahtjev se ne odobrava bez prethodne analize kreditnog zahtjeva, odnosno analize rizika. Takav pristup dosljedno se primjenjuje ne samo prilikom odobrenja plasmana, već i kod povećanja postojećih limita, produženja, znavljanja te prilikom promjene rizičnog profila klijenta u odnosu na onaj prilikom prvobitno odobrenog plasmana.

Nadalje, takav pristup primjenjuje se i kod određivanja limita druge ugovorne strane u poslovima riznice i investicijskog bankarstva, ostalim kreditnim limitima i vlasničkim udjelima.

Za vrijeme trajanja otplate odobrenog kreditnog zahtjeva, može doći do poteškoća u otplati unaprijed definisanih iznosa, odnosno kreditni plasmani mogu preći u status neizmirenja obaveza, što zahtijeva posebnu pažnju, aktivnosti i mjere Banke. Odgovornost za navedeno je u okviru organizacione jedinice Upravljanje posebnom aktivom Non-Retail i SE (mala preduzeća) i Kolaterali. Više detalja o plasmanima u statusu neizmirenja obaveza se nalazi u nastavku ove Objave.

Jedinica Naplata potraživanja Retail odgovorna je za aktivno upravljanje problematičnim potraživanjima iz Retail segmenta klijenta kao i za maksimalan povrat/naplatu istih.

Redovnim godišnjim usvajanjem Okvira sklonosti za preuzimanje rizika (RAF) Banka postavlja ograničenja nivoa ukupnog rizika koji je spremna i sposobna da preuzme u ostvarivanju svojih strateških i poslovnih ciljeva, postavlja granicu za limite i prati razvoj portfelja. Na navedeni način Banka je uspostavila okvir za upravljanje kreditnim rizikom na način da posjeduje sistem upravljanja, kontrole i izvještavanja kroz jasnu i strukturiranu podjelu uloga u

sistemu upravljanja rizicima. Također, uspostavljena je međusobna povezanost RAF-a s Planom oporavka, odnosno pokazateljima Plana oporavka, jer su glavni pragovi Okvira sklonosti za preuzimanje rizika također usklađeni s pragovima u procesu praćenja pokazatelja.

Banka je definisala limite kao mjeru sklonosti ka kreditnom riziku u internom aktu Okvir sklonosti za preuzimanje rizika.

Za praćenje kreditnog rizika primjenjuje se limit sistem sa primarnim fokusom na:

- Interne limite (na nivou klijenta, grupacija)/Risk limite
- Portfolio limite
- Statističke scorecard i bihevioralne rating modele.
- Limite finansiranja u odnosu na dostupne tehnike smanjenja kreditnog rizika.

Portfolio indikatori se definišu po različitim dimenzijama izloženosti i volumena rizikom ponderisane aktive (po industrijama, po proizvodima, po kolateralnoj pokrivenosti, po rating ocjeni, itd.). Limiti i CAP-ovi se također specificiraju po različitim dimenzijama, te formirajući risk limite ograničava se maksimalna izloženost, npr. za grupacije klijenata.

Nadležne organizacione jedinice Banke uspostavile su odgovarajući sistem redovnog monitoringa i izvještavanja članova Uprave Banke, Nadzornog odbora, Agencije za bankarstvo FBiH i drugih relevantnih tijela o kreditnom riziku. Pored definisanog seta regulatornih obrazaca Izvještaja o kreditnom riziku, Banka je uspostavila interni sistem redovnog izvještavanja o ostvarenjima i projekcijama pokazatelja kreditnog rizika. U slučaju potrebe, Banka priprema i ad hoc izvještaje i prezentacije o ostvarenjima, promjenama i uticajima na buduća kretanja kvalitete aktive i pokazatelja kreditnog rizika.

Koncentracijski rizik

Banka je u okviru godišnje Procjene rizika za 2022/2023 procjenila koncentracijski rizik, koji je potkategorija kreditnog rizika, značajnim rizikom.

Koncentracija kreditnog rizika rezultat je kreditne izloženosti prema jednom pravnom i/ili fizičkom licu i/ili grupi povezanih lica, pravnim i/ili fizičkim licima i/ili grupi povezanih lica u istoj industrijskoj grani, geografskom regionu i/ili klasi kreditnog rizika ili pravnim i/ili fizičkim licima i/ili grupi povezanih lica iste ili slične osnovne djelatnosti, iste ili slične primjene metoda ublažavanja kreditnog rizika, uključujući i rizike povezane sa velikom indirektnom kreditnom izloženosti prema pojedinom davaocu kolaterala koji može dovesti do takvih gubitaka koji bi mogli ugroziti nastavak poslovanja Banke ili materijalno značajne promjene njenog rizičnog profila.

Strategija upravljanja koncentracijskim rizikom se prvenstveno ogleda kroz ograničavanje istog u čiju svrhu se definišu koncentracijska ograničenja. Općenito, ograničenja za koncentracije kreditnog rizika postavljena su za velike kreditne izloženosti kako je to određeno u zakonskim i podzakonskim propisima u Bosni i Hercegovini i Austriji, te ostalim važećim internim aktima Banke kao što su definisane *Kreditne politike za fizička i pravna lica*. U skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima u Bosni i Hercegovini, Banka mora pratiti i analizirati nivo ukupne kreditne izloženosti prema jednom pravnom ili fizičkom licu i/ili grupi povezanih lica koja obuhvata potraživanja po glavnici, kamati, naknadi, svim obavezama koje je Banka preuzela u ime i/ili za račun pravnog ili fizičkog lica tj. zbir svih nastalih i potencijalnih kreditnih izloženosti prema jednom pravnom i/ili fizičkom licu ili grupi povezanih lica. Ograničenja kreditne izloženosti prema jednom pravnom i/ili fizičkom licu i/ili grupi povezanih lica određena su Zakonom o bankama, Odlukom o poslovanju banke sa licima u posebnom odnosu sa bankom, Odlukom o sistemu internog upravljanja, Odlukom o upravljanju kreditnim rizicima i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, Odlukom o velikim izloženostima kao i drugim relevantnim aktima Banke (važećim kreditnim politikama).

U cilju minimiziranja koncentracije kreditnog rizika Banka upravlja plasmanima i struktuiru kreditni portfelj kako bi izvršila njegovu diverzifikaciju. Kreditne politike se kreiraju za Retail i Non-retail segmente te u okviru njih za Corporate, SE/mala preduzeća, Finansijske institucije, Javni sektor/Sovereigns, Micro klijente, Stanovništvo, te na osnovu definisanih ograničenja internih limita vrši se praćenje, mjerenje, diverzifikacija i upravljanje koncentracijama kreditnog rizika na operativnom nivou.

U okviru usvojenih kreditnih politika za pojedinačne segmente Banka definiše sljedeće interne limite:

- Limite po nivou rizikom ponderisane aktive
- Limite izloženosti po industrijskim granama/ sektorska izloženost
- Limite po grupama povezanih lica (GCC)
- Prilagođeni risk limiti (ARL) na bazi rating ocjene klijenta i pokrivenosti kolateralom.

Nadležne organizacione jedinice Banke uspostavile su odgovarajući sistem redovnog i periodičnog izvještavanja članova Uprave Banke o koncentracijama kreditnog rizika. U okviru procesa odlučivanja Kreditnog odbora Banke, uključeno je predočavanje svakog pojedinačnog klijenta i/ili grupe povezanih lica kod kojih je uočeno da postoji potencijalna opasnost od prekoračenja limita koncentracije kreditnog rizika u skladu sa važećom legislativom ili je ista u datom trenutku već prepoznata, te se o istom momentalno izvještava Kreditni odbor.

U skladu sa važećim odlukama Agencije za Bankarstvo FBiH (Odluka o velikim izloženostima, Odluka o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, Odluka o poslovanju banke sa licima u posebnom odnosu sa bankom) i Zakonom o Bankama, Banka prati i analizira nivoe ukupnog izlaganja kreditnom riziku, grupisanih u ispod navedene kategorije koncentracija kreditnih rizika uz definisana ograničenja.

Rizik koncentracije ulaganja Banke sa sljedećim propisanim ograničenjima:

- Značajan vlasnički interes u pravnom licu ili indirektno u supsidijarnom licu tog pravnog lica ne može da prelazi iznos od 5% regulatornog kapitala Banke
- Ukupna neto vrijednost svih vlasničkih udjela Banke u drugim pravnim licima i supsidijarnim licima tih pravnih lica ne može da prelazi iznos 20% regulatornog kapitala Banke
- Vlasničko učešće u jednom pravnom licu ne može da prelazi iznos od 15% njenog regulatornog kapitala
- Vlasničko učešće u nefinansijskom pravnom licu ne može da prelazi iznos od 10% regulatornog kapitala, niti vlasničko učešće može preći 49% vlasništva nefinansijskog pravnog lica
- Ukupno učešće Banke u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru ne može biti veće od 25% priznatog kapitala Banke, a ukupno učešće Banke u licima u finansijskom sektoru ne može preći 50% njenog priznatog kapitala
- Rizik velikih izloženosti se definiše kao izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica u iznosu većem ili jednakom 10% priznatog (regulatornog) kapitala Banke, uz sljedeća ograničenja:
  - Izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica nakon primjene tehnika smanjenja kreditnog rizika ne smije prelaziti 25% priznatog kapitala Banke. Ovo ograničenje se primjenjuje i na izloženost prema svim licima u osebnom odnosu sa Bankom i licima povezanim sa istim.
  - Bančina izloženost prema Vladi BiH, Vladi FBiH, Vladi RS-a i Vladi Brčko Distrikta ne smije prelaziti 300% priznatog kapitala Banke.

Kriteriji za određivanje povezanosti lica su definisani članom 2. Zakona o bankama i Odlukom o velikim izloženostima.

U skladu sa Odlukom o poslovanju sa licima u posebnom odnosu sa bankom, definisana su minimalna ograničenja, tako da Banka može:

- Obavljati poslovne transakcije s licem u posebnom odnosu sa bankom ako zbog te transakcije ili ukupne vrijednosti svih transakcija izloženost banke prema tom licu (uključujući i lice koje je povezano s licem u posebnom odnosu sa Bankom) doseže ili prelazi 100.000 KM ako je u pitanju fizičko lice ili 250.000 KM ako je u pitanju pravno lice, samo uz prethodno odobrenje Nadzornog odbora;
- Odobravati transakcije fizičkim licima koja su u posebnom odnosu sa Bankom samo u okviru sljedećih ograničenja:
  - Jednom fizičkom licu najviše do 1% iznosa priznatog kapitala banke i
  - Svim fizičkim licima ukupno najviše do 10% iznosa priznatog kapitala banke.

Politika Banke je da prati i analizira nivoe ukupnog izlaganja kreditnom riziku prema pojedinim industrijskim granama, te da se identifikuju mogućnosti za ublažavanje koncentracije.

Banka upravlja, prati i pridržava se ograničenja vezanim za koncentraciju kreditnog rizika u skladu sa zakonskom regulativom. Pored kvartalnog izvještavanja koji Banka priprema za Agenciju za bankarstvo Federacije BiH, Banka svaki mjesec informiše ALCO na kojem se raspravlja o riziku koncentracija kreditnog rizika, te u slučaju potrebe definiše neophodne aktivnosti u cilju diverzifikacije rizika, gdje se u okviru izvještaja o stanju kapitala, relevantnim organima upravljanja dostavlja pregled Izvještaj o koncentracijama kreditnog rizika koji je napravljen na osnovu Zakona o bankama i odgovarajućih podzakonskih akata.

Metodologija testiranja otpornosti na stres za migracijski rizik, rezidualni rizik i koncentracijski rizik kao značajne potkategorije kreditnog rizika

Izloženost prema kreditnom riziku proizlazi iz svih vrsta kreditnih izloženosti tj. plasmana Banke. Rizik se može materijalizirati u slučaju nemogućnosti dužnika da izmiri svoje obaveze zbog specifičnosti samog dužnika i/ili usljed događaja na nivou zemlje/regije/globalno i/ili usljed događaja izazvanih pandemijama kao što je COVID-19..

Na bazi definisanih scenarija za integralno testiranje otpornosti na stres, Banka definiše pojedinačne uticaje na lokalno tržište, te kako kretanja na lokalnom tržištu dovode do materijalizacije kreditnog rizika na štetu Banke.

Testiranje otpornosti uključuje sljedeće stavove:

- mjerenje, odnosno procjena uticaja na rizikom ponderisanu aktivu prema standardiziranom pristupu (skraćeno RWA STA)
- mjerenje uticaja na ispravke vrijednosti
- mjerenje uticaja na kapitalnu poziciju Banke
- mjerenje uticaja na likvidnosnu poziciju Banke uslijed problema dužnika u izmirenju obaveza prema Banci, tj. prelaska dužnika u status neizmirenja obaveza, i ostale rizike koji se generiraju iz kreditnog rizika u skladu sa pretpostavkama hipotetičkog ili iskustvenog scenarija testiranja otpornosti na stres.

Predmet testiranja otpornosti na stres uključuje sve pozicije bilansa i vanbilansa. Osnovne pretpostavke testiranja otpornosti na stres su konstantnost portfelja što u slučaju testiranja otpornosti za kreditni rizik znači da se pretpostavlja da izloženosti koje prema scenariju dobivaju status neizmirenja obaveza ostaju u portfelju, tj. Banka ne pretpostavlja nikakve akcije prodaje ili naplate istih.

Risk faktori su:

- Rizikom ponderisana aktiva prema standardiziranom pristupu (RWA STA)
- Ispravke vrijednosti

Banka prema definiranom scenariju za testiranje otpornosti na stres zbog porasta kreditnog rizika, tj. parametara istog simulira rast ispravki vrijednost prema segmentima i utjecaj na rizikom ponderisanu aktivu i njihov utjecaj na pokazatelje kapitala.

Operativni rizik

Definiše se kao rizik gubitaka zbog neadekvatnih ili neuspjelih internih procesa, ljudi (greške) i sistema ili vanjskih događaja. Operativni rizik uključuje pravni rizik, ali isključuje strateški i reputacijski rizik.

U okviru upravljanja operativnim rizikom, upravlja se unutrašnjim pokretačima rizika kao što su neovlaštene aktivnosti, prevare i krađe, greške u procesima i izvršenju kao i poremećaji sistema. Vanjski pokretači rizika poput šteta na materijalnoj imovini te prevara također su predmet upravljanja unutar ove vrste rizika.

S ciljem efikasnog upravljanja operativnim rizikom, na razini Banke donesene su smjernice koje se baziraju na Odlukama Agencije za bankarstvo FBiH, standardima i uredbama EU, Zakonu o kreditnim institucijama, dokumentima Bazelskog odbora i RBI grupnim direktivama.

Osnovni cilj upravljanja operativnim rizikom jeste povećanje transparentnosti operativnih rizika koje omogućava primjereno upravljanje, odnosno ublažavanje izloženosti operativnom riziku i potpunu usklađenost sa regulatornim zahtjevima.

Banka potiče otvoreno okruženje/kulturu svjesnu rizika, a koja podržava: identifikaciju, mjerenje, upravljanje i praćenje operativnih rizika.

Svi zaposlenici Banke osnovom njihovih pojedinačnih uloga i odgovornosti, daju svoj doprinos održavanju efikasnog okvira za upravljanje operativnim rizikom. Dalje, svaki zaposlenik pojedinačno razumije svoju ulogu u procesu upravljanja rizikom.

Banka koristi operativni model koji podrazumijeva tri linije odbrane, koje utvrđuju relevantne odgovornosti za upravljanje operativnim rizikom.

Prvu liniju odbrane predstavljaju organizacijske jedinice čije poslovne aktivnosti generišu rizik te su stoga i vlasnici operativnog rizika i njime aktivno upravljaju.

Druga linija odbrane pruža nezavisnu procjenu operativnog rizika, nadzor i preispituje prvu liniju obrane.

Treća linija odbrane je Interna revizija, koja ispituje efikasnost i primjerenost osnovnih procesa upravljanja rizicima.

Strategija u vezi sa upravljanjem operativnim rizikom podrazumjeva:

- jasnu internu organizaciju sa razdvojenim funkcijama upravljanja operativnim rizikom (odgovorne specijaliste za operativni rizik - tzv. DORS funkcije i menadžere operativnog rizika - tzv. ORM funkcije) kao i funkcijama kontrole tih rizika (Kontroling operativnih rizika - tzv. ORC funkcija, Izvršni direktor za rizike - CRO, Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama -ORMCC), te finalno funkciju interne revizije koja vrši nadzor kompletnog sistema upravljanja/kontrole operativnog rizika
- jasno definisane, transparentne i konzistentne linije odgovornosti,
- podizanje svijesti o postojanju operativnog rizika,
- dosljedno poštovanje internih dokumenata kao i eksternih regulatornih smjernica koji regulišu predmetnu oblast.

Strategija u vezi sa upravljanjem operativnim rizikom:

- Monitoring održavanja gubitaka u skladu sa "budžetom u sjeni".
- Organizacija sprovedbe pojedinačnih aktivnosti (procjena rizika, analize glavne knjige, revizija indikatora ranog upozorenja) u skladu sa planom grupacije
- Organizacija treninga za nove zaposlenike vezano za minimalne standarde upravljanja operativnim rizikom.
- Organizacija treninga za ORM/DORS funkcije.
- Fokus na dodatnom podizanju svijesti o važnosti upravljanja operativnim rizikom.

U nastavku o upravljanju značajnim potkategorijama operativnog rizika:

Kibernetski rizik

Kibernetski rizik je rizik gubitaka uslijed povrede povjerljivosti gubitka integriteta sistema i podataka, neprikladnosti ili nedostupnosti sistema i podataka ili nemogućnosti promjene informacionih tehnologija unutar razumnog roka i uz razumne troškove u slučaju promjene zahtjeva okruženja ili poslovanja (to jest prilagodljivosti). Obuhvata sigurnosne rizike koji proizlaze iz neadekvatnih ili neuspješnih internih postupaka ili vanjskih događaja, uključujući kibernetske napade ili neadekvatnu fizičku sigurnost.

Strategija Banke u upravljanju kibernetskim rizikom je uspostava mjera zaštite informacionog sistema od napada putem internetske mreže ili drugih eksternih mreža radi osiguranja:

- ispunjavanja regulatornih zahtjeva,

- mogućnosti pravovremene reakcije na trenutne prijetnje i ranjivosti,
- konstantnog razvoja sposobnosti za suočavanje sa izazovima koji proizlaze iz poslovnih strategija Banke te razvojnih strategija kao što je digitalna strategija.

Mjere koje Banka implementira su mjere koje su propisane zakonom odnosno relevantnim odlukama Agencije, mjere koje su rezultat analize i procjene rizika te mjere koje je Banka dužna implementirati kao članica RBI grupacije.

Ciljevi uspješnog upravljanja informacijskom i kibernetском sigurnošću su identificirati prijetnje i ranjivosti, procjenjivati potencijalni uticaj materijalizacije istih i mjerama zaštite smanjiti uticaj rizika na prihvatljiv nivo, odnosno aktivno upravljati rizicima informacijske i kibernetске sigurnosti.

Banka koristi dvoslojni pristup upravljanja kibernetским rizikom:

- strateški nivo
- operativni nivo upravljanja rizikom.

Strateški nivo upravljanja kibernetским rizikom

Strateško upravljanje rizikom tj. strateški pogled na rizik kombinuje informacije prikupljene procjenom sigurnosne kontrole (SCA) i procjenom zrelosti sigurnosti (SMA) i pruža pregled izloženosti riziku svakoj kategoriji prijetnji.

Procjena sigurnosne kontrole kontinuirana je procjena statusa implementacije unaprijed definisanih kontrola. Za svaku kontrolu koja nije u cjelosti implementirana, definira se plan tretmana koji osigurava pravovremenu implementaciju kontrole.

Procjena zrelosti sigurnosti je redovna procjena nivoa zrelosti procesa u svakom subjektu. Na osnovu najnovijih trendova prijetnji (izvještaji CTI), preporuka nadzornih tijela i drugih izvora, informacijska i cyber sigurnost RBI-a postavljaju očekivani nivo zrelosti procesa unutar definisane domene. Rezultati su nivo zrelosti i prijedlozi za poboljšanje kako bi se dostigao ciljani nivo zrelosti.

Operativni nivo upravljanja kibernetским rizikom

Operativni nivo pogleda na rizik kombinuje nalaze o određenoj imovini prikupljenoj ručno, putem provjera usklađenosti, kroz analizu projekata, penetracijskim testiranjima ili provjera na licu mjesta kao nalaza ili automatiziranim sredstvima (npr. VMS, SAST, CASB, ZeroDay itd.).

Nalazi se rangiraju prema njihovoj ozbiljnosti po sigurnost sistema. Zahtjev za zaštitu definiran je za odnosno sredstvo na temelju mogućih efekata koji ugrožavaju povjerljivosti, integriteta i dostupnosti podataka za navedeno sredstvo.

Prikupljene informacije se zatim koriste za analizu i procjenu rizika po sredstvu. Ova analiza koristi se za izradu planova tretmana za ublažavanje/uklanjanje rizika.

Ispunjenje ciljeva politike upravljanja kibernetским rizikom se osigurava:

- ✓ Uvođenjem dosljednog pristupa informacijskoj i kibernetičkoj sigurnosti, čime se omogućava svim zaposlenicima da u potpunosti razumiju svoje odgovornosti
- ✓ Kreiranjem i održavanjem nivoa svijesti o potrebi za informacijskom i kibernetičkom sigurnošću kao sastavnim dijelom strateških i svakodnevnih poslovnih aktivnosti Banke
- ✓ Zaštitom informacijske imovine koja se nalazi pod kontrolom Banke
- ✓ Opisivanjem principa Informacijske i kibernetičke sigurnosti i pojašnjavanjem na koji način moraju biti implementirani u Banci
- ✓ Tako što su svi zaposlenici svjesni relevantnih zakonskih propisa i u potpunosti u skladu s njima, kako je to opisano u ovoj politici i pratećim dokumentima.

Za upravljanje kibernetским rizikom je odgovorna organizaciona jedinica Sigurnost i jedinica za Informacijsku Sigurnost.

Rizik informacione i komunikacijske tehnologije

Rizik informacione i komunikacijske tehnologije je rizik gubitaka zbog neprimjerenosti ili prekida u radu hardverskih i softverskih komponenti tehničke infrastrukture, što može ugroziti raspoloživost, integritet, dostupnost i sigurnost takve infrastrukture i podataka, odnosno, IT rizik je prijetnja koja će iskoristiti ranjivost/i informacionog sistema i na taj način nanijeti štetu organizaciji. Mjeri se u odnosu na kombinaciju vjerovatnosti pojave nekog događaja i njegovog uticaja na informacioni sistem Banke. Odnosno, IT Rizik je mogućnost da se desi potencijalni događaj ili aktivnost koja može kroz utjecaj na informacioni sistem Banke negativno uticati na ostvarenje ciljeva organizacije.

Upravljanje IT rizicima podrazumijeva:

- Identifikaciju
- Kvantifikaciju (procjenu nivoa rizika)
- Odgovor na rizik od strane vlasnika rizika (definisane odgovora i mjera za tretiranje rizika)
- Nadzor (praćenje statusa realizacije mjera za tretiranje rizika) i izvještavanje o istom

Upravljanje IT rizikom tretira rizike koji su povezani sa strategijom, projektima, tehnologijom, resursima, te IT procesima uzimajući u obzir načela povjerljivosti, integriteta i dostupnosti informacionih sistema. Upravljanje IT rizikom podrazumijeva identifikaciju, procjenu i prevazilaženje rizika, a potom koordiniranu i troškovno opravdanu upotrebu sredstava u cilju smanjenja i bolje kontrole vjerovatnosti ili uticaja neželjenih događaja na informacioni sistem Banke.

Uspostavljanje adekvatnih IT kontrola je odgovor organizacije na IT rizik.

Banka je uspostavila i implementirala proces upravljanja informacionim sistemom te redovito nadzire, održava, redovno revidira i poboljšava isti u cilju smanjenja izloženosti rizicima, osiguranja povjerljivosti, integriteta i dostupnosti informacija i cjelokupnog informacionog sistema, primjereno veličini, složenosti i obimu poslovanja Banke, te kompleksnosti informacionog sistema.

Banka je uspostavila sistem koji uključuje identifikaciju, mjerenje/procjenu, praćenje i kontrolu upravljanja rizicima koji proističu iz korištenja informacionog sistema. Proces upravljanja rizicima informacionog sistema je sastavni dio sistema upravljanja rizicima na nivou Banke, u skladu sa propisima Agencije koji regulišu oblast upravljanja rizicima u bankama.

Pri upravljanju IT rizicima u Banci obuhvaćen je kompletan informacioni sistem.

Banka posjeduje interni akt *Procedura za upravljanje IT rizicima* u kojima je detaljno opisan način upravljanja IT rizicima.

Rizik eksternalizacije

Eksternalizacija (outsourcing) je ugovorno povjeravanje obavljanja aktivnosti banke pružiocima usluga, koje bi banka inače obavljala sama.

Rizik eksternalizacije je zajednički naziv za sve rizike koji nastaju kada banka ugovorno povjerava drugoj strani (pružiocima usluga) obavljanje aktivnosti koje bi inače sama obavljala.

U upravljanju eksternalizacijom Banka se rukovodi načelom da upravljanje rizikom eksternalizacije treba biti sveobuhvatno i primjereno vrsti, obimu i složenosti eksternalizovanih aktivnosti.

Strategija Banke za upravljanje rizikom eksternalizacije temelji se na opreznom preuzimanju rizika eksternalizacije i ovladavanju i minimiziranju rizika koji su povezani sa eksternalizacijom putem korektivnih mjera, a koje proizilaze iz identifikacije, praćenja i procjene rizika eksternalizacije. Naime, prilikom pokretanja i pripreme novih eksternalizovanih aktivnosti te u toku monitoringa postojećih definisani su setovi mjera i odgovornosti, sadržani u Programu za upravljanje eksternalizacijom, kojima je cilj upravljanje eksternalizacijom i ovladavanje i minimiziranje rizika prepoznatih u procesu.

Proces upravljanja rizikom eksternalizacije je uspostavljen "Programom za upravljanje eksternalizacijom koji uključuje Politike i procedure za praćenje, mjerenje, upravljanje i kontrolu rizika eksternalizacije". Ovim

programom su definisane politike i procedure za praćenje, mjerenje, upravljanje i kontrolu rizika eksternalizacije, te uloge i odgovornosti uključenih učesnika u procesu eksternalizacije. Proces pokretanja i upravljanja eksternalizovanim aktivnostima je u potpunosti usklađen sa Odlukom o upravljanju eksternalizacijom u banci Agencije za Bankarstvo FBiH, kao i internim aktom Program za upravljanje eksternalizacijom Banke.

Upravljački rizik

Strategija upravljanja upravljačkim rizikom se prvenstveno bazira na ispunjavanju zahtjeva definiranih Zakonom, Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci kao i ostalom relevantnom regulativom. Provedbom uspješne strategije upravljanja upravljačkim rizikom, Banka nastoji da minimizira ili mitigira gubitke koji mogu nastati zbog ograničenih kapaciteta, sistema i kontrola. S tim u vezi, adekvatnom strategijom upravljanja ovim rizikom nastoji se postići adekvatnost upravljanja rizicima, procesima i kontrolama a u svrhu kvalitetnog odlučivanja, boljeg optimiziranja raspoloživih resursa i unaprijeđenja planiranja.

Obzirom na definiciju odnosno prirodu predmetnog rizika (izvori ovog rizika i faktori koji utječu na nivo istog), efikasno upravljanje ovim rizikom podrazumijeva zadovoljavanje principa proporcionalnosti koji se ogleda u sljedećem:

- adekvatno upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena
- integritetnost tj povezanost i koherentnost upravljanja poslovnim aktivnostima i rizicima koji su svojstveni istim
- adekvatnost resursa (ljudskih, tehničkih s kvalitativnog i kvantitativnog aspekta) tj. srazmjernost istih sa obimom i složenošću poslovanja praćeno adekvatnom internom organizacijom, dovoljnim ljudskim resursima i infrastrukturom.

Metodologija testiranja otpornosti na stres za operativni rizik

Banka je u svom poslovanju izložena i operativnom riziku, koji je inherentan svakoj organizaciji, a naročito imajući u vidu veličinu Banke, obim poslovnih aktivnosti, broj i strukturu uspostavljenih poslovnih procesa i proizvoda, te mogućnost uticaja različitih internih i eksternih faktora na poslovanje Banke.

Testiranje otpornosti uključuje mjerenje uticaja na bilans uspjeha Banke, putem gubitaka po operativnom riziku (procjena tj. mjerenje promjene neto prihoda).

Risk faktori su:

- događaji operativnog rizika

Iznos gubitka koji će se pretpostaviti u scenariju određuje se na osnovu:

- kriterija historijskih događaja
- kriterija pogleda u budućnost.

Banka ima višegodišnju historiju incidenata po operativnom riziku i iznosima pripadajućih gubitaka, te se na osnovu iste, analiziraju gubici po događajima operativnog rizika u posljednjih n godina, koji se zatim uzimaju u obzir pri određivanju iznosa gubitka u scenariju i na taj način se ispunjava kriteriji historijskih događaja.

Historijski kriterij obuhvata pravni rizik, rizik nesavjesnog postupanja i rizik usklađenosti poslovanja odnosno podatke o mogućim gubicima koji su proizašli/proizilaze iz neadekvatnog pružanja finansijskih usluga i povezanih sudskih troškova.

Kriterij pogleda u budućnost uzima se u obzir uključivanjem rezultata analiza scenarija. Scenariji operativnog rizika predstavljaju opis događaja ili niza radnji i događaja sa ekstremnim potencijalom da iz njih nastane određeni rizik. Analiza scenarija predstavlja godišnji proces u kojem Banka razmatra utjecaj ekstremnih, ali mogućih događaja na njeno poslovanje i dodjeljuje procjenu vjerovatnoće i jačine obimu mogućih rezultata. Analize scenarija mogu obezbijediti budući model za definisanje „latentnih događaja“ koji se možda nisu desili u istoriji gubitaka same Banke, te stvaraju značajnu vezu između mjerenja i upravljanja operativnim rizikom, te jačanju svijesti i obrazovanju rukovodstva tako što se otvaraju vidici za razne vrste rizika, radnje za ublažavanje rizika i planovi za tretiranje rizika.

Banka posjeduje interni akt Procedura za analize scenarija u kom je detaljno opisan proces analize scenarija.

Primjenom navedenih kriterija pri određivanju iznosa gubitka koji će se pretpostaviti u scenariju, Banka uz historijsku komponentu, uključuje i gubitak u uslovima stresa, kroz uzimanje u obzir rezultata analiza scenarija.

Tržišni rizici

Tržišni rizik predstavlja rizik od gubitka uslijed neočekivanih i nepovoljnih promjena faktora tržišnih cijena (poput kamatnih stopa, deviznih stopa, cijena dionica i cijena roba) koji uzrokuju pad tržišne vrijednosti imovine banke.

Prema Zakonu o bankama, tržišni rizici su pozicijski rizik, valutni rizik i robni rizik. Pored navedenih, Banka je u redovnom godišnjem procesu identifikacije i procjene rizika, identificirala i dodatne potkategorije tržišnih rizika kojima je izložena (rizik kreditnog raspona i CVA rizik). U nastavku teksta se navode definicije podkategorija tržišnih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena

- a. Rizik kreditnog raspona (eng. spread-a) je rizik gubitka prouzrokovanog kretanjem cijena dužničkih vrijednosnica i kredita na tržištu, prouzrokovanim neočekivanim promjenama u kreditnom rasponu.
- b. Valutni rizik je rizik gubitka koji proizlazi iz promjene kursa valute i/ili promjene cijene zlata.
- c. CVA rizik (*Rizik prilagodbe kreditnom vrednovanju koji je Banka interno definisala preuzimajući definiciju iz RBI Priručnika za rizike*) predstavlja rizik gubitka tržišne vrijednosti uslijed pogoršanja kreditne sposobnosti druge ugovorne strane.
- d. Pozicijski rizik je rizik gubitka koji proizlazi iz promjene cijene finansijskog instrumenta ili kod derivata, promjene cijene odnosno varijable.

Strategija upravljanja tržišnim rizicima je ograničavanje izloženosti istim odnosno održavanje nivoa preuzetog rizika u okviru planirane sklonosti odnosno planiranog rizičnog profila za tržišne rizike uvažavajući regulatorna ograničenja. Radi održavanje adekvatnog nivoa izloženosti tržišnim rizicima definirana su ograničenja tzv. interni limiti uz prvenstveno uvažavanje regulatornih limita.

Proces upravljanja i preuzimanje tržišnog rizika i proces kontrole ovog rizika su jasno razgraničeni, što znači da se upravljanje i preuzimanje tržišnim rizikom primarno provodi u organizacionoj jedinici Tržište/ Trgovina i prodaja, a kontrola istog se obavlja u okviru jedinice Kontroling rizika, odnosno Grupe Upravljanje tržišnim rizikom.. Detaljan opis svih pojedinačnih odgovornosti i zaduženja organizacionih jedinica uključenih u proces upravljanja, preuzimanja i kontrole, su sastavni dio dokumenata: Pravilnik za upravljanje tržišnim rizicima i Procedure upravljanja tržišnim rizicima, kao i dokumenta Program za upravljanje deviznim rizikom Banke.

Politika upravljanja tržišnim rizicima se zasniva na jasno definisanim ulogama i odgovornostima, procedurama i procesima rada, načina identifikacije, mjerenja, praćenja, kontrole, izvještavanja i procedura eskalacije.

ALCO komitet na svojim redovnim mjesečnim sjednicama razmatra izvještaje o tržišnim rizicima, a u okviru redovnog kvartalnog Operativnog izvještaja jedinice Kontroling rizika Upravi i Nadzornom odboru Banke te u okviru sjednica Odbora za rizike se prezentiraju izvještaji, parametri i statusi tržišnih rizika.

Tržišni rizici se ograničavaju na način kojim se osigurava ispunjenje regulatornih zahtjeva definisanih Zakonom i Odlukama Agencije za bankarstvo Federacije BiH za tržišne rizike.

Regulatorno ograničenje za devizni rizik je:

- za Individualnu deviznu poziciju preko-noći banke, osim u eurima, najviše do iznosa 20%
- za Individualnu deviznu poziciju preko-noći banke u eurima najviše do iznosa 40%
- za Deviznu poziciju banke najviše do iznosa 40% od priznatog kapitala.

Tržišni rizici se ograničavaju limitima, definisanim od strane RBI grupacije, prema kojem sljedeći koeficijenti trebaju biti zadovoljeni:

- dnevni VaR All za Banku ne smije premašiti 25% godišnjeg budžeta
- stop loss limiti ne trebaju premašiti 25% relevantnog godišnjeg budžeta

- najnepovoljniji ekonomski gubitak izračunat primjenom šest regulatornih scenarija šoka kamatnih stopa za bankarsku knjigu primjenjenih na ukupan portfelj banke (trgovačka i bankarska knjiga) ne smije premašiti 15% kapitala (prema MSFI definiciji kapitala).

Metodologija testiranja otpornosti na stres za tržišne rizike

Testiranje otpornosti na stres za tržišne rizike se bazira na testiranju svih podvrsta tržišnih rizika za koje je Banka utvrdila značajnost. Shodno tome, a ovisno o značajnosti, vrši se testiranje za sljedeće rizike:

- Devizni rizik
- Rizik promjene cijena vrijednosnih papira koje se vrednuju kroz P&L

Banka nije izložena robnom riziku, te nastavno isti nije obuhvaćen u sklopu testiranja otpornosti na stres za tržišne rizike.

Metodologija za devizni rizik: Efekti deviznog rizika se mogu materijalizirati u slučaju promjene deviznog kursa, a imajući u vidu strukturu portfelja, tj. pozicija Banke u različitim valutama.

Banka pored analize scenarija, za valutne izloženosti primjenjuje i analizu osjetljivosti u svrhu provjere otpornosti Banke na različite nivoe fluktuacije kursa.

Metodologija za rizik promjene cijena vrijednosnih papira:

Rizik promjene cijene vrijednosnih papira se testira za portfelj vrijednosnih papira koje se vrednuju po fer cijeni kroz P&L, ukoliko iste egzistiraju na referentni datum testiranja otpornosti na stres. Testiranje otpornosti uključuje procjenu, tj. mjerenje iznosa promjene neto prihoda (zbog promjene rezultata vrednovanja). Faktor rizika je kamatna stopa. Otpornost na stres se mjeri testiranjem senzitivnosti na promjene kamatnih stopa metodom modificirane duracije uz primjenu kamatnog šoka.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige uslijed promjene kamatnih stopa.

Odnosi se na sve pozicije banke koje su osjetljive na promjene kamatnih stopa. Ovaj rizik obuhvata dvije komponente: komponentu prihoda i komponentu ulaganja. Komponenta prihoda proizilazi iz neusklađenosti aktivnih i pasivnih kamatnih stopa Banke (kamata na plasmane je fiksna, kamata za obaveze je varijabilna, i obrnuto). Komponenta ulaganja je posljedica obrnutog odnosa između promjene cijene i kamatnih stopa vrijednosnih papira.

Banka nastoji da se zaštiti od kamatnog rizika usklađivanjem vrste kamatne stope, valute, povezane kamatne stope i datuma promjene kamatne stope za sve proizvode za koje zaključuje ugovore (koji su osjetljivi na promjene kamatnih stopa). Svaka nepodudarnost između gore navedenih elemenata dovodi do izloženosti Banke riziku kamatne stope.

U upravljanju kamatnim rizikom posebna pažnja se posvećuje depozitima po viđenju, depozitima bez utvrđenog iznosa (free depo i sl. proizvodi), kreditima s ugovorenim uslovima za prijevremeni povrat, opcijama automatskog produženja depozita, opcijama prijevremenog raskida ugovora o oročenom depozitu, kao i opcijama za reprogram kredita.

Cilj upravljanja kamatnim rizikom u skladu sa Strategijom i Politikom preuzimanja i upravljanja rizicima je očuvanje ekonomske vrijednosti kapitala banke i optimizacija prihoda uz minimiziranje negativnih efekata promjene kamatnih stopa za kamatonosno osjetljive proizvode iz knjige trgovanja i bankarske knjige. Nastavno, upravljanje kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi je u skladu sa važećim dokumentima: Pravilnik za upravljanje tržišnim rizicima i Procedure upravljanja tržišnim rizicima, koji se revidiraju na godišnjoj osnovi uz odobrenje od strane Uprave Banke i Nadzornog odbora Banke, te Programom za upravljanje kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi. Proces upravljanja i preuzimanja kamatnog rizika u bankarskoj knjizi i proces kontrole ovog rizika, su jasno organizaciono razgraničeni, što znači da se preuzimanje i upravljanje kamatnog rizika u bankarskoj knjizi primarno provodi u organizacionoj jedinici Riznica, finansijska tržišta i investicijsko bankarstvo, a kontrola istog se obavlja u okviru jedinice Kontroling rizika, odnosno Grupe za upravljanje tržišnim rizikom. Detaljan opis svih odgovornosti i zaduženja organizacionih jedinica uključenih u proces upravljanja, preuzimanja i kontrole, su sastavni dio već pomenutih dokumenata.

ALCO Komitet na svojim redovnim mjesečnim sjednicama razmatra izvještaje o kamatnom riziku u bankarskoj knjizi, a u okviru redovnog kvartalnog izvještavanja jedinice Kontroling rizika, izvještaji, parametri i statusi kamatnog rizika u bankarskoj knjizi se prezentiraju Upravi i Nadzornom odboru Banke, a u okviru sjednica Odbora za rizike se prezentiraju istom.

Upravljanje kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi temelji se na sljedećim načelima:

- Upravljanju ravnotežom u refinansiranju aktive u dijelu rokova, valuta i vrsta kamatnih stopa s ciljem minimiziranja rizika promjene kamatnih stopa i uticaja na poslovni rezultat
- Definisaniu limita izloženosti kamatnom riziku analizom kamatno osjetljive aktive i pasive, koji su osjetljivi na promjenu kamatnih stopa sa stanovišta roka dospjeća i iznosa
- Ugovaranju kamatnih stopa kako je utvrđeno tarifom Banke
- Utvrđivanju komponenti referentnih kamatnih stopa
- Stres testiranju
- Praćenju pokazatelja profitabilnosti.

Strategija u vezi sa upravljanjem kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi temelji se na jasnoj internoj organizaciji upravljanja i kontrole ovog rizika, te sprovođenjem redovnih kontrola limita definisanih od strane lokalnog regulatora, kao i limita i indikatora koji su uspostavljeni od strane Grupe. Detaljni opisi i aktivnosti upravljanja, kontrole i poduzimanja aktivnosti u slučaju narušavanja limita i internih indikatora, su definisani, a što omogućava blagovremenu reakciju i ublažavanje ovog rizika. Frekvencije kontrola ovog rizika su organizovane na dnevnom nivou, kako bi se omogućila blagovremena provjera statusa iskorištenosti limita i internih indikatora, te kako bi se što adekvatnije poduzele sve korektivne mjere ublažavanja rizika, te u slučaju narušavanja limita, poduzele sve potrebne aktivnosti "vraćanja pozicija" u okviru definisanih limita. Za unapređenje procesa kontrola, uspostavljen je proces kontrole regulatornog limita na većoj frekvenciji, odnosno na mjesečnoj osnovi. Redovne godišnje aktivnosti revidiranja limita za kamatni rizik se provode kako bi se isti prilagodili trenutnom i budućem profilu poslovanja, uz redovne aktivnosti simulacija i efekata zauzimanja novih pozicija na sveobuhvatnu strukturu limita koji se realizuju u saradnji s biznis linijama, jedinicom Riznica, finansijska tržišta i investicijsko bankarstvo i jedinicom Kontroling rizika.

Kamatni rizik se ograničava, sa stanovišta lokalne regulative, na način kojim se osigurava ispunjenje regulatornih zahtjeva, koji su definisani Odlukom o kamatnom riziku u bankarskoj knjizi. Regulatorno ograničenje za kamatni rizik je:

- Osjetljivost ekonomske vrijednosti na izloženost kamatnom riziku u bankarskoj knjizi iznosi najviše 20% kapitala. Procenat se obračunava kao odnos promjene sadašnje vrijednosti očekivanih tokova imovine i obaveza po osnovu hipotetičke promjene nivoa kamatnih stopa za 200 baznih poena prema regulatornoj metodi definiranoj u Odluci o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi, sa stanovišta RBI grupacije, se ograničava na sljedeći način:

- BPV (basis point value) limiti koji su struktuirani na nivou pojedinačnih valuta, na nivou segmenata (ALM i CM segment) i pripadajućih vremenskih razreda
- Osjetljivost ekonomske vrijednosti na izloženost kamatnom riziku u bankarskoj knjizi prema regulatornoj metodi austrijskog regulatora iznosi najviše 20% kapitala (ZIRI izvještajni proces)
- Promjena neto kamatnog prihoda dobijena kao rezultat ISI analize (Interest Sensitive Income Analysis) koja je veća od 15% vlastitih sredstava Banke treba biti izvještana lokalnom ALCo-u radi analize kratkoročnog utjecaja promjene kamatnih stopa na prihode banke i posljedično na kapital
- Probijanja na upozoravajućeg nivo će značiti da lokalni ALCO analizira sadašnje i buduće pozicioniranje kamatne stope i definisanje protumjera u skladu s jedinicama Riznice i rizika u RBI grupaciji
- Grupni ALCO bit će informisan o kršenjima upozoravajućeg nivoa, kao i o lokalnim ALCO odlukama i protivmjerama.

Metodologija testiranja otpornosti na stres za kamatni rizik

Osnovne pretpostavke testiranja su:

- Pretpostavlja se konstantnost Bančinog portfelja, odnosno projekcije neto kamatnog prihoda (eng. Net interest income – NII) temelje se na pretpostavci statičke bilance. Imovina i obaveze (kako u bankarskoj knjizi, tako i u knjizi trgovanja za pozicije koje se koriste za zaštitu pozicija u bankarskoj knjizi, ukoliko iste postoje) koje se preuređuju u vremenskom horizontu testa, trebaju biti zamijenjene sličnim finansijskim instrumentima u smislu vrste, valute i kvalitete kredita u trenutku promjene cijene i izvornog vremena za repricing instrumenta (referentna kamatna stopa i marža). Što se tiče portfelja kredita i potraživanja, pretpostavka statičke bilance odnosi se na portfelj u cjelini, razmatra se i nekvalitetna aktiva i zdravi portfolio. Očekuje se da će se pod stresom, ukupni volumen zdravog portfelja smanjiti, a istodobno će se povećati nekvalitetni volumen
- Pod pretpostavkom statičke bilance, zbir postojećih dospjelih i novih pozicija trebao bi ostati konstantan tokom vremena;
- Kamatni prihodi i rashodi banaka razvijaju se tokom razdoblja testiranja otpornosti na stres, kao rezultat ponovnog repricing-a dospjele imovine/obaveza.

Testiranje otpornosti uključuje sljedeće stavove:

- mjerenje odnosno procjena promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige;
- procjena tj. mjerenje promjene neto kamatnog prihoda.

Risk faktori su:

- krivulje kamatnih stopa.

Banka za kamatni rizik, pored analize scenarija, primjenjuje i analizu osjetljivosti u svrhu provjere otpornosti Banke na različite nivoe promjene kamatnih stopa:

Analiza osjetljivosti obuhvata:

- paralelni pomak krivulje kamatnih stopa za X bazičnih poena (X promjene se utvrđuje u fazi definiranja scenarija, i može biti pozitivan ili negativan, izražava se u bazičnim poenima)
- gradualni rast/pad kamatnih stopa za X bazičnih poena (X promjene se utvrđuje u fazi definiranja scenarija, linearno i proporcionalno se aplicira duž vremenske komponente krivulje kamatnih stopa).

Banka, prema definiranom scenariju za testiranje otpornosti na stres, izračunava iznos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i/ili promjene neto kamatnog prihoda za pozicije kamatnog rizika u bankarskoj knjizi (tj pozicije aktive i pasive koju su regulatorno kvalificirane kamatno osjetljivim u skladu sa referentnom Odlukom i Uputstvom Agencije za kamatni rizik u bankarskoj knjizi).

Rizik likvidnosti je rizik gubitka koji proizlazi iz postojeće ili očekivane nemogućnosti banke da podmiri svoje dospjele novčane obaveze i nastaje usljed neusklađenosti rokova dospjeća aktive i pasive, te uključuje i rizik nemogućnosti finansiranja sredstava o dospjeću obaveza po odgovarajućim stopama.

Adekvatno upravljanje likvidnosti je u redovnim, a posebno u nepredviđenim slučajevima i/ili slučajevima poremećaja finansijskog sistema, jedan od najvažnijih zadataka Uprave Banke.

Upravljanje likvidnošću aktive podrazumjeva održavanje likvidnosti u formi posjedovanja likvidne imovine (gotovina, sredstva kod Centralne banke BiH, utrživi vrijednosni papiri). Upravljanje pozajmljenom likvidnošću (pasivom) podrazumjeva uzimanje dovoljne količine odmah raspoloživih sredstava da bi se pokrila sva predviđena potražnja likvidnosti. Ovim se stvara mogućnost da obim i sastav portfelja aktive banke ostane nepromjenjen, uz kamatnu stopu za sredstva koja se uzimaju kao pozajmica. Kratkoročni proces upravljanja likvidnošću obuhvata upravljanje likvidnošću unutar jednog dana, te svakodnevno upravljanje gotovinom i sličnom imovinom kao i kratkoročnim obavezama, koje utiču na pozicije gap-a do šest mjeseci. Primjene gore navedenih strategija uvjetovana je tržišnim okolnostima i pozicijom banke na tržištu kao i kratkoročnim i srednjoročnim planovima razvoja, te podrazumjeva odgovarajuću procjenu bilansa uspjeha. Pri procjeni primjene određene strategije Banka posvećuje posebnu pažnju: definisanju strukture aktive, upravljanju strukturom pasive, diverzifikaciji

izvora finansiranja i generisanju prihoda iz ročne transformacije u sklopu ograničenja u održavanju prihvatljivog profila likvidnosti u bilo koje vrijeme.

Strategijski okvir upravljanja likvidnošću obuhvata upravljanje usklađenom likvidnošću, upravljanje likvidnom aktivom te upravljanje pozajmljenom likvidnošću (pasivom), poštujući ključne principe upravljanja likvidnošću kao i ILAAP principe u planiranju likvidnosti i izvora finansiranja (odgovornost, proporcionalnost, kontinuitet, značajnost rizika, sveobuhvatnost i "pogled u budućnost").

Banka usklađuje poslovanje sa zakonskom regulativom koja reguliše rizik likvidnosti, kao i grupnim i internim dokumentima u kojima je propisano održavanje likvidnosne rezerve.

Rizik likvidnosti se ograničava, sa stanovišta lokalne regulative, na način kojim se osigurava ispunjenje regulatornih zahtjeva, koji su definisani Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti kao i internim limitima.

Reputacijski rizik

Reputacijski rizik je rizik gubitka povjerenja u integritet Banke do kojeg dolazi zbog nepovoljnog javnog mišljenja o poslovnoj praksi Banke, koja proizilazi iz aktivnosti Banke, poslovnih veza Banke sa pojedinačnim klijentima ili aktivnosti članova organa Banke neovisno o tome postoji li osnova za takvo javno mišljenje.

Gubitak reputacije u pogledu npr. konkurentnosti, integriteta i pouzdanosti u očima strana (klijenata, dioničara/povjerilaca, uposlenika, supervizora i javnosti) ima negativan (direktan ili indirektan) uticaj na vrijednost banke.

Upravljanje reputacijskim rizikom između ostalog podrazumijeva: procjenu reputacijskog rizika na godišnjem nivou; savjetovanje organa Banke i drugih relevantnih funkcija o potencijalnoj izloženosti Banke reputacijskom riziku u okviru redovnih poslovnih aktivnosti; cilijane kontrole područja poslovanja izloženih reputacijskom riziku na osnovu godišnje procjene te realizacija korektivnih aktivnosti za otklanjanje utvrđenih nedostataka proizašlih iz kontrole.

Svi navodi koji se odnose na prevare, mito i korupciju, pranje novca ili oni koji mogu predstavljati reputacijski rizik za RBI ili neku od članica ove Grupacije, moraju biti evidentirani i uvršteni kao kritične pritužbe.

U sklopu procjene usklađenosti sa relevantnim propisima, vrši se i procjena reputacijskog rizika.

Kriteriji koji se uzimaju pri procjeni reputacijskog rizika tiču se medijske, međunarodne i vladine osude, značajnog odlaska klijenata i problemi sa stjecanjem novih klijenata, eventualni odlazak, odnosno egzodus članova Uprave Banke, višeg rukovodstva, zaposlenika, što doprinosi dugotrajnim poteškoćama pri zapošljavanju novih zaposlenika, te pritužbe klijenata.

Strategija upravljanja reputacijskim rizikom koji se generira iz rizika usklađenosti je, kao i za ostale rizike povezane sa reputacijskim rizikom, izbjegavanje odnosno minimiziranje te kroz korektivne mjere sprečavanje produbljivanja nivoa rizika.

Metodologija testiranja otpornosti na stres za rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja opasnost da imovina neće moći biti pretvorena u novčana sredstva bez gubitaka i da banka neće moći ispuniti svoje obveze po dospijeću, dok je likvidnost banke proces nesmetanog pretvaranja novčanih sredstava u kreditne i nekreditne plasmane, odnosno pretvaranje potraživanja banke po svim osnovama (glavnica, kamata, naknada) i u svim oblicima (kredit, vrijednosni papir) u novčana sredstva planiranom dinamikom.

Metodologija testiranje otpornosti na stres rizika likvidnosti uzima u obzir međusobne povezanosti faktora koji se odnose na finansijska tržišta i finansijsku imovinu, te utjecaj smanjenja likvidnosti tržišta na vrednovanje izloženosti riziku (cjenovni šokovi specifičnih kategorija imovine, povezanost likvidnosti pojedinih kategorija imovine, povećane potrebe za likvidnošću, smanjeni i/ili otežani pristup finansijskim tržištima i sl.) isto se odražava kroz pretpostavke testiranja otpornosti na stres.

U oblikovanju scenarija za testiranje otpornosti na stres likvidnosti, Banka uzima u obzir poslovni model, profil rizičnosti i vanjske okolnosti s kojima se suočava. Banka kontinuirano prati i utvrđuje nove prijeteće, slabosti i promjene u okruženju, kako bi procjenila primjenjivost scenarija za stres test, te ih prilagodila novim okolnostima.

Pri određivanju niza internih stresnih scenarija i osjetljivosti, Banka se služi širokim rasponom informacija o prošlim i hipotetskim stresnim događajima.

Testiranje otpornosti na stres za rizik likvidnosti uključuje pretpostavke o:

- stopama priliva (pretpostavke o naplati kredita, kamata, naknada, dospijeću i poravnanju transakcija sa valutama, vlasničkim i dužničkim vrijednosnim papirima)
- stopama odliva depozita kao i uticaj koncentracijskog rizika izvora finansiranja u dijelu značajnih deponata Banke
- cjenovnim poremećajima za aktivu Banke koja se vrednuje po tržišnim cijenama te o likvidnosti aktive u uvjetima stresa
- otežanom odnosno smanjenom pristupu finansijskim tržištima
- prijevremenom povratu kreditnih linija zahtjevanom od strane kreditora Banke ili povećanju cijena sredstava (tj povećanje kamatne stope) za slučajeve koji su ugovoreni sa klauzulom o prijevremenom povratu ili izmjeni cijene za vanredne situacije i krize.
- međusobnoj zamjenjivosti i likvidnosti različitih konvertibilnih valuta, te njihova dostupnost na deviznim tržištima, pri tome za valutu KM se pretpostavlja konvertibilnost u EUR valutu referirajući se na Zakon o Centralnoj banci BiH (član 33 i ostali povezani članovi ovog Zakona)
- cjenovnim poremećajima i drugim poremećajima koji utječu na vrijednost imovine i obaveza a koji se odnose na Margin Call (repo poslovi, pozajmljivanje vrijednosnica i sl.)
- povećanoj potrebi za likvidnošću na tržištu.

Implikacije na likvidnost se sagledavaju kroz:

- efekte materijalizacije prethodno navedenih pretpostavki stresa (povećani odlivi i smanjeni prilivi i sl).
- efekte svih ostalih rizika u stresu.

Banka primjenom pretpostavki na iznose očekivanog/ugovorenog priliva i odliva, po različitim kategorijama (pravna i fizička lica, kreditori, vrste depozita: oročeni, avista i dr.), testira otpornost banke na rizik likvidnosti kroz sljedeće indikatore rizika likvidnosti:

- LCR/Koeficijent pokrića likvidnosti
- NSFR/Koeficijent neto stabilno finansiranje
- Ročnu usklađenost finansijske aktive i pasive do 30 dana

Dodatno, rezultati stres testa rizika likvidnosti analiziraju se kvantitativno i kvalitativno u odnosu na sljedeće elemente:

- Profil izvora finansiranja
- Okvir sklonosti za preuzimanje rizika (RAF)
- Likvidnu imovinu.

Banka također u okviru testiranja otpornosti na stres analizira međusobnu zamjenjivost i likvidnost različitih konvertibilnih valuta, te njihovu dostupnost na deviznim tržištima.

Reputacijski rizik se često manifestira u rizik likvidnosti, gdje zbog ugrožene reputacije Banke deponenti i kreditori povlače depozite (bilo da podižu ili transferiraju avista sredstva ili traže prekid i prijevremenu isplatu oročenih depozita ili povrat sredstava kreditnih linija i sl). Reputacijski rizik tj prelijevanje reputacijskog rizika u rizik likvidnosti se testira na način da se u pretpostavke o stopama priliva i odliva uobziruju pretpostavke utjecaja nepovoljnog događaja reputacijskog rizika.

Poslovni rizik

Poslovni rizik je negativna, neočekivana promjena obima poslovanja i/ili profitnih marži banke koja može dovesti do značajnih gubitaka i na taj način umanjiti tržišnu vrijednost banke. Do poslovnog rizika, prije svega, može doći zbog značajnog pogoršanja tržišnog okruženja i promjena u tržišnom takmičenju ili ponašanju potrošača na tržištu.

Poslovni rizik je jedan od osnovnih rizika za poslovanje Banke budući da je uvjetovan promjenama u makroekonomskom okruženju za poslovanje Banke te promjenama u ponašanju tržišne konkurencije i klijenata što posljedično može dovesti do nerealizacije poslovnih ciljeva i profita Banke, a u drastičnim scenarijima velikih ekonomskih kriza čak i do propasti i likvidacije banaka.

Strategija Banke za upravljanje poslovnim rizikom je kontinuirano sagledavanje makroekonomskog i tržišnog okruženja i promjena u tržišnom takmičenju ili ponašanju potrošača na tržištu te njihovog utjecaja na (trenutno i buduće) finansijsko stanje Banke (kapital, likvidnost, profitabilnost i dr.) i uvažavanje tih utjecaja prilikom poslovnog planiranja i prilikom procjene održivosti i uspješnosti poslovnih planova te utvrđivanje potreba za eventualnim prilagođavanjem okruženju u kom Banka posluje i realizacija istih kao i pokretanje aktivnosti prilagodbe poslovnih planova, strategija, planova kapitala i likvidnosti te pokretanje i realizacija mjera ublažavanja negativnih utjecaja i osiguranja nastavka poslovanja.

Poslovni rizik je jedan od glavnih rizika Banke budući da promjene u poslovnom okruženju i tržištu na kojem posluje Banka dovode do promjena i povećanja rizika u ostalim segmentima osnovnih rizika kao što su: kreditni, likvidnosni, kamatni i tržišni rizici a gubitci povezani sa ovim rizicima imaju utjecaj na kapital i likvidnost Banke.

Značajne potkategorije poslovnog rizika utvrđene u godišnjoj procjeni rizika su: rizik kapitala, makroekonomski rizik (BiH) i strateški rizik.

Makroekonomski rizik (BiH)

Strategija Banke za upravljanje makroekonomskim rizikom, koji je potkategorija poslovnog rizika, je kontinuirano sagledavanje makroekonomskog i tržišnog okruženja i promjena u istim i njihov utjecaj na poslovne planove, strategije i politike te prilagodbe istih nastalim promjenama.

Banka prati promjene u makroekonomskom okruženju na redovnoj osnovi i na temelju prognoza i očekivanja realizacije pojedinih ekonomskih indikatora i na nivou promjena vrijednosti istih u odnosu na vrijednosti korištenih u izradi strategija i planova poslovanja (tzv. Baseline scenarij), Uprava banke i ALCO donose prijedloge Nadzornom odboru za strateške poslovne odluke u smislu upravljanja makroekonomskim rizikom, strateškim rizikom odnosno poslovnim rizikom u cjelini ali i ostalim rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena a koji su u vezi za povećanim makroekonomskim rizikom te ukupnim bilansom Banke.

Rizik kapitala

Strategija Banke za upravljanje rizikom kapitala je osiguravanje odgovarajuće strukture i veličine kapitala koja podržava obim i prirodu poslovnih aktivnosti Banke te adekvatno planiranje potreba za kapitalom, a posebno za dodatnim kapitalom u nepovoljnim uslovima.

Strategija Banke za upravljanje rizikom kapitala objedinjuje:

- perspektivu adekvatnosti kapitala po strukturi i po veličini koja je usklađena sa poslovnim planom i strategijom
- perspektivu adekvatnosti regulatornog kapitala u odnosu na regulatorne zahtjeve iz oblasti kapitala
- uvažavanje eventualnih dodatnih potreba za kapitalom u planiranju kapitala a koje su rezultat sprovedenih testiranja otpornosti na stres
- uvažavanje mogućih regulatornih izmjena koje mogu dovesti do povećanih potreba odnosno strožijih zahtjeva u pogledu regulatornog kapitala u toku planiranja kapitala te u toku redovnog procesa praćenja realizacije Plana kapitala i ocjene adekvatnosti istog

Strateški rizik

Strateški rizik je rizik gubitka do kojeg dolazi zbog nepostojanja dugoročne strategije razvoja banke, donošenja pogrešnih poslovnih odluka, neprilagođenosti promjenama u ekonomskom okruženju i sl.

Strategija Banke za upravljanje strateškim rizikom je osiguravanje dugoročne strategije razvoja banke, čiji su ciljevi jasni i transparentni. Također, strategija upravljanja strateškim rizikom uključuje redovito procjenjivanje potreba za prilagođavanjem neočekivanim promjenama u ekonomskom i političkom okruženju čime bi se spriječilo donošenje pogrešnih poslovnih odluka kroz procese analize i procjene uspješnosti strategija i politika i potrebe izmjena proizašlih iz istih.

Banka na redovitoj osnovi sačinjava poslovnu strategiju, politiku i definira poslovne modele unutar kojih će biti sprovedena planirana strategija i plan poslovanja, a u cilju upravljanja strateškim rizikom, na redovitoj osnovi prati stepen realizacije planiranih aktivnosti i prati promjene u okruženju u kojem posluje te tome prilagođava svoje planove.

Finansijska imovina Banke grupisana je u poslovne modele koji označavaju način zajedničkog upravljanja skupinom finansijske imovine kao cjelinom radi ostvarenja određenog poslovnog cilja i definišu način na koji se očekuje da će finansijska imovina generisati novčane tokove.

Odgovornost za monitoring procesa na tržištu i ekonomskom okruženju je u okviru organizacione jedinice istraživanje i savjetovanje.

Tehnike upravljanja značajnim potkategorijama poslovnog rizika su se povijesno pokazale adekvatnim obzirom da je Banka u prethodnom periodu kroz implementirane procese, sistem upravljanja i internih kontrola ostvarivala i ostvaruje strateške ciljeve.

Na osnovu analize ostvarenih finansijskih rezultata, koji je pozicioniraju među vodećim na tržištu iz domena profitabilnosti, Banka osigurava da, čak i u situaciji pogoršanih makroekonomskih uslova, izloženost navedenom riziku ne prekorači izdvojeni interni kapitalni zahtjev za pokriće u periodu od narednih godinu dana.

Pored navedenog sistema upravljanja poslovnim rizikom u standardnim okolnostima, Banka na godišnjoj osnovi vrši testiranje otpornosti na stres u okviru ICAAP procesa i u okviru procesa Plana oporavka Banke. U tom procesu Banka razmatra promjene u vanjskom okruženju, te iste uključuje u pretpostavke stres testova kroz određene makroekonomske scenarije, što posljedično utiče na konačni rezultat testiranja otpornosti na stres, a potom i interni kapitalni zahtjev. Rezultati stres testa, u pogledu slabosti ili ugroženosti različitih područja poslovanja, se koriste prilikom redovnih procesa strateškog i poslovnog planiranja, kao i definisanja okvira sklonosti za preuzimanje rizika.

Poslovni rizik sa svojim značajnim potkategorijama je predmet testiranja otpornosti na stres, a sažet opis metodologije u nastavku teksta:

Metodologija testiranja otpornosti za makroekonomski rizik (BiH)

Banka u okviru testiranja otpornosti na stres procjenjuje otpornost Banke na određene makroekonomske scenarije, na način da scenariji stresa razmatraju trenutno globalno i lokalno makroekonomsko okruženje, scenarijske promjene istih, a potom se analizira njihov uticaj na portfelj Banke i njene finansijske pokazatelje. Shodno navedenom, scenariji stresa se definišu na način da se odrede događaji koji pokreću realizaciju scenarija, razmatra se njihov utjecaj globalno s naglaskom na lokalno tržište odnosno lokalnu ekonomiju i utjecaj na poslovanje Banke.

Metodologija testiranja otpornosti za rizik kapitala

Efekti scenarija testiranja otpornosti na stres se primjenjuju na bilans stanja i uspjeha i kroz pokazatelje profitabilnosti posljedično i na kapital i kapitalnu adekvatnost Banke, te na osnovu toga se dobija uvid u otpornost Banke na rizik kapitala.

Metodologija testiranja otpornosti za strateški rizik

Rezultati testiranja otpornosti na stres računaju se za dvije naredne poslovne godine. Nepovoljne promjene u ekonomskom i političkom okruženju su integrisane u dugoročnu strategiju razvoja Banke, poslovne planove i poslovne odluke, što se dokazuje kroz izračunate efekte integrisanog stres testa na način da su pokazatelji Banke sa efektima stres testa na nivoima iznad propisanog regulatornog limita.

b) strukturu, odnosno organizaciju funkcije upravljanja rizicima uključujući njenu poziciju, ulogu i status u organizacionoj strukturi banke;

Banka uspostavlja i provodi sveobuhvatan, pouzdan i efikasan sistem internog upravljanja rizicima, koji je proporcionalan veličini i internoj organizaciji Banke, vrsti, obimu i složenosti poslovanja Banke, odnosno poslovnom modelu, rizičnom profilu Banke i utvrđenoj sklonosti ka preuzimanju rizika Banke.

Sistem upravljanja rizicima Banke, između ostalog, obuhvata jasnu, efikasnu i stabilnu organizacionu strukturu sa jasno definiranim i dosljednim nivoima odgovornosti. Organizacione jedinice koje preuzimaju i upravljaju rizicima strogo su odvojene od kontrolne funkcije upravljanja rizicima. Funkcionalna i organizaciona odvojenost jedinica preuzimanja i upravljanja rizicima od kontrolne funkcije upravljanja rizicima je obezbijeđena s ciljem izbjegavanja mogućeg konflikta interesa.

U procesu upravljanja rizicima Banka poštuje načelo jasne podjele odgovornosti za one funkcije i organizacijske jedinice koje aktivno sudjeluju u preuzimanju rizika od onih koji te rizike identificiraju, mjere, prate, kontrolišu i ocjenjuju, te o istom izvještavaju. Banka je uspostavila kontrolne funkcije na način da su neovisne o poslovnim procesima i aktivnostima u kojim rizik nastaje, odnosno koje kontrolne funkcije prate i nadziru. Time se postiže neovisnost upravljanja i kontrole rizika.

Funkcije upravljanja rizicima predstavljaju sastavni i neodvojivi dio sveukupnog upravljanja poslovnim aktivnostima Banke. U upravljanju rizicima i kapitalom navedene funkcije, pored zakonskih i podzakonskih propisa, posebno uzimaju u obzir prirodu, obim i složenost poslovnih aktivnosti i rezultirajuće rizike. Funkcija upravljanja rizicima ima za cilj postizanje optimalnog profila rizika za različite kategorije rizika. Njen zadatak je razvoj i usavršavanje procesa, metoda, alata i systemske podrške upravljanja različitim kategorijama rizika koji su vezani za poslovne aktivnosti. Isto tako, određuje procedure koje se moraju primjenjivati u procesu odobravanja, odnosno preuzimanja rizika.

Kontroling rizika, kao kontrolna funkcija upravljanja rizicima, obezbjeđuje integralni okvir za kontrolu i nadgledanje za sve vrste rizika. Glavni cilj jedinice Kontroling rizika je da koordinira implementaciju instrumenata, metoda, parametara i standarda, da mjeri i nadgleda rizik u cilju izbjegavanja prijetjećih situacija i da poboljša stopu rizika/povrat u okviru limita rizika. Predmetno obuhvaća:

- a. definisanje metodologija i parametara za mjerenje rizika (usko sa funkcijama upravljanja rizicima)
- b. implementacija mjerenja rizika i kontrole rizika
- c. provođenje scenario analiza i stres testa u cilju da se ispita uticaj ekstremne i jake krize na poziciju banke
- d. izvještavanje o rizicima na agregiranom nivou.

Odjeljenje Kontrolinga rizika nezavisno kontroliše efikasnost procesa upravljanja rizicima koji treba da obuhvati redovno i pravovremeno identifikovanje, mjerenje, procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i kontrolu rizika uključujući i izvještavanje o rizicima kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju. Kontroling rizika informiše Odbor za reviziju, Odbor za rizike i Nadzorni odbor banke uz informisanje Uprave banke radi pravovremene i efikasne realizacije datih preporuka za otklanjanje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti utvrđenih kontrola.

Upravljanje kreditnim rizikom primarno se provodi u organizacionim jedinicama Upravljanje kreditnim rizikom CORP., SE, FI i LRG, Upravljanje kreditnim rizikom Retail, Upravljanje posebnom aktivom Non-Retail & SE i Kolateralima i Naplata potraživanja Retail, a kontrola istog se obavlja u okviru jedinice Kontroling rizika.

Preuzimanje i neposredna odgovornost za upravljanje rizikom likvidnosti i kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi na operativnom nivou provodi se u organizacionoj jedinici Riznica, finansijska tržišta i investicijsko bankarstvo dok se kontrola istih obavlja u okviru jedinice Kontroling rizika.

Jedinica Kontroling rizika također daje smjernice za upravljanje operativnim rizicima, te iste kontrolira putem provjere primjene i djelotvornosti metoda i postupaka za upravljanje rizicima.

Banka vrši procjenu sistema upravljanja pojedinačnim rizicima:

- a) kontrolom uspostavljenih limita
- b) kontrolom ciljeva koji se kontinuirano prate i revidiraju.

Naime, njihovo ispunjenje, te održavanje limita u okviru zakonom definisanih parametara direktni je pokazatelj adekvatnosti politika, upravljanja, metodologija procjene/ mjerenja i odgovarajućih procedura sistema interne kontrole. Svi predmetni limiti i ciljevi utiču na cjelokupno poslovanje i finansijski rezultat Banke.

Principi, politike, procedure i odgovornosti upravljanja pojedinačnim rizicima su definisani u pojedinačnim internim aktima, koji predstavljaju sastavni dio procesa upravljanja rizicima i iste ocjenjujemo adekvatnim. Naime isti su odgovarajućeg obima u odnosu na trenutni nivo preuzetih rizika kao i buduće procjene.

Također, putem uspostavljene metodologije praćenja implementacije pojedinih ključnih kontrolnih aktivnosti koje su opisane u aktima Banke, Banka vrši samoprocjenu implementacije istih. SIK čine sve aktivnosti koje se poduzimaju u okviru Banke, a koje su osmišljene radi ostvarivanja sljedećih ciljeva:

- Adekvatnost, poštivanje i (ukoliko je potrebno) prilagođavanje strategije (strateških ciljeva)
- Efikasnost i djelotvornost poslovanja (ciljevi poslovanja)
- Pouzdanost finansijskog izvještavanja (finansijski ciljevi)
- Poštivanje primjenjivih zakona i propisa (ciljevi vezani za sprovođenje zakonitosti u radu).

Proces sistema interne kontrole se sastoji od 5 faza:

- Faza 1: Prioritizacija ključnih dokumenta u kojima su opisane ključne kontrolne aktivnosti, a čija će implementacija biti predmet ispitivanja za tekuću godinu
- Faza 2: Dokumentovanje procesa – vrše vlasnici dokumenta i kontrola
- Faza 3: Definisanje načina ispitivanja implementacije ključnih kontrolnih aktivnosti
- Faza 4: Sprovođenje i dokumentovanje ključnih kontrolnih aktivnosti – vrše vlasnici kontrola
- Faza 5: Ispitivanje implementacije ključnih kontrolnih aktivnosti - vrše vlasnici kontrola i jedinica Organizacija i SIK.

c) obuhvatnost i karakteristike sistema izvještavanja o rizicima, kao i načina mjerenja rizika;

U cilju adekvatnog upravljanja stanjem i strukturom kapitala i likvidnosti Banke, praćenja i usaglašavanja stanja kapitala i likvidnosti sa propisanim standardima i ciljevima postavljenim u poslovnoj strategiji, planu kapitala, okviru sklonosti za preuzimanje rizika i strategiji rizika, Banka je uspostavila sistem redovnog izvještavanja o ostvarenjima, projekcijama i budućim potrebama za kapitalom i likvidnosti. Pored redovnih mjesečnih izvještaja, Izvještaja o stanju kapitala, ALCO izvještaja i Izvještaja o finansijskim i ekonomskim očekivanjima na globalnom i lokalnom tržištu (eng. Financial and Economic Outlook), Upravu Banke se također izvještava na mjesečnom nivou o vrijednostima pokazatelja Okvira sklonosti za preuzimanje rizika i o statusima pokazatelja Plana Oporavka Banke. A ALCO se izvještava na mjesečnom nivou o statusima pokazatelja Plana Oporavka.

Na kvartalnom nivou se izvještava Odbor za rizike, Uprava Banke i Nadzorni Odbor o rezultatima ICAAP-a, trendu RWA prema lokalnim standardima i ključnim odrednicama Okvira sklonosti za rizike. Banka u slučaju potrebe priprema i ad hoc izvještaje i prezentacije o ostvarenjima, promjenama i uticajima makroekonomskog okruženja na poslovanje Banke, na buduće kretanje aktive, nivo adekvatnosti kapitala, nivo adekvatnosti likvidnosti, pokazatelje likvidnosti, ročne i valutne usklađenosti aktive i pasive Banke.

Također, Banka na godišnjoj osnovi procjenjuje značajne rizike kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, a na osnovu svog rizičnog profila, te iste uključuje u izračun internog kapitalnog zahtjeva uzimajući u obzir složenost poslovnih aktivnosti koje obavlja i stanje političko ekonomskog okruženja u kojem posluje. Usvajanjem Okvira sklonosti za preuzimanje rizika Banka postavlja ograničenja na nivoa ukupnog rizika koji je spremna i sposobna da preuzme u ostvarivanju svojih strateških i poslovnih ciljeva. Banka je uspostavila okvir za upravljanje rizicima na način da posjeduje sistem upravljanja, kontrole i izvještavanja kroz jasnu i strukturiranu podjelu uloga u sistemu upravljanja rizicima.

Banka je uspostavila odgovarajući sistem redovnog monitoringa i izvještavanja članova Uprave Banke, Nadzornog odbora, odbora Nadzornog odbora (Odbor za reviziju, Odbor za rizike, Odbor za naknade i Odbor za imenovanja), Agencije za bankarstvo FBiH i drugih relevantnih tijela o izloženosti Banke pojedinim vrstama rizika, usklađenosti sa uspostavljenim sistemom limita, politika, planova i strategija, mjerama za kontrolu i mitigaciju istih, kao i njihovom uticaju na planirano poslovanje Banke. Pored redovnih izvještaja, Banka u slučaju potrebe priprema i

ad hoc izvještaje i prezentacije o ostvarenjima, promjenama i uticajima na poslovanje Banke, na buduće kretanje aktive, nivo adekvatnosti kapitala, nivo adekvatnosti likvidnosti, pokazatelje likvidnosti, ročne i valutne usklađenosti aktive i pasive Banke i sl.

Linije izvještavanja su usklađene sa regulatornim i internim zahtjevima, postavljenim rokovima, a podaci navedeni u izvještaju omogućavaju višem rukovodstvu Banke jasan uvid u rizični profil Banke i ključne odrednice finansijskog stanja i kvaliteta portfelja Banke. Na sjednicama Uprave i Nadzornog odbora te njihovih relevantnih Odbora aktivno se raspravlja o izvještajima kojima se prikazuje detaljan pregled portfolia na određeni izvještajni datum, nivo realizacije utvrđenih ciljeva, izloženost rizicima, kao i planirane aktivnosti koje Banka treba poduzeti u cilju ostvarenja prethodno pomenutih stavova. Također, na sjednicama prethodno navedenih funkcija upravljanja se prezentuje i raspravlja o izvještajima identifikacije, procjene i mjerenja rizika, stres testiranju, izračunu internog kapitala, planu kapitala, kao i o izvještajima kontrolnih funkcija na mjesečnom, kvartalnom i godišnjem nivou u ovisnosti od problematike koju izvještaj tretira. Navedeni izvještaji predstavljaju osnovu za donošenje strateških i poslovnih odluka nadležnih tijela upravljanja.

Izvještaji se pripremaju na dnevnoj, mjesečnoj, kvartalnoj, polugodišnjoj i godišnjoj osnovi u zavisnosti od vrste, svrhe i krajnjeg korisnika izvještaja.

U tabelarnim prikazima u nastavku teksta je dat pregled ključnih internih i regulatornih izvještaja koje Banka sačinjava u procesu sistema izvještavanja o rizicima u okviru ICAAP i ILAAP procesa, kao i frekvencija sačinjavanja te krajnje korisnike istih.

Ključni izvještaji ICAAP-a:

R.br	Naziv Ključnih Izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Agencija za bankarstvo Republike Srpske	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivom i pasivom ALCO	RBI
1	Izveštaj o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a	godišnje	x		x	x		x			
2	Izveštaj o radu Kontrolne Funkcije rizika	kvartalno	x		x	x	x				
3	Izveštaj o radu Kontrolne Funkcije rizika	godišnje	x		x	x	x				
4	Godišnji plan rada Kontroling rizika	godišnje	x		x	x	x				
5	Procjena rizika	godišnje			x	x		x			
6	Izveštaj o provedenoj analizi rizika	godišnje			x	x					
7	Plan oporavka	godišnje	x		x	x					

R.br	Naziv Ključnih izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Agencija za bankarstvo Republike Srpske	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje eksternalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivom i pasivom ALCO	RBI
8	Informacija o statusu definisanih pokazatelja iz Plana oporavka Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina	mjesečno				x						
9	Mjesečni Risk rezultati	mjesečno				x						
10	Mjesečni rezultati Banke	mjesečno				x						
11	Izveštaj o rezultatima provedenih testiranja otpornosti na stres	godišnje	x		x	x		x ¹				

¹ Informiše se o statusu izvršenja i rezultatima stres testa

R.br	Naziv Ključnih izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Agencija za bankarstvo Republike Srpske	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje eksternalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivom i pasivom ALCO	RBI
12	Operativni izvještaj ispred jedinice Kontrolinga rizika (obuhvaća tržišne rizike, operativne rizike i rizike kreditnih prevara, integrirano upravljanje rizicima, između ostalog obuhvaća i izvještavanje o RAF-u)	kvartalno			x	x						
13	Informacija o vrijednostima pokazatelja Okvira sklonosti za preuzimanje rizika (eng. Risk Appetite Framework)	mjesečno				x						
14	Izveštaj Plan Upravljanja nekalitetnom aktivom - ostvarenje	kvartalno	x		x	x						
15	Izveštaj za Odbor za Rizike (materijali za Sjednicu)	kvartalno			x			x				

R.br	Naziv Ključnih Izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Agencija za bankarstvo Republike Srpske	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje eksternalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivom i pasivom ALCO	RBI
16	ALCO izvještaj (materijali za Sjednicu)	mjesečno									x	
17	Praćenje kreditne politike za Non-retail segmente portfolia	mjesečno/ interno prema B-1 funkcijama										
18	Stečena imovina	godišnje			x							
19	Izvještaj o portfoliju kolaterala	kvartarno				x						
20	Izvještaj o portfoliju kolaterala	godišnje			x							
21	Analiza realizovanih kolaterala-backtesting diskontnih stopa	godišnje				x						
22	Izvještaj za kamatni rizik u bankarskoj knjizi	kvartarno	x		x						x	
23	Izvještaji o kamatnim stopama	mjesečno	x									
24	Procjena operativnih rizika	godišnje				x				x		x

R.br	Naziv Ključnih Izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Agencija za bankarstvo Republike Srpske	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje eksternalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivom i pasivom ALCO	RBI
25	Analize scenarija	godišnje				x				x		x
26	Planovi tretiranja rizika	godišnje				x				x		x
27	Izvještaj operativni rizik (C.17.00a, C.17.00b)	kvartalno	x		x							
28	Izvještaji za adekvatnost kapitala (C.01.00, C.02.00, C.03.00, C.04.00)	kvartalno	x		x							
29	Izvještaji za kreditni rizik (C.07.00.a, C.07.00.b, C.07.00.c, C.07.00.d)	kvartalno	x		x							
30	Kapitalni zahtjev za operativni rizik (C.16.00a)	kvartalno	x		x							
31	Kapitalni zahtjev za tržišni rizik (C.18.00, C.21.00, C.22.00, C.23.00)	kvartalno	x		x							

R.br	Naziv Ključnih Izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Agencija za bankarstvo Republike Srpske	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje eksternalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivom i pasivom ALCO	RBI
32	Set izvještaja o velikim izloženostima (C 26.00, C 27.00, C 28.00, C 29.00)	kvartalno	x		x	x						
33	Izvještaj Registar eksternalizovanih aktivnosti, koji se sastoji od dva obrasca: BA 40.01 i BA 40.02;	godišnje	x		x	x						
34	Izvještaj Rizici eksternalizacije, prema obrascu BA 41.00	mjesečno	x									
35	BA 100.00 - Raspoređivanje kredita za koje su odobrene posebne mjere u nivoe kreditnog rizika ²	mjesečno										
	BA 101 - Pregled posebnih mjera ³	mjesečno	x									

² Sačinjavan do izvještajnog datuma 31.12.2022. nakon čega prestaje obaveza izvještavanja

³ Sačinjavan do izvještajnog datuma 31.12.2022. nakon čega prestaje obaveza izvještavanja

R.br	Naziv Ključnih Izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Agencija za bankarstvo Republike Srpske	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje eksternalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivom i pasivom ALCO	RBI
36	PM1 - Pregled posebnih mjera	mjesečno		x								
37	Izveštaj IFC Asset quality	kvartalno										x
38	Izveštaj IFC/MIGA (Multilateral Investment Guarantee Agency)	godišnje										x
39	MinAPR monitoring	kvartalno										x
40	PQR (Portfolio Quality Report Micro and PI)	mjesečno				x						x
41	Monitoring testnih limita	mjesečno										x
42	CTM - Credit Trigger Monitoring	mjesečno										x
43	Retail Report on Covid measures (RRRreport)	mjesečno										x
44	CRO Call	kvartalno										x
45	Collateral and Guarantee received	kvartalno										x

R.br	Naziv Ključnih Izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Agencija za bankarstvo Republike Srpske	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje eksternalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivom i pasivom ALCO	RBI
46	FX loans	kvartalno										x
47	Loans and advances	kvartalno										x
48	IPD Report – Financial assets subject to impairment that are past due or impaired	kvartalno										x
49	Risk classification - grade	kvartalno										x
50	FMS file	kvartalno										x
51	Izvještaj o licima u posebnom odnosu sa bankom	mjesečno			x	x	x					
52	BA 84 - Finansijska imovina	kvartalno	x		x	x						
53	BA 85 - Vanbilansne stavke	kvartalno	x		x	x						
54	BA 86 - Sektorska struktura kredita prema NACE šifarniku djelatnosti	kvartalno	x		x	x						

R.br	Naziv Ključnih Izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Agencija za bankarstvo Republike Srpske	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje eksternalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivom i pasivom ALCO	RBI
55	BA 87.00 Kretanje kredita u nivou kreditnog rizika 3	kvartalno	x		x	x						
56	BA 88.00 Kretanje računovodstvenog otpisa i naknadno obračunatih kamata i naknada	kvartalno	x		x	x						
57	Non-Retail Portfolio izvještaj	mjesečno				x						
58	RBBH Portfolio - SE & SMB izvještaj	mjesečno										x
59	Koncentracije rizika	mjesečno									x	
60	Povezana lica i lica u posebnom odnosu sa RBBH	kvartalno			x	x						
61	Ugovori sa licima u posebnom odnosu sa Bankom	godišnje			x	x	x					

R.br	Naziv Ključnih izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Agencija za bankarstvo Republike Srpske	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje eksternalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivom i pasivom ALCO	RBI
62	Nadzorno testiranje otpornosti na stres	dvogodišnje	x									
63	Godišnji Plan rada i Procjena rizika usklađenosti	godišnje			x	x						
64	Izvještaj o radu Praćenja usklađenosti poslovanja	Kvartalno (polugodišnje /godišnje	x		x	x						
65	Izvještaj o provođenju Polike sukoba interesa	godišnje			x	X						

Ključni izvještaji ILAAP-a:

R.br	Naziv Izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje eksternalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivnom i pasivom	RBI	CBBIH
1	C 72.00.a - Likvidnosna pokrivenost - Likvidna imovina (K 72 LCR - I.I.a) (total+valute)	mjesečno	x	x	x					x		
2	C 73.00.a - Likvidnosna pokrivenost - Odlivi (K 73 LCR - LO.a) (total+valute)	mjesečno	x	x	x					x		
3	C 74.00.a - Likvidnosna pokrivenost - Prilivi (K 74 LCR - LP.a) (total+valute)	mjesečno	x	x	x					x		
4	C 75.00.a - Likvidnosna pokrivenost - Razmjena kolateralna (K 75 LCR - RK.a) (total+valute)	mjesečno	x	x	x					x		
5	C 76.00.a - Likvidnosna pokrivenost - Izračuni (K 76 LCR - Izračun.a) (total+valute)	mjesečno	x	x	x					x		
6	C 76.00.a - Likvidnosna pokrivenost - Izračuni (K 76 LCR - Izračun.a) (total+valute)	kvartalno		x	x							
7	Liquidity_Risk_Report_RB BH (All+valute)	dnevno		x	x	x				x	x	

R.br	Naziv izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje ekstermalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivnom i pasivom	RBI	CBBIH
8	NNT izvještaj (GC +Stres test scenariji)	mjesečno								x		
9	C80.00 potrebno stabilno finansiranje (RSF) NSFR (total+valute)	kvartalno	x	x	x							
10	C81.00 raspoloživo stabilno finansiranje (ASF) NSFR (total+valute)	kvartalno	x	x	x							
11	C84.00 - Izračun NSFR (total+valute)	kvartalno	x	x	x							
12	C80.00 potrebno stabilno finansiranje (RSF) NSFR (total+valute)	mjesečno								x		
13	C81.00 raspoloživo stabilno finansiranje (ASF) NSFR (total+valute)	mjesečno								x		
14	C84.00 - Izračun NSFR (total+valute)	mjesečno								x		
15	TTW_StressTest_RBBH (All+valute)	dnevno		x	x	x				x	x	
16	Dnevno praćenje i monitoring LCR_DA_RBBH_TOTAL (total+valute)	mjesečno		x	x	x				x	x	

R.br	Naziv Izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje eksternalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivnom i pasivom	RBI	CBBiH
17	LCR_DA_RBBH_TOTAL (total+valute)	sedmično										
18	NSFR_RBBH_TOTAL (total+valute)	kvartalno		x	x	x				x	x	
19	Sedmično praćenje i monitoring NSFR_RBBH_TOTAL (total+valute)	mjesečno								x		
20	ALCO izvještaj	mjesečno								x		
21	CBC report	mjesečno										
22	Indikator za rano upozorenje krize likvidnosti (LCR/NSFR)	dnevno										
23	Simulacija LCR (15 dnevno po potrebi i češće)	mjesečno								x		
24	Simulacija NSFR (15 dnevno po potrebi i češće)	mjesečno								x		
25	Izvještaj HQLA	mjesečno										

R.br	Naziv izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje ekstermalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivnom i pasivom	RBI	CBBiH
26	Kontrola i monitoring (interne mjesečne kontrole LCR izvještaja)	mjesečno										
27	Kontrola i monitoring (interne mjesečne kontrole NSFR izvještaja)	mjesečno										
28	Kontrola i monitoring (FTP-kontrola mehanizma raspodjele)	mjesečno										
29	Kontrola i monitoring (Ročne uskladjenosti, rekonsilijacije GC izvještaja, LCR izvještaja)	mjesečno										
30	Analiza likvidnosnih pozicija	Dnevno										
31	Pozicija likvidnosti	dnevno										
32	Izveštaj o kretanju depozita i kredita	dnevno										
33	Izveštaj o koncentraciji depozita	15-dnevno								x		
34	Simulacije ročne usklađenosti A/P	15-dnevno								x		

R.br	Naziv izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje eksternalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivnom i pasivom	RBI	CBBIH
35	Izveštaj kontramjere	kvartalno								x	x	
36	Kvartalni izvještaj o likvidnosti	kvartalno		x	x							
37	Plan likvidnosti za 3M	mjesečno								x	x	
38	Indikatori za rano upozorenje krize likvidnosti	mjesečno								x		
39	Starije na ino računima	4xdnevno										
40	ALCO	mjesečno								x		
41	ALM	mjesečno								x		
42	Ročnost USD	ad hoc										
43	Analiza depozita koji dospjevaju po mjesecima	mjesečno										
44	Moap stope	mjesečno										

R.br	Naziv Izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje eksternalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivnom i pasivom	RBI	CBBiH
45	AVG rok Kredita	kvartalno										
46	AVG rok depozita	kvartalno										
47	Regulatorno izvještavanje (cijeli set regulatornih izvještaja)	dnevno, mjesečno, kvartalno, godišnje	x	x	x							
48	Mjesečni rezultati Banke	mjesečno			x							
49	AOD izvještaj	mjesečno										
50	Izveštaj o radu Kontrolne Funkcije rizika	Kvartalno/godišnje	x	x	x	x						
51	Plan Rada Kontrolne Funkcije rizika	godišnje	x	x	x	x						
52	Procjena rizika	godišnje		x	x		x					
53	Plan Oporavka	godišnje	x	x	x							
54	Mjesečni Risk rezultati	mjesečno			x							

R.br	Naziv Izvještaja	Frekvencija	Agencija za bankarstvo Federacije BiH	Nadzorni Odbor	Uprava Banke	Odbor za Reviziju	Odbor za Rizike	Odbor za upravljanje eksternalizacijom	Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama	Odbor za upravljanje aktivnom i pasivom	RBI	CBBIH
55	Izveštaj o rezultatima provedenih testiranja otpornosti na stres	godišnje	x	x	x		x					
56	Operativni izvještaj ispred jedinice Kontrolinga rizik	kvartalno		x	x							
57	Izveštaj za Odbor za Rizike	4xgodišnje		x	x		x					
58	Informacija o statusu definisanih pokazatelja iz Plana oporavka Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina	mjesečno			x							
59	Obračun obavezne rezerve	10-dnevno										x

Kreditni rizik

Praćenje i izvještavanje o upravljanju kreditnim rizikom, te metode ublažavanja i ograničavanja istog, se prema lokalnoj zakonskoj regulativi i relevantnim kreditnim politikama definisanim u saradnji sa RBI, vrši pravovremeno i sa posebnom pažnjom.

Naročit fokus je na definisanim ograničenjima, tj. maksimalnim koncentracijama rizika, kretanju kvalitativnih i kvantitativnih indikatora kreditnog portfolija Banke, ispunjenje definisanih ciljeva te dostatnu iskorištenost postavljenih limita. Svrha navedenog je kontrola i poštivanje definisanog apetita rizika, proaktivnog i ažurnog djelovanja u slučaju prekoračenja istog, zaštita od značajnih kreditnih rizika te donošenje adekvatnih poslovnih odluka na svim nivoima odlučivanja.

U svrhu praćenja i kontrole kreditnog rizika vrši se redovno mjerenje kretanja portfolija po nivoima kreditnog rizika, a ista obuhvata migracije ukupnog portfolija iz boljih u lošije nivoe kreditnog rizika i obratno, migracije po vrstama proizvoda, industrijama, kašnjenju i drugim.

Banka ima implementiran okvir za upravljanje ovim najznačajnim rizikom, koji je dokumentovan pisanim internim aktima, posjeduje uspostavljen sistem izvještavanja, jasnu strukturu i podjelu uloga u sistemu upravljanja kreditnim rizicima, odvojene funkcije preuzimanja i upravljanja istim.

Striktne pravila preuzimanja rizika se definišu i ograničavaju kreditnim politikama koje se redovno revidiraju. Proces odobrenja plasmana je sistemski podržan. Razvijen je i alat za praćenje ranih znakova upozorenja koji kontinuirano pomaže u monitoringu portfolija u cilju pravovremenog poduzimanja aktivnosti.

U okviru kreditnog rizika upravlja se i rizikom koncentracija prvenstveno kroz sistem utvrđenih limita kao i redovan monitoring istih.

Na redovnoj mjesečnoj osnovi se kreira izvještaj PQR (Portfolio Quality Report) za Fizička lica i Micro preduzeća i Portfolio report Non-retail. Izvještaji se prezentiraju Upravi od strane grupa Retail Risk Upravljanje portfolijom i validacija i Upravljanje portfoliom i izvještavanje Non-retail.

Kreditni rizik, kao jedan od najznačajnih rizika, se mjeri praćenjem nivoa izloženosti prema pojedinačnim licima, industrijama, ročnosti, tipu proizvoda, valuti, internom rejtingu, prosječnoj vjerovatnoći defaulta, stopi ulaska u default, sredstvima obezbjeđenja i drugim relevantnim parametrima za upravljanje ovim rizikom.

U skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima u Bosni i Hercegovini, a u cilju upravljanja kreditnim rizikom u RBBH, jedinice za Upravljanje kreditnim rizikom vrše izvještavanje prema internim i eksternim korisnicima.

Izvještaji za potrebe Uprave i višeg menadžmenta Banke sadrže informacije o izloženosti kreditnom riziku, novoodobrenim plasmanima, nivou kreditnog rizika, vrsti proizvoda, danima kašnjenja, pripadnosti industriji i dr. Informacije o delinkvenciji (kašnjenjima) se koriste za praćenje stanja i karakteristika portfolija koji iskazuje rane signale upozorenja.

Prema ostalim internim korisnicima se izvještava po ukazanoj potrebi za svrhu pregleda i analize portfolija, te definisanja prodajnih aktivnosti. Prilikom utvrđivanja kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala, Banka primjenjuje standardizovani pristup.

Operativni rizik

Upravljanje operativnim rizikom podrazumijeva identifikovanje, mjerenje, upravljanje i praćenje izloženosti koja je rezultat neadekvatnih ili neuspjelih internih procesa, ljudske interakcije i sistema, ili je pak rezultat eksternih događaja.

Okvir za upravljanje operativnim rizikom sastoji se od procesa, struktura, kontrola i sistema koji se primjenjuju u upravljanju operativnim rizikom, a čime se osigurava uspostava ključnih upravljačkih elemenata i operativnih aktivnosti.

Upravljanje i kontroling operativnog rizika doprinosi jačanju poslovnih ciljeva, te ispunjenju regulatornih zahtjeva.

Banka ima uspostavljen okvir za upravljanje operativnim rizikom (Operational Risk Management Framework/ORMF), koji je definisan pisanim uputstvima/procedurama rada, posjeduje uspostavljen sistem izvještavanja upravljačkih/nadzornih tijela, jasnu i strukturiranu podjelu uloga u sistemu upravljanja operativnim rizicima, posjeduje/koristi bazu podataka za prikupljanje događaja operativnih rizika, provodi procjene operativnih rizika, analize scenarija, te koristi indikatore ranog upozorenja a sve sa ciljem tretiranja prepoznatih operativnih rizika.

Banka, u dijelu operativnog rizika, obuhvaća sve poslovne linije, primjenjuje metodologiju procjena operativnih rizika, provođenja analiza scenarija, prikupljanja događaja operativnih rizika i praćenja indikatora ranog upozorenja, a što za rezultat ima sačinjavanje planova za tretiranje operativnih rizika, te u vezi sa navedenim smatra da ne postoje izvori operativnog rizika koji nisu u potpunosti obuhvaćeni minimalnim kapitalnim zahtjevom za operativni rizik.

Banka ima implementiran okvir za upravljanje, koji je dokumentovan pisanim internim aktima, posjeduje uspostavljen sistem izvještavanja, jasnu i strukturiranu podjelu uloga u sistemu upravljanja operativnim rizicima. Banka je u sistemu upravljanja podržana aplikacijom za prikupljanje događaja operativnih rizika, procjenu rizika, sprovođenje analiza scenarija.

Sve naprijed navedeno omogućava adekvatno upravljanje ovim rizikom i provođenje standarda (procjena operativnih rizika, analize scenarija, indikatori ranog upozorenja). Također, uspostavljeni su apetit i tolerancija u ukupnom iznosu gubitaka po osnovu operativnog rizika, iznosu gubitaka po vrstama događaja operativnog rizika i prema njemu pripadajućim potkategorijama rizika kao ostvareni gubitak operativnog rizika na godišnjem nivou.

Banka zaključuje da su politika, upravljanje, metodologija procjene/mjerenja uspostavljeni na adekvatnom nivou kvalitete i prihvatljivosti.

Implementirani okvir upravljanja operativnim rizicima obuhvata značajne potkategorije istog: kibernetički rizik, rizik informacione i komunikacijske tehnologije, rizik eksternalizacije i upravljački rizik.

Banka koristi bazu podataka za proces upravljanja i kontrolu izloženosti operativnom riziku, svi događaji operativnog rizika evidentiraju se u okviru ORCA (intranet aplikacija) baze podataka. Unos podataka vrše nadležni Menadžeri operativnog rizika/Specijalisti za operativni rizik. Funkcija kontrole operativnog rizika odgovorna je za kvalitet unešenih podataka u bazi, kao i za izvještavanje.

Za obračun kapitalnog zahtjeva za operativni rizik koriste se podaci iz osnovnog (core) sistema (stanja na računima prihoda i rashoda) kao i izvještaj kontroling aplikacije OFSA (prihodi po linijama poslovanja). OFSA omogućuje alokaciju svih prihoda/troškova prema linijama poslovanja, na bazi dvodimenzionalnog okvira – proizvod/usluga na koju se prihod/trošak odnosi i tip klijenta kome je konkretan proizvod/usluga ponuđena.

Banka, kontinuirano prati interne pokazatelje operativnog rizika, u koje spadaju:

- a) Događaji operativnog rizika
- b) Indikatori ranog upozorenja (status istih)
- c) Procjena rizika
- d) Analize scenarija.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Proces upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi se procjenjuje adekvatnim. Jasno su razgraničeni organizacioni dijelovi zaduženi za preuzimanje i kontrolu ovog rizika.

U dijelu metodologije utvrđivanja uticaja na dobit, odnosno na neto kamatni prihod, izračunava se ekonomska vrijednost bankarske knjige. Uspostavljeni su apetit, tolerancija i kapacitet za kamatni rizik s aspekta odnosa promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige u odnosu na regulatorni kapital, uspostavljeni su interni limiti na promjenu sadašnje vrijednosti pri promjeni za jedan bazni poen (tzv. BPV limiti), uspostavljeni su i limiti za VaR i sistem mjerenja kamatnog rizika koji obuhvata sve značajne izvore kamatnog rizika.

Definirane su adekvatne procedure eskalacije u slučaju prekoračenja internih i regulatornih limita.

Banka zaključuje da su politika, upravljanje, metodologija procjene/mjerenja i odgovarajući sistemi interne kontrole uspostavljeni na visokom nivou kvalitete i prihvatljivosti.

Za mjerenje izloženosti kamatnom riziku koristi se otvorenost pozicije kamatnog rizika prema datumu sljedeće promjene kamatne stope odnosno prema datumu dospelja. Proces mjerenja i upravljanja kamatnim rizikom također uključuje projekciju promjene neto prihoda od kamate banke za budući period na bazi scenarija promjene kamatnih stopa. Banka posjeduje Pravilnik i Procedure za upravljanje tržišnim rizicima, kao i internu instrukciju za kreiranje izvještaja o Kamatnom riziku u Bankarskoj knjizi prema lokalnoj regulativi u kojima su jasno definisani postupci i načini o izvještavanju o kamatnom riziku, procedure u slučajevima prekoračenja odnosno kršenja limita (*pragovi rizika*) sa definiranim aktivnostima za postupanje po istim. Banka također posjeduje aplikativna rješenja za praćenje limita koja sadrže podatke o iznosima limita, koji su dostupni kako jedinicama rizika tako i preuzimateljima rizika i iz kojih se generiraju izvještaji o statusu iskorištenja limita.

Rizik likvidnosti

Banka je uspostavila čvrst okvir za upravljanje rizikom likvidnosti koji obuhvata strategije, politike, procedure, metodologije kao i osiguravanje dostatnog nivoa likvidnih sredstava.

Implementirani okvir upravljanja rizikom likvidnosti obuhvata sve značajne potkategorije:

- Rizik finansiranja likvidnosti
- Rizik kratkoročne likvidnosti unutar kojeg kao potkategoriju svrstavamo rizik unutardnevne likvidnosti
- Rizik koncentracije izvora finansiranja.

Uspostavljen je i stabilan proces za identifikovanje, mjerenje, praćenje i kontrolisanje rizika likvidnosti. Uspostavljeni su apetit, tolerancija i kapacitet za rizik likvidnosti. Dodatno, Banka je na adekvatan način uspostavila mehanizam raspodjele, odnosno inkorporirala je troškove likvidnosti, benefite i rizike u cijenu proizvoda, upravljanja profitabilnošću za sve značajne poslovne aktivnosti (bilansne i vanbilansne).

Banka je uspostavila strategiju za izvore sredstava koja obezbjeđuje diverzifikaciju izvora i roka dospelja finansiranja. Banka aktivno upravlja dnevnim pozicijama likvidnosti i rizicima kako bi pravovremeno ispunila obaveze u pogledu plaćanja i poravnjanja u uobičajenim i stresnim uslovima i na taj način doprinosi neometanom funkcionisanju sistema plaćanja i poravnjanja.

Banka ima formalni plan finansiranja u slučaju nepredviđenih okolnosti koji jasno postavlja strategije za rješavanje manjkavosti u pogledu likvidnosti u vanrednim situacijama.

Definirane su adekvatne procedure eskalacije u slučaju prekoračenja internih i regulatornih limita.

Banka zaključuje da su politika, upravljanje, metodologija procjene/mjerenja i odgovarajući sistemi interne kontrole uspostavljeni na visokom nivou kvalitete i prihvatljivosti.

Upravljanje rizikom likvidnosti zasniva se na praćenju različitih indikatora, pravila transformacije ročnosti bilansnih i vanbilansnih pozicija. Za mjerenje izloženosti riziku likvidnosti, pored regulatornih indikatora (LCR, NSFR i ročna usklađenost) Banka koristi i interne indikatore kao što su omjer likvidne aktive u ukupnoj aktivi, omjer kredita i izvora finansiranja, stanja novčanih sredstava (praćenje unutardnevne likvidnosti), monitoring minimalne obavezne rezerve, gap analiza (stresirana i u uobičajenim uvjetima) koja ukazuje na neusklađenost u profilu preostalih ročnosti, imovine i obaveza i drugo.

Praćenje, kontrola i izvještavanje za rizik likvidnosti opisani su u krovnim dokumentima Kontrolinga rizika/Grupe Upravljanje tržišnim rizikom, a to su Pravilnik za upravljanje rizikom likvidnosti i Procedure za upravljanje rizikom likvidnosti, kao i u dokumentu Pregled limita rizika likvidnosti, a koji detaljno opisuju načine i sisteme za praćenje rizika likvidnosti, opisuju frekvencije i načine kontrola, kao i interna izvještavanja, izvještavanja Uprave i Nadzornog odbora Banke, kao i ALCO odbora, te regulatorna izvještavanja.

Poslovni rizik

Nadležne organizacione jedinice Banke uspostavile su odgovarajući sistem redovnog monitoringa i izvještavanja funkcija tj organa upravljanja o poslovnom riziku. Pored redovnih mjesečnih izvještaja, Banka u slučaju potrebe priprema i ad hoc izvještaje i prezentacije o ostvarenjima, promjenama i uticajima makroekonomskog okruženja na poslovanje Banke, na buduće kretanje aktive, nivo adekvatnosti kapitala, nivo adekvatnosti likvidnosti, pokazatelje likvidnosti, ročne i valutne usklađenosti aktive i pasive Banke i sl.

Upravljanje poslovnim rizikom, sa uključenim značajnim potkategorijama makroekonomski rizik (BiH), rizik kapitala i strateški rizik, je integrisano u procese odlučivanja o aktivnostima, planovima i strategijama Banke u narednom periodu.

d) ocjena adekvatnosti uspostavljenog sistema upravljanja rizicima banke u odnosu na njen rizični profil, poslovnu politiku i strategiju

Funkcije upravljanja rizicima i kontrole rizika predstavljaju sastavni i neodvojivi dio sveukupnog upravljanja poslovnim aktivnostima Banke. U upravljanju rizicima i kapitalom, funkcije upravljanja rizicima, pored zakonskih i podzakonskih propisa, posebno uzimaju u obzir prirodu, obim i složenost poslovnih aktivnosti i rezultirajuće rizike. Na svim nivoima upravljanja obezbijeđeno je prepoznavanje, mjerenje, ublažavanje, ograničavanje, kontrolisanje i monitoring svih materijalnih rizika, kao i procjenjivanje poslovnih aktivnosti kroz povrat na kapital prilagođen rizicima.

Adekvatnost sistema upravljanja rizicima Banke razmatra sljedeće aspekte:

- ✓ Uključenost najviših hijerarhijskih nivoa u upravljanje rizicima - Odgovornost i stvarno uključivanje najviših hijerarhijskih nivoa Banke u upravljanje utvrđenim značajnim rizicima putem redovnih i ad-hoc izvještaja o rizicima.
- ✓ Aktivnosti internih kontrolnih funkcija - obim i kvalitet aktivnosti internih kontrolnih funkcija (Funkcije upravljanja rizicima, Funkcije usklađenosti poslovanja i Funkcija interne revizije) na području upravljanja rizicima i usklađenosti poslovanja.
- ✓ Kvalitet izvještavanja - kvalitet internog izvještavanja o rizicima relevantnih organizacionih i hijerarhijskih nivoa, Izvještavanje kontrolnih funkcija i Informatička podrška za navedeno.

Na sjednicama Nadzornog odbora, sjednicama Odbora Nadzornog odbora (Odbor za reviziju, Odbor za rizike, Odbor za naknade i Odbor za imenovanja) i sjednicama Uprave Banke se aktivno raspravlja o izvještajima kojima se prikazuje detaljan pregled portfelja na određeni izvještajni datum, nivo realizacije utvrđenih ciljeva, izloženost rizicima, kao i planirane aktivnosti koje Banka treba poduzeti u cilju ostvarenja prethodno pomenutih stavova.

Nadzorni odbor Banke, u kontekstu sistema upravljanja rizicima, donosi odluke najvišeg nivoa, vrši nadzor rizika i upravljanja kapitalom i likvidnošću, obezbjeđuje definisanje i provedbu poslovnih planova i poslovnih strategija, kao i strategija rizika, osigurava provedbu načela za upravljanje rizicima u redovnim poslovnim aktivnostima, vrši monitoring i upravljanje rizicima kojim je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju u cilju ostvarenja zacrtanih poslovnih planova, te osigurava uspostavu kontrolnih funkcija i usklađenost poslovanja sa regulatornim propisima. Uprava Banke, u kontekstu sistema upravljanja rizicima, ima odgovornost u dijelu postupanja po regulatornom okviru, osiguravanja adekvatnog provođenja usvojenih strategija i pravilnika u redovnom poslovanju banke, procjenjivanju internog kapitala i likvidnosti banke, te uspostavljanju kontrolnih funkcija i sistema internih kontrola u poslovnim aktivnostima.

Aktivnosti prethodno navedenih funkcija se ogledaju kroz:

- ✓ Uspostavljanje i primjenu sistema internog upravljanja (jasno odvojene poslovne funkcije preuzimanja rizika od funkcija upravljanja i kontrole rizika, definisano u Organizaciji i Sistematizaciji Banke);
- ✓ Utvrđivanje prijedloga poslovne politike i strategije Banke, politika, procedura i ostalih internih akata za preuzimanje i upravljanje rizicima;
- ✓ Definisanje ciljeva, redovni monitoring i kontrolu ispunjenja istih.

Relevantni organi upravljanja pravovremeno djeluju u području upravljanja rizicima, u skladu sa prezentiranim podacima iz izvještaja daju svoje preporuke i donose odluke, te su aktivni učesnici u sistemu upravljanja rizicima čime se osigurava održavanje prihvatljivog profila rizika Banke. Shodno navedenom, cjelokupni rizični profil

Banke, kao i buduća kretanja u makroekonomskom okruženju i njihov uticaj na značajnost rizika se uzimaju u obzir prilikom definisanja i usvajanja godišnjeg budžeta, strateškog i poslovnog plana, te plana kapitala Banke.

Povezanost i usklađenost procesa strateškog i finansijskog planiranja sa procesom upravljanja rizicima se ogleda kroz strategiju rizika Banke, odnosno proces određivanja ciljeva upravljanja rizicima zasnovanih na srednjoročnim poslovnim planovima i uspostavljanja adekvatnog okruženja za donošenje poslovnih odluka povezanih sa rizicima. Predmetna veza se izražava kroz definisani Okvir sklonosti za preuzimanje rizika u kojem sklonost ka rizicima i specifični ciljevi rizika proizilaze iz srednjoročnih poslovnih ciljeva, raspoloživog i planiranog kapitala i likvidnosti i time oblikuju buduće poslovne odluke vezane uz rizik.

Shodno navedenom, Banka ocjenjuje da je uspostavljeni sistem upravljanja rizicima adekvatan u odnosu na njen rizični profil, poslovnu politiku i strategiju. Ocjena adekvatnosti prema značajnim osnovnim kategorijama rizika se navodi u nastavku teksta:

Kreditni rizik

Banka ima implementiran okvir za upravljanje ovim najznačajnim rizikom, koji je dokumentovan pisanim internim aktima, posjeduje uspostavljen sistem izvještavanja, jasnu strukturu i podjelu uloga u sistemu upravljanja kreditnim rizicima, odvojene funkcije preuzimanja i upravljanja istim.

Striktne pravila preuzimanja rizika se definišu i ograničavaju kreditnim politikama koje se redovno revidiraju. Proces odobrenja plasmana je sistemski podržan. Razvijen je i alat za praćenje ranih znakova upozorenja koji kontinuirano pomaže u monitoringu portfolija u cilju pravovremenog poduzimanja aktivnosti.

U okviru kreditnog rizika upravlja se i rizikom koncentracija prvenstveno kroz sistem utvrđenih limita kao i redovan monitoring istih.

Vezano za upravljanje rezidualnim rizikom, Banka je u skladu sa Uputstvom za procjenu tržišne vrijednosti kolaterala preuzela direktno ugovaranje procjene u cilju neovisnosti procesa vrednovanja kolaterala.

Banka zaključuje da su politika, upravljanje, metodologija procjene/mjerenja i odgovarajući sistemi interne kontrole uspostavljeni na visokom nivou kvaliteta i prihvatljivosti a uzimajući u obzir značajnost kreditnog rizika Banka kontinuirano radi na unaprjeđenju istih.

Tržišni rizik

Proces upravljanja tržišnim rizikom se procjenjuje adekvatnim. Jasno su razgraničeni organizacioni dijelovi zaduženi za preuzimanje i kontrolu ovog rizika. Izloženosti prema tržišnim rizicima su ograničene adekvatnim vrstama internih limita koji se redovno prate i revidiraju. Uspostavljeni su apetit, tolerancija i kapacitet za devizni rizik. Definirane su adekvatne procedure eskalacije u slučaju prekoračenja internih i regulatornih limita.

Banka zaključuje da su politika, upravljanje, metodologija procjene/mjerenja i odgovarajući sistemi interne kontrole uspostavljeni na visokom nivou kvalitete i prihvatljivosti.

Operativni rizik

Banka ima implementiran okvir za upravljanje, koji je dokumentovan pisanim internim aktima, posjeduje uspostavljen sistem izvještavanja, jasnu i struktuiranu podjelu uloga u sistemu upravljanja operativnim rizicima. Banka je u sistemu upravljanja podržana aplikacijom za prikupljanje događaja operativnih rizika.

Sve naprijed navedeno omogućava adekvatno upravljanje ovim rizikom i provođenje standarda (procjena operativnih rizika, analize scenarija, indikatori ranog upozorenja). Također, uspostavljeni su apetit i tolerancija u ukupnom iznosu gubitaka po osnovu operativnog rizika, iznosu gubitaka po vrstama događaja operativnog rizika i prema njemu pripadajućim potkategorijama rizika kao ostvareni gubitak operativnog rizika na godišnjem nivou.

Banka zaključuje da su politika, upravljanje, metodologija procjene/mjerenja uspostavljeni na adekvatnom nivou kvalitete i prihvatljivosti.

Implementirani okvir upravljanja operativnim rizicima obuhvata značajne potkategorije istog: kibernetički rizik, rizik informacione i komunikacijske tehnologije, rizik eksternalizacije i upravljački rizik.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Proces upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi se procjenjuje adekvatnim. Jasno su razgraničeni organizacioni dijelovi zaduženi za preuzimanje i kontrolu ovog rizika.

U dijelu metodologije utvrđivanja uticaja na dobit, odnosno na neto kamatni prihod, izračunava se ekonomska vrijednost bankarske knjige. Uspostavljeni su apetit, tolerancija i kapacitet za kamatni rizik s aspekta odnosa promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige u odnosu na regulatorni kapital, uspostavljeni su interni limiti na promjenu sadašnje vrijednosti pri promjeni kamatnih stopa za jedan bazni poen (tzv. BPV limiti), uspostavljeni su i limiti za VaR i sistem mjerenja kamatnog rizika koji obuhvata sve značajne izvore kamatnog rizika.

Definirane su adekvatne procedure eskalacije u slučaju prekoračenja internih i regulatornih limita.

Banka zaključuje da su politika, upravljanje, metodologija procjene/mjerenja i odgovarajući sistemi interne kontrole uspostavljeni na visokom nivou kvalitete i prihvatljivosti.

Rizik likvidnosti

Banka je uspostavila čvrst okvir za upravljanje rizikom likvidnosti koji obuhvata strategije, politike, procedure, metodologije kao i osiguravanje dostatnog nivoa likvidnih sredstava.

Implementirani okvir upravljanja rizikom likvidnosti obuhvata sve značajne potkategorije: rizik finansiranja likvidnosti, rizik kratkoročne likvidnosti (unutar kojeg kao podkategoriju svrstavamo rizik unutardnevne likvidnosti), rizik koncentracije izvora finansiranja.

Uspostavljen je i stabilan proces za identifikovanje, mjerenje, praćenje i kontrolisanje rizika likvidnosti.

Uspostavljeni su apetit, tolerancija i kapacitet za rizik likvidnosti. Dodatno, Banka je na adekvatan način uspostavila mehanizam raspodjele, odnosno inkorporirala je troškove likvidnosti, benefite i rizike u cijenu proizvoda, upravljanja profitabilnošću za sve značajne poslovne aktivnosti (bilansne i vanbilansne).

Banka je uspostavila strategiju za izvore sredstava koja obezbjeđuje diversifikaciju izvora i roka dospjeća finansiranja. Banka aktivno upravlja dnevnim pozicijama likvidnosti i rizicima kako bi pravovremeno ispunila obaveze u pogledu plaćanja i poravnanja u uobičajenim i stresnim uslovima i na taj način doprinosi neometanom funkcionisanju sistema plaćanja i poravnanja.

Banka ima formalni plan finansiranja u slučaju nepredviđenih okolnosti koji jasno postavlja strategije za rješavanje manjkavosti u pogledu likvidnosti u vanrednim situacijama.

Definirane su adekvatne procedure eskalacije u slučaju prekoračenja internih i regulatornih limita.

Banka zaključuje da su politika, upravljanje, metodologija procjene/mjerenja i odgovarajući sistemi interne kontrole uspostavljeni na visokom nivou kvalitete i prihvatljivosti.

Poslovni rizik

Upravljanje poslovnim rizikom, sa uključenim značajnim potkategorijama makroekonomski rizik (BiH), rizik kapitala i strateški rizik, je integrisano u procese odlučivanja o aktivnostima, planovima i strategijama Banke u narednom periodu. Upravljanje makroekonomskim rizikom (BiH) je kontinuirano, obuhvaćeno kroz aktivnosti planiranja poslovnih aktivnosti, kapitala i likvidnosti, praćenja ostvarenja ciljeva i analiziranja mogućeg utjecaja makroekonomskog okruženja na poslovanje, kapital i likvidnost i isto se smatra adekvatnim.

Banka svoje aktivnosti, planove i strategije poslovanja prilagođava trenutnom i prognoziranom ekonomskom, poslovnom i političkom okruženju u kojem posluje, a kako bi se Banka na promjene u makroekonomskom

okruženju uspješno prilagodila svodeći utjecaj makroekonomskog rizika (BiH) na potencijalna odstupanja planiranih od ostvarenih veličina Banke na najmanju moguću mjeru.

Upravljanje rizikom kapitala je u osnovi povezano sa upravljanjem rizika na kapital (kreditnog, tržišnih rizika, operativnog rizika i dr) u okviru kojeg Banka primjenjuje jedinstvene metode prepoznavanja, mjerenja, ublažavanja, ograničavanja, kontrolisanja i monitoringa rizika s ciljem obezbjeđenja kontinuiranog poslovanja. Banka ima adekvatno definisan Okvir sklonosti za preuzimanje rizika koji je usaglašen sa planom poslovanja i planom kapitala.

Upravljanje strateškim rizikom je adekvatno. Potencijalne nepovoljne promjene u ekonomskom, poslovnom i političkom okruženju su integrisane u dugoročnu strategiju razvoja Banke, poslovne planove i poslovne odluke kroz proces budžetiranja, postupak srednjoročnog planiranja poslovanja, kao i kroz testiranje otpornosti na stres na način da se rezultirajući pokazatelji Banke stavljaju u omjer sa propisanim regulatornim i internim limitima.

Reputacijski rizik

Reputacijski rizik u Banci se procjenjuje metodologijom samoprocjene od strane svih B1 rukovodilaca i dodatnom procjenom Praćenja usklađenosti banke, na godišnjoj osnovi. Osim toga, u obavljanju redovnih poslova Praćenja usklađenosti poslovanja, na ad hoc osnovi od slučaja do slučaja, Praćenje usklađenosti poslovanja može provoditi vanredne procjene reputacijskog rizika, na osnovu matrice propisane važećim Priručnikom o upravljanju regulatornim promjenama i rizikom usklađenosti. Na osnovu procjene, daju se akcije i preporuke za mitigaciju rizika.

Dodatno, u procesu odobrenja novih proizvoda, digitalizacije i automatizacije procesa, Praćenje usklađenosti poslovanja daje mišljenje i s aspekta reputacijskog rizika, po potrebi.

Mitigacijske mjere u pravilu se provode sa službom Marketinga i nadležnom poslovnom jedinicom.

Sa aspekta internih procedura, upravljanje ovim rizikom je odgovarajuće definisano, posebno imajući u vidu da je regulative u vezi s reputacijskim rizikom naročito oskudna.

Sa aspekta sistema internih kontrola, reputacijski rizik dio je sveobuhvatnog sistema internih kontrola, koji podrazumijeva definisanje kontrola / kontrolnih tačaka i s ciljem prevencije ovog rizika

e) politike zaštite od rizika i politike (informacije o primijenjenim tehnikama smanjenja kreditnog rizika) smanjenja rizika, kao i načine koje banka koristi za osiguravanje i praćenje efikasnosti u smanjenju rizika;

Mitigacija kreditnog rizika je tehnika koja se primjenjuje s ciljem ublažavanja izloženosti finansijske institucije kreditnom riziku.

Banka u cilju ublažavanja rizika kojima je izložena koristi prihvatljive instrumente kreditne zaštite (različite tipove kolaterala). Prihvatljivost instrumenata kreditne zaštite (kolaterala) se provjerava sa stanovišta uslova prihvatljivosti definisanih zakonskom regulativom u Bosni i Hercegovini, te pravilima RBI grupacije za vrijednovanje instrumenata obezbjeđenja i mitigaciju rizika.

U cilju optimalnog praćenja i vrijednovanja instrumenata kreditne zaštite, Banka ima posebnu grupu u organizacijskoj strukturi za praćenje vrijednosti instrumenata kreditne zaštite, neovisnu od kreditnog procesa (grupa Upravljanje kolateralima i administracija). Grupa je zadužena za provjeru dokumentovanosti instrumenata kreditne zaštite, ali i kadrovski osposobljena za neovisnu procjenu tržišne vrijednosti instrumenata kreditne zaštite prilikom odobrenja kreditnog plasmana, kao i monitoring vrijednosti kolaterala u periodu važenja kreditnog plasmana (interna procjena tržišne vrijednosti se vrši u intervalima propisanim internim aktima). Takođe Banka prati prodaju instrumenata zaštite u postupku naplate non-performing kredita, te primjenjuje iskustva iz naplate iz instrumenata kreditne zaštite u proces upravljanja kolateralima kroz backtesting diskontnih stopa koje se primjenjuju za pojedine tipove kreditne zaštite/kolaterala.

Politikom i Procedurom za upravljanje kolateralima i Politikom i Priručnikom za upravljanje kolateralima su definisane osnovni standardi upravljanja portfoliom instrumenata kreditne zaštite, kao i osnovna načela

prihvatljivosti instrumenata kreditne zaštite u procesu mitigacije kreditnog rizika, te minimalne korektivne faktore (diskontne stope) koje Banka primjenjuje na tržišnu vrijednost kolaterala u svim procesima Banke. Minimalni korektivni faktori po različitim vrstama kolaterala su usklađeni sa važećom zakonskom regulativom i GD RBI grupacije. Banka godišnje radi analizu adekvatnosti korektivnih faktora na osnovu ostvarenih prodajnih cijena iz naplate putem kolaterala (dobrovoljne i sudske naplate), te po potrebi usklađuje visinu korektivnih faktora.

Banka se rukovodi sljedećim ključnim standardima i načelima prihvatljivosti instrumenata obezbjeđenja u tehnikama mitigacije kreditnog rizika:

- ✓ Kreditna zaštita treba biti provodiva u svim područjima sudske nadležnosti;
- ✓ Kontinuirano upravljanje rizicima povezanim sa aranžmanom kreditne zaštite;
- ✓ Pravna sigurnost obezbjeđuje da Banka ima pravo da u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza unovči ili zadrži imovinu koja predstavlja kreditnu zaštitu;
- ✓ Stepen korelacije između vrijednosti imovine koja predstavlja materijalnu kreditnu zaštitu i kreditne sposobnosti dužnika ne smije biti previsok;
- ✓ Utvrđeni stepen likvidnosti imovine (procjena likvidnosti je sastavni dio evaluacije i reevaluacije kolaterala);
- ✓ Redovna evaluacija vrijednosti kolaterala;
- ✓ Adekvatno osiguranje nekretnina i pokretne imovine pod hipotekom Banke
- ✓ Prioritetni rang upisa hipoteke od strane Banke u odnosu na druge povjerioce (hipoteke prvog reda ili pari-passu u odnosu na druge povjerioce).

Osnovni uslovi za priznavanje kreditne zaštite po vrstama kolaterala su definisani internim aktima.

Važeće kreditne politike propisuju minimalni stepen pokrivenosti plasmana kreditnom zaštitom (po internom rejtingu, industriji itd). Važeća zakonska regulativa u BiH propisuje obavezne standarde kreditne zaštite ovisno od omjera izloženosti i visine kapitala Banke, kao i minimalne standarde koje kreditna zaštita mora ispunjavati da bi bila prihvatljiva. Vrijednost instrumenata kreditne zaštite dobivena internom procjenom se koristi u procesu odobrenja kreditnog plasmana, obračuna RWA, rezervisanja.

Tehnike smanjenja kreditnog rizika (CRM) su tehnike kojima se Banka koristi za smanjenje kreditnog rizika povezanog sa izloženošću ili izloženostima koje Banka ima, a koja obuhvata materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu.

Banka je primalac kreditne zaštite.

Materijalna kreditna zaštita je tehnika smanjenja kreditnog rizika prema kojoj smanjenje kreditnog rizika po izloženosti Banke proizilazi iz prava Banke da, u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza (default-a) druge ugovorne strane, unovči ili prenese na sebe ili prisvoji ili zadrži određenu imovinu ili iznose, ili da smanji iznos izloženosti na iznose razlike između iznosa izloženosti i kreditne zaštite.

Nematerijalna kreditna zaštita je tehnika smanjenja kreditnog rizika prema kojoj smanjenje kreditnog rizika po izloženosti Banke proizilazi iz obaveze treće strane na plaćanje određenog iznosa u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza (default-a) dužnika.

Vrste kreditne zaštite su:

MATERIJALNA KREDITNA ZAŠTITA	METODE
Finansijski kolateral (gotovina, vrijednosni papiri, zlato, dionice ili konvertibilne obveznice uključene u glavni berzanski indeks)	Jednostvna ili složena metoda
Dionice ili konvertibilne obveznice uključene u glavni berzanski Indeks; Udjeli ili dionice u investicijskim fondovima.	Složena metoda
Ostala materijalna kreditna zaštita: - Gotovinski polozi kod treće institucije, - Polica životnog osiguranja, - Instrumenti koji će na zahtjev biti otkupljeni.	Zamjena pondera dužnika s ponderom pružatelja zaštite

NEMATERIJALNA KREDITNA ZAŠTITA	METODE
Garancije / jemstva	Zamjena pondera dužnika s ponderom pružatelja zaštite

Ni jedna izloženost na koju je primjenjena tehnika smanjenja kreditnog rizika ne smije dovesti do većeg iznosa izloženosti ponderisanim rizikom od identične izloženosti na koju nije primijenjena tehnika smanjenja kreditnog rizika.

Ako su ispunjeni uslovi za priznavanje materijalne i nematerijalne kreditne zaštite, Banka prilagođava izračun iznosa izloženosti ponderisanog rizikom. Banka gotovinu, vrijednosne papire ili robu kupljene, pozajmljene ili primljene na osnovu repo transakcija ili transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane smatra kolateralom.

Ako Banka upotrebljava više vrsta instrumenata za smanjenje kreditnog rizika koje pokrivaju jednu izloženost dužna je postupiti na sljedeći način:

- podijeliti izloženost na dijelove pokrivene pojedinom vrstom sredstava za smanjenje kreditnog rizika i
- posebno izračunati iznos izloženosti ponderisan rizikom za svaki dio dobijen prema tački a) ovog stava.

Ako Banka pokriva jednu izloženost kreditnom zaštitom jednog pružaoca zaštite, a ta zaštita ima različita dospjeća, Banka je dužna postupiti na sljedeći način:

- podijeliti izloženost na dijelove pokrivene pojedinom vrstom instrumenta za smanjenja rizika i
- posebno izračunati iznos izloženosti ponderisan rizikom za svaki dio dobiven prema tački a) ovog stava.

Ublažavanje kreditnog rizika je određeno važećim mrežnim direktivama, važećim kreditnim politikama i internim procedurama/ dokumentima RBBH. Mrežne direktive i kreditne politike na nivou Grupacije obezbjeđuju jednoobrazne smjernice i principe kreditnih politika za sve mrežne banke kako bi se oblikovao dobro diverzificiran risk profil. Na bazi kreditnih politika na nivou Grupacije koje definišu glavne portfolio indikatore i osnovne principe/kriterije kreditiranja, RBBH kreira kreditne politike na nivou segmenata, pa tako svake godine se kreiraju il usvajaju sljedeće kreditne politike: RBBH Kreditna politika za poslovanje sa Corporate klijentima, SMB kreditna politika RBBH i RBBH Kreditna politika za Finansijske institucije i Vlade, te krovna RBBH Kreditna Politika za Retail zajedno sa Kreditnom politikom za fizička lica i Kreditnom politikom za Micro klijente. RBBH u kreditnim politikama specificira:

- kriterije kreditiranja / underwriting pravila odobravanja,
- portfolio i industrijske indikatore sa kvantificiranim limitima i ograničenjima (tzv. CAP-ovi) i
- portfolio ciljeve,

a sve u cilju uspostavljanja odgovarajućeg obima rizika kojeg banka može apsorbovati. Portfolio indikatori se definišu po različitim dimenzijama izloženosti i volumena rizikom ponderisane aktive (po industrijama, po

proizvodima, po kolateralnoj pokrivenosti, po rating ocjeni, itd.). Limiti ili CAP-ovi se također specificiraju po različitim dimenzijama, te formirajući risk limite ograničava se maksimalna izloženost npr. za grupacije klijenata.

Upravljanje kreditnim rizikom Retaila u saradnji sa uposlenicima Retail Prodaje, svake godine na osnovu podataka dobivenih mjesečnim monitoringom kvalitete portfolija definiše nove nivoe eksponiranosti za segmente (bilo da se radi o PI ili Micro portfoliju).

Retail portfolio management na mjesečnom nivou prati kvalitetu Retail portfolija uz fokus na kretanje kategorija kašnjenja i novom defaultu. Izvještaj o kašnjenju je sastavni dio mjesečnog paketa izvještaja koji se dostavljaju Upravi Banke.

Ukoliko je strategija prema klijentu restrukturiranje obaveza sa ciljem oporavka klijenta i naplate potraživanja Banke proces može započeti odmah nakon poduzetih akcija od strane odgovornih osoba.

Prilikom prepoznavanja i daljeg tretmana restrukturiranih izloženosti, odgovorna osoba je dužna da se rukovodi važećim dokumentima koji regulišu ovu materiju, kao što su:

- ✓ Važeća odluka o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka Agencije za bankarstvo F BiH;
- ✓ Važeće uputstvo za klasifikaciju i vrednovanje finansijske aktive Agencije za bankarstvo F BiH;
- ✓ Ostala relevantna dokumentacija i propisi od strane lokalnog zakonodavca;

Kada je riječ o praćenju eksponiranosti u statusu izmirenja obaveza, relevantni odjeli Banke na kvartalnoj osnovi, sastavljaju „Ostvarenje plana nekvalitetne aktive“, koji se po usvajanju od strane Uprave Banke, dostavlja Agenciji do kraja mjeseca za prethodni kvartal.

f) sažet opis povezanosti rizičnog profila banke sa njenom poslovnom strategijom, kao i sažeti prikaz ključnih pokazatelja poslovanja banke u vezi sa upravljanjem rizicima i njihovih vrijednosti na osnovu kojih zainteresovani učesnici na finansijskom tržištu mogu ocijeniti upravljanje rizicima banke kao i način na koji je tolerancija prema rizicima uključena u sistem upravljanja rizicima;

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima predstavlja instrument najviše razine za upravljanje i predstavlja osnovni okvir za prepoznavanje, mjerenje, ublažavanje, ograničavanje, kontrolisanje i monitoring rizika svojstvenih bankarskom poslovanju i za osiguranje adekvatnosti internog kapitala i adekvatnost likvidnosti (ICAAP i ILAAP). Dokument se temelji na poslovnoj strategiji Banke, propisima regulatora kao i organizacionoj strukturi Banke, te je istim uspostavljena povezanost između upravljanja rizicima i poslovnih aktivnosti, na način da su definisani ciljevi upravljanja rizicima zasnovani na srednjoročnim poslovnim ciljevima i uspostavljeno okruženje za donošenje poslovnih odluka povezanih sa rizicima.

Politika preuzimanja i upravljanja rizicima osigurava ispunjavanje ciljeva definisanih Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima. Na osnovu donesene Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima i Politike preuzimanja i upravljanja rizicima u segmentu internog upravljanja, te u skladu sa principom proporcionalnosti, Banka osigurava uspostavljanje formalnih procedura za upravljanje rizicima, osiguravajući da iste sadrže dovoljno precizan i detaljan nivo instrukcija za rad i opise procesa rada, uključujući i pravila i smjernice u vezi sa organizacionim, operativnim i proceduralnim zahtjevima, internim sistemom za dodjeljivanje zadataka povezanim sa hijerarhijom odlučivanja, nadležnostima i odgovornostima zaposlenika i implementacijom radnih procedura, pravila za praćenje utvrđenih limita za ograničavanje izloženosti riziku, te postupanja u slučaju utvrđenih nepravilnosti, odnosno odstupanja u odnosu na utvrđene procedure.

Na osnovu definisanog poslovnog modela i poslovne strategije, priprema se Strategija rizika, kojom su uspostavljeni obavezujući standardi i procedure preuzimanja i upravljanja rizicima, kontrole rizika u Banci, kao i povezanost između upravljanja rizicima sa poslovnim aktivnostima određivanjem ciljeva upravljanja rizicima zasnovanih na srednjoročnim poslovnim ciljevima i sa uspostavljenim okruženjem za donošenje poslovnih odluka povezanih sa rizicima.

Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima se predstavlja srednjoročni plan upravljanja rizicima i kapitalom s ciljem postizanja odgovarajućeg kvaliteta upravljanja rizicima.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima je interni dokument koji predstavlja osnovu za:

- prepoznavanje, mjerenje, ublažavanje, ograničavanje, kontrolisanje i monitoring rizika svojstvenih bankarskom poslovanju
- obezbjeđenje adekvatnosti kapitala i likvidnosti.

Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima i njenim usklađivanjem sa poslovnom strategijom se uspostavlja povezanost, odnosno međuovisnost između upravljanja rizicima i poslovnih aktivnosti tj. poslovne orijentacije i orijentacije prema rizicima. Predmetna veza se izražava kroz definisani Okvir sklonosti za preuzimanje rizika u kojem sklonost ka rizicima i specifični ciljevi rizika proizilaze iz srednjoročnih poslovnih ciljeva, raspoloživog i planiranog kapitala i likvidnosti i time oblikuju buduće poslovne odluke vezane uz rizik. Okvir sklonosti za preuzimanje rizika je strateški dokument Banke koji se koristi prilikom donošenja poslovnih odluka, definiranja Budžeta, te strateških i operativnih planova. Navedeno se ogleda kroz redovno praćenje ostvarenja za definisane pokazatelje iz Okvira sklonosti za preuzimanje rizika u odnosu na definiranu sklonost za preuzimanje rizika i toleranciju prema rizicima.

Okvir sklonosti za preuzimanje rizika (RAF - Risk Appetite Framework) je usko povezan sa Internim procesom procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) i Internim procesom procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP) jer je glavni cilj RAF-a usklađivanje strateških i poslovnih ciljeva sa neophodnošću ispunjavanja minimalnih regulatornih kapitalnih zahtjeva i zahtjeva za likvidnost kako u očekivanim uvjetima tako i u uvjetima realizacije neželjenih scenarija i značajnih pojedinačnih rizičnih događaja.

Dakle, definirani Okvir za uspostavljanje sklonosti ka rizicima ima za cilj da obezbijedi menadžmentu, zajedno sa formulisanjem i odobravanjem top-down prikaza o sklonosti ka rizicima (eng. „Risk Appetite Statement“), alat za postavljanje i ograničavanje nivoa ukupnog rizika koji je Banka spremna i sposobna da preuzme u ostvarivanju svojih strateških i poslovnih ciljeva.

Ključne odrednice okvira sklonosti za preuzimanje rizika konceptualno prate odrednice RBI Grupe: tolerancija prema rizicima je manja od sposobnosti podnošenja rizika, tj. kapaciteta za preuzimanje rizicima, a apetit za rizike, tj. sklonost ka preuzimanju rizika je manja od tolerancije i krovno od sposobnosti, tj. kapaciteta.

Ključni pokazatelji poslovanja Banke u vezi sa upravljanjem rizicima i njihove vrijednosti su objavljeni uz godišnje finansijske izvještaje Banke.

g) opis načina na koji se osigurava izvještavanje nadzornog odbora i uprave banke o rizicima, posebno učestalost, područje, te način uključenja nadzornog odbora i uprave banke u određivanje sadržaja izvještavanja

Uprava i Nadzorni Odbor posvećuju dovoljno vremena pitanjima upravljanja rizicima, nadalje Banka zbog svoje veličine, obima i vrste poslovnih aktivnosti, a u skladu sa principom proporcionalnosti, primijenjuje sve članove Odluke o sistemu internog upravljanja u banci što uključuje i uspostavljanje relevantnih odbora Nadzornog Odbora koji pružaju podršku Upravi i Nadzornom odboru u procesu upravljanja rizicima. Učestalost tretmana rizika i problematike rizika preko redovnih i ad-hoc izvještaja o rizicima na sjednicama Uprave Banke, Nadzornog odbora i Odbora Nadzornog odbora (Odbor za rizike, naknade, reviziju) procijenjena je dovoljnom, a obzirom da se organima Banke redovno dostavljaju sveobuhvatni izvještaji o rizicima.

Relevantni organi upravljanja pravovremeno djeluju u području upravljanja rizicima; u skladu sa prezentiranim podacima iz izvještaja daju svoje preporuke i donose odluke, te su aktivni učesnici u sistemu upravljanja rizicima čime se osigurava održavanje prihvatljivog profila rizika Banke.

Informisanje organa upravljanja banke o rizicima definisano je Statutom Raiffeisen BANK dd BiH.

Izvještaji koji se dostavljaju Nadzornom odboru i Upravi Banke i njihovim odborima, mogu se podijeliti na tri vrste:

- a) Regulatorni (pripremaju se kontinuirano u skladu sa zakonskom obavezom i propisanom formom);

- b) Interni (pripremaju se kontinuirano i propisanom internom formom, namjenjeni su višem rukovodstvu, Odborima, Upravi i Nadzornom Odboru, sadržaj istih je predmet usaglašavanja nivoa kojima se isti dostavljaju);
- c) Operativni (izvještaji koji koriste zaposlenici i više rukovodstvo za uvid u tzv. blic stanje po određenom osnovu).

Različiti izvještaji koji se dostavljaju višem rukovodstvu, Odborima, Upravi i Nadzornom Odboru daju pregled razvoja portfolija Banke i rizika koji proizilaze iz istih. Pojedinačni izvještaji o rizicima (npr. kreditni, tržišni, operativni, likvidnosti itd.) se dopunjuju sa Izvještajem o ICAAP-u i ILAAP-u, koji agregira mjerenje rizika po različitim tipovima istih i poredi ih sa raspoloživim kapitalom i kapacitetom preuzetog rizika.

Pregled ključnih internih i regulatornih izvještaja koje Banka sačinjava u okviru ICAAP-a i ILAAP-a Banke, uključujući i podatak o učestalosti dostave istih, prikazani su u tabelarnom pregledu pod alinejom c.) *obuhvatnost i karakteristike sistema izvještavanja o rizicima, kao i načina mjerenja rizika.*

Svaki od organa upravljanja kao i Odbora Nadzornog odbora i Uprave Banke ima predefinisani minimalni sadržaj podataka u materijalima koji su obavezni na sjednicama istih i redovno se pripremaju.

h) opći okvir sistema internih kontrola i način organizacije kontrolnih funkcija, uključujući i rukovodioce istih

Sistem internih kontrola predstavlja skup procesa, postupaka i mjera uspostavljenih radi obavljanja adekvatnog upravljanja rizicima, praćenja efikasnosti poslovanja Banke, pouzdanosti njenih finansijskih i ostalih informacija, te usklađenosti sa propisima, internim aktima, standardima i kodeksima radi osiguranja stabilnosti poslovanja Banke. Svi zaposlenici Banke, kroz svoje pojedinačne uloge i odgovornosti, doprinose održavanju učinkovitog sistema internih kontrola. Odgovornost se temelji se na konceptu "tri linije odbrane" kako bi se potaknula sveobuhvatna struktura upravljanja rizicima i kontrolama s ciljem izbjegavanja prepoznatih rizika.

Banka je uspostavila kontrolne funkcije na način da su neovisne o poslovnim procesima i aktivnostima u kojim rizik nastaje, odnosno koje kontrolne funkcije prate i nadziru.

Sve tri kontrolne funkcije (Interna revizija, Praćenje usklađenosti poslovanja Banke i Kontroling rizika) su osnovane kao samostalni organizacioni dijelovi Banke.

Rukovodioci organizacionih jedinica kontrolnih funkcija (kao nezavisnih funkcija Banke) za svoj rad direktno odgovaraju Nadzornom odboru Banke, čime se njihov hijerarhijski status jasno diverzificira od hijerarhijskog statusa rukovodstva (nivo B-1) ostalih funkcija Banke.

Rukovodioci organizacionih jedinica kontrolnih funkcija sastavljaju tromjesečne, polugodišnje i godišnje izvještaje o upravljanju rizicima, praćenju usklađenosti poslovanja i internoj reviziji, koje dostavljaju Upravi Banke, Nadzornom odboru i Odboru za reviziju i najmanje jednom godišnje učestvuju na sjednicama tijela koje izvještavaju. Rukovodioci ovih funkcija minimalno jednom godišnje (po potrebi više u ovisnosti od ukazane potrebe i identifikovanim potencijalnim pitanjima u upravljanju rizicima) prisustvuju bilateralnim sastancima sa Predsjednikom Nadzornog odbora i/ili predsjednicima pojedinačnih odbora.

Tokom 2022. godine nije bilo promjena rukovodioca kontrolnih funkcija (upravljanja rizikom, usklađenosti poslovanja i interne revizije).

Organizacija / glavne odgovornosti kontrolne funkcije - Interna revizija

- ✓ Ocjena sistema za upravljanje rizicima u Banci i ključnih rizika u cilju identifikovanja, mjerenja, praćenja i kontrole, kao i izvještavanja s ciljem poduzimanja odgovarajućih mjera za ograničavanje i ublažavanje rizika u Banci;
- ✓ Ocjena adekvatnosti Strategije rizika i Politika za preuzimanje i upravljanje rizicima u segment internog upravljanja, te njihove usklađenosti s propisima, internim aktima, zahtjevima Agencije i usvojenom sklonošću ka preuzimanju rizicima i s poslovnom strategijom Banke;
- ✓ Ocjena usklađenosti uspostavljenih procedura i postupka Banke s propisima, internim aktima i odlukama organa Banke,

- ✓ Ocjena adekvatnosti i efikasnosti uspostavljenih procedura i postupka Banke, uključujući sveobuhvatnost postupka, koji osiguravaju pouzdanost metodologija i metoda, pretpostavki i izvora informacija, koji se upotrebljavaju u internim modelima Banke;
- ✓ Ocjena adekvatnosti i pouzdanosti funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti, kao i efikasnosti i uspješnosti sistema interne kontrole u svim područjima poslovanja Banke;
- ✓ Ocjena sistema izvještavanja nadležnih organa Banke i rukovodioca;
- ✓ Ocjena tačnosti i pouzdanosti finansijskih izvještaja Banke i sistema računovodstvenih evidencija;
- ✓ Ocjena adekvatnosti upravljanja imovinom Banke;
- ✓ Ocjena primjene politike nakanada u Banci;
- ✓ Ocjena usklađenosti novih proizvoda i postupaka sa važećim propisima, internim aktima poslovanja Banke sa zakonom, drugim propisima i općim aktima, standardima i kodeksima, kao i njihov utjecaj na izloženost rizicima;
- ✓ Ocjena adekvatnosti informacionog sistema u Banci;
- ✓ Ocjena sistema prikupljanja i tačnosti i adekvatnosti informacija koje se javno objavljuju u skladu sa Zakonom i propisima Agencije;
- ✓ Ocjena strategije i postupaka za internu procjenu adekvatnosti kapitala i internu procjenu likvidnosti (ICAAP i ILAAP);
- ✓ Ocjena Identifikacija slabosti u poslovanju Banke i njenih uposlenika, kao i slučajeva neizvršenja obaveza i prekoračenja ovlaštenja;
- ✓ Odgovornost za neovisno i objektivno izvještavanje/mišljenje Nadzornog odbora i Odbora za reviziju o pitanjima koja su predmet revizije, daje savjete i preporuke vezane za unapređenje postojećeg sistema internih kontrola i poslovanja Banke kao i pomoć Nadzornom odboru i Odboru za reviziju u ostvarivanju njihovih ciljeva, primjenjujući sistematičan, disciplinovan i dokumentovan pristup vrednovanju i unapređenju postojećeg načina kontrole, upravljanja rizicima i rukovođenja procesima;
- ✓ Ocjena efikasnosti poslovnih operacija Banke;
- ✓ Postupanja Banke po nalogima i preporukama Agencije i društava za reviziju.

Organizacija / glavne odgovornosti kontrolne funkcije - Kontroling rizika

- ✓ Odgovorna za sačinjavanje plana rada kontrolne funkcije rizika
- ✓ Odgovorna za kontinuirano praćenje svih značajnijih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena
- ✓ Odgovorna za proces izračuna i procjene internih kapitalnih zahtjeva (ekonomski kapital, ICAAP), kao i utvrđivanje internih likvidonosnih zahtjeva
- ✓ Odgovorna za pripremu i izvještavanje prema lokalnom regulatoru u dijelu interne procjene adekvatnosti kapitala i interne procjene adekvatnosti likvidnosti
- ✓ Odgovorna za upravljanje procesom regulatornog izvještavanja o promjenama koje se odnose na pristup za obračun rizikom ponderisane aktive baziran na internom rejtingu IRB (Internal rating based) u skladu sa zahtjevima RBI Grupe, te definisanje aktivnosti uključene jedinice "Upravljanje kreditnim rizikom"
- ✓ Odgovorna za upravljanje procesom izrade Planova oporavka Banke, u cilju definisanja mjera koje će Banka primjeniti u slučaju značajnog pogoršanja njenog finansijskog stanja, s ciljem ponovnog uspostavljanja održivog poslovanja
- ✓ Odgovorna da definiše aktivnosti, procese, metodologije, procedure rada i specificira odgovornosti svih uključenih jedinica u dijelu kontrolnih aktivnosti rizika:
  - Analiza rizika koja uključuje utvrđivanje i mjerenje, odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvještavanje o rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju
  - Kontinuiranog praćenje svih najznačajnijih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena
  - Testiranja otpornosti na stres
  - Provjera primjene i efikasnosti metoda i postupaka za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena, uključujući rizike iz makroekonomskog okruženja
  - Ispitivanja i ocjena adekvatnosti i efikasnosti unutrašnjih kontrola u procesu upravljanja rizicima

- Ocjena adekvatnosti i dokumentovanosti metodologije za upravljanje rizicima
  - Pomoć Nadzornom Odboru i Upravi Banke u kreiranju poslovnih politika, uvođenju novih i revidiranju postojećih
  - Učestvovanje u izradi i preispitivanju strategija i politika za upravljanje rizicima
  - Davanje prijedloga i preporuka za efikasno upravljanje rizicima o načinu primjene relevantnih zakona, standarda i pravila
  - Analiza, praćenje i izvještavanje o adekvatnosti kapitala Banke, te provjeru strategija i postupaka ocjenjivanja potrebnog kapitala i likvidnosti kao rezultat ICAAP-a i ILAAP-a
  - Analiza rizika prisutnih kod novih proizvoda ili novih tržišta
- ✓ Izvještavanje Nadzornog odbora, Odbora za reviziju, Odbora za rizike i informisanje Uprave Banke o upravljanju rizicima
  - ✓ Izvještavanje Nadzornog odbora, Odbora za reviziju, Odbora za rizike i informisanje Uprave Banke o radu funkcije upravljanja rizicima
  - ✓ Učestvuje minimalno jednom godišnje na sjednicama tijela koje izvještava
  - ✓ Kontroling tržišnih rizika i rizika likvidnosti
  - ✓ Kontroling operativnog rizika i upravljanje rizikom kreditnih prevara
  - ✓ Glavni kontakt za komunikaciju sa RBI-jem i nadzornim tijelima u dijelu: ekonomskog kapitala, interne procjene adekvatnosti ekonomskog kapitala.

Organizacija / glavne odgovornosti kontrolne funkcije - Praćenje usklađenosti poslovanja Banke

- ✓ Praćenje usklađenosti poslovanja Banke sa Zakonom, propisima agencija (FBA i ABRS) i drugim propisima i standardima opreznog bankarskog poslovanja
- ✓ Identifikacija propusta i procjena rizika kao posljedice neusklađenosti poslovanja Banke sa zakonom i drugim propisima, posebno rizika od provođenja nadzornih mjera i sankcija Agencije i drugih nadležnih organa, finansijskih gubitaka kao i reputacijskog rizika
- ✓ Savjetovanje Uprave Banke i drugih odgovornih lica u Banci o načinu primjene relevantnih zakona, standarda i pravila
- ✓ Procjena efekata koji će na poslovanje Banke imati izmjena relevantnog propisa
- ✓ Davanje uputa, instrukcija i savjeta uposlenicima i rukovodstvu Banke i članica Raiffeisen grupacije u BiH u prevenciji sukoba interesa između Banke, članica Grupacije, zaposlenih i klijenata
- ✓ Praćenje usklađenosti poslovanja Banke sa zakonskim i podzakonskim aktima, nalogima, preporukama agencija (FBA i ABRS-a) i drugih nadležnih organa, kao međunarodnim propisima i standardima i standardima RBI grupacije u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti
- ✓ Praćenje usklađenosti poslovanja Banke sa propisima, međunarodnim propisima i standardima i standardima RBI grupacije u implementaciji Finansijskih sankcija/restrikcija (FISa) prema teritorijama, licima i proizvodima, a u cilju zaštite Banke od mogućih pravnih sankcija kao i narušavanja reputacije Banke
- ✓ Praćenje usklađenosti ICAAP-a i ILAAP-a sa zakonskim propisima, podzakonskim aktima i drugim propisima i standardima opreznog bankarskog poslovanja, kao i internim aktima Banke, identifikacija propusta i procjena rizika koji su posljedica neusklađenosti, te procjena efekata izmjene relevantnih propisa na poslovanje Banke i drugo
- ✓ Praćenje usklađenosti poslovanja i implementacija standarda RBI grupacije u Osjetljivim poslovnim aktivnostima: Poslovna politika sa ratnim materijalima i zaraćenim stranama, Poslovna politika vezana za nuklearnu energiju i Poslovna politika vezana za igre na sreću
- ✓ Praćenje usklađenosti poslovanja Banke sa propisima vezanim za tržište vrijednosnih papira, a posebno u dijelu prevencije zloupotreba kao što su korištenje cjenovno povjerljivih informacija i manipulacija na tržištu vrijednosnih papira, kao i upravljanje potencijalnim sukobima interesa u vezi finansijskih instrumenata, upravljanje compliance relevantnim informacijama i uspostavljanje povjerljivih područja
- ✓ Praćenje usklađenosti Banke sa FATCA propisima i prikupljanje podataka na nivou Banke u cilju izvještavanja nadležnih poreskih organa SAD-e (IRS)
- ✓ Praćenje primjene pravila o zaštiti tajnosti podataka i bankovne/ poslovne tajne na nivou Banke

- ✓ Praćenje i kontrola usklađenosti sa propisima koji regulišu zaštitu ličnih podataka, kao podizanje nivoa svijesti o značaju zaštite ličnih podataka i obuka zaposlenih koji su uključeni u poslove obrade ličnih podataka
- ✓ Odgovornost za uspostavu efikasne organizacione strukture Banke uz poštovanje lokalnih zakonodavnih i RBI regulatornih zahtjeva
- ✓ Uspostavljanje i redovno održavanje Baze dokumenata poslovne politike Banke i RBI regulativa
- ✓ Praćenje implementacije RBI regulativa
- ✓ Odgovornost za koordinaciju, nadzor nad implementacijom SIK metodologije
- ✓ Kreiranje Strategije upravljanja prevarama, monitoring implementacije iste, kreiranje smjernica za proces upravljanja prevarama kao i istraživanje potencijalnih prevara i mogućih zloupotreba na nivou Banke
- ✓ Odgovornost za kontrolu i poduzimanje mjera u primjeni pravila koja su vezano za Borbu protiv korupcije (ABC) a posebno u dijelu koji je vezan za poklone, pozivanje na izlaske/ putovanja, nabavku i poslovnu suradnju sa trećim licima
- ✓ Organiziranje i koordiniranje aktivnosti na edukaciji zaposlenih po pitanju sprečavanja pranja novca i finansiranja teroristički aktivnosti, FATCA propisa, finansijskih sankcija/ restrikcija (FiSa), kao i Compliance pravila, zaštite ličnih podataka i Kodeksa ponašanja RBI grupacije i implementacije metodologije Sistema internih kontrola –SIK
- ✓ Redovno izvještavanje u skladu sa regulatornim okvirima (zakonom, podzakonskim aktima kao i internim aktima Banke) Odbora za reviziju, Nadzornog odbora Banke i RBI Group Compliance, uz informisanje Uprave Banke.

Banka je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta kontrolnih funkcija – odjeljenja: Kontroling rizika, Praćenje usklađenosti poslovanja Banke i Interna revizija definirala organizacioni oblik djelovanja pomenutih kontrolnih funkcija kao i dužnosti i odgovornosti kontrolnih funkcija, sistematizaciju radnih mjesta, potrebnim kvalifikacijama za radna mjesta, opis poslova i izvještajne linije.

1.6 Regulatorni kapital, zaštitni slojevi kapitala, kapitalni zahtjevi i adekvatnost regulatornog kapitala

Banka objavljuje podatke, odnosno informacije koje se odnose na regulatorni kapital, kapitalne zahtjeve, adekvatnost regulatornog kapitala, zaštitne slojeve kapitala i finansijsku polugu.

Podaci, odnosno informacije koji se odnose na kapital su:

a) iznos regulatornog (priznatog) kapitala, kao i iznos redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala banke sa pregledom pojedinih elemenata kapitala;

Kapital		
Br.	Stavka	Iznos
1.	REGULATORNI KAPITAL	553,635
1.1	OSNOVNI KAPITAL	483,922
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	483,922
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	251,640
1.1.1.1.1	Plaćeni instrumenti kapitala	247,167
1.1.1.1.2	Premija na dionica	4,473
1.1.1.2	Zadržana dobit	269.678
1.1.1.3	Priznata dobit ili gubitak	
1.1.1.3.1	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	267
1.1.1.3.2	Ostale rezerve	1,230
1.1.1.4	(-) Ostala nematerijalna imovina	-23,266
1.1.1.5	(-) Odgođena porezna imovina koja se može odbiti i koja ovisi o budućoj profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	-4,253
1.1.1.6	(-) Instrumenti redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje	-11,374
1.1.2	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	-
1.2	DOPUNSKI KAPITAL	69,713
1.2.1	Instrumenti kapitala i subordinisani dugovi koji se priznaju kao dopunski kapital	69,713

b) opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun regulatornog kapitala;

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata				
Red. Br.	Stavka			
1.	Emitent	Raiffeisen SEE Region Holding GmbH, Beč, Austrija sa % učešća od 100,00%	Raiffeisen Bank International AG	The European Fund for Southeast Europe S.A. , SICAV-SIF
1.1.	Jedinstvena oznaka	BARFSNR00003 ISIN	AT0000606306 Bloomberg oznaka	549300D2UDHX6IF JBJ16 LEI oznaka
	Tretman u skladu sa regulatornim okvirom			
2.	Priznat na pojedinačnoj / konsolidovanoj osnovi	Pojedinačnoj	Pojedinačnoj	Pojedinačnoj
3.	Vrsta instrumenta	Redovne dionice	Subordinirani dug izdat u vidu	Subordinirani dug izdat u vidu

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata				
Red. Br.	Stavka			
			finansijskog instrumenta	finansijskog instrumenta
4.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM, sa stanjem na dan posljednjeg izvještavanja	247.167 KM	24.728 KM ⁴	44.984 KM
5.	Nominalni iznos instrumenta	250,00 KM	NP	NP
5.1.	Emisiona cijena	NP	NP	NP
5.2.	Otkupna cijena	NP	NP	NP
6.	Računovodstvena klasifikacija	Dionički kapital	Obaveza - amortizovana vrijednost	Obaveza - amortizovana vrijednost
7.	Datum izdavanja instrumenta	Prvo izdavanja instrumenta: 07.11.1992. godine; dodatna naknadna izdanja nakon navedenog datuma	Inicijalni Ugovor 27.09.2013. godine Anex Ugovora 15.12.2015. godine	Inicijalni Ugovor 14.11.2022.
8.	Instrument sa datumom dospijeća ili instrument bez datuma dospijeća	Bez datuma dospijeća	Sa datumom dospijeća	Sa datumom dospijeća
8.1.	Inicijalni datum dospijeća	Bez dospijeća	31.12.2024. godine	18.11.2032. godine
9.	Opcija kupovine od strane emitenta	NE	NE	NE
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednost	NP	NP	NP
9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenjivo)	NP	NP	NP
	Kuponi/dividende			
10.	Fiksna ili promjenjiva dividenda/kupon	Promjenjivi	NP	NP
11.	Kuponska stopa i povezani indeksi	NP	Marža iznosi 7,325 % p.a. Kamatna stopa je tromjesečni EURIBOR uvećan za iznos marže	Marža iznosi 5,5% p.a. Kamatna stopa je 6M EURIBOR uvećan za iznos marže
12.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	NP	NP	NP
13.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate dividendi/kupona	Puno diskreciono pravo	NP	NP
13.1.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi/kupona	Puno diskreciono pravo	NP	NP

⁴ Iznos subordiniranog duga na dan 31.12.2022. je KM 61.804 hiljada.

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata				
Red. Br.	Stavka			
14.	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih podsticaja za otkup	NE	NP	NP
15.	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi	Nekumulativni	NP	NP
16.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument	Nekonvertibilni	Nekonvertibilni	Nekonvertibilni
17.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojima može doći do konverzije	NP	NP	NP
18.	Ako je konvertibilan djelimično ili u cijelosti	NP	NP	NP
19.	Ako se može konvertovati, stopa konverzije	NP	NP	NP
20.	Ako je konvertibilna, obavezna ili dobrovoljna konverzija	NP	NP	NP
21.	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje	NP	NP	NP
22.	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje	NP	NP	NP
23.	Mogućnost smanjenja vrijednosti	NE	NE	NE
24.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrijednosti	NP	NP	NP
25.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, djelimično ili u cijelosti	NP	NP	NP
26.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, trajno ili privremeno	NP	NP	NP
27.	Ako je smanjenje vrijednosti privremeno, opis mehanizma povećanja vrijednosti	NP	NP	NP
28.	Vrsta instrumenta koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta	Isplaćuje se nakon podmirenja svih drugih obaveza prema povjericima	Isplaćuje se nakon podmirenja svih drugih obaveza prema nepodređenim povjericima	Isplaćuje se nakon podmirenja svih drugih obaveza prema nepodređenim povjericima
29.	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata	NE	NE	NE
30.	Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike	NP	NP	NP

c) opis svih ograničenja koji se primjenjuju pri izračunavanju regulatornog (priznatog) kapitala u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke, instrumenata kapitala, regulatornih usklađivanja i prilagođavanja na koje se ova ograničenja odnose.

Odluka o izračunavanju kapitala Banke sadrži inovirani koncept regulatornog kapitala u odnosu na postojeći regulatorni okvir i faktičko stanje u bankarskom sistemu u BiH. Dodatno, ovom odlukom se bliže utvrđuju minimalni standardi kapitala i minimalni standardi za kreiranje i provođenje programa za upravljanje kapitalom koji je Banka dužna da osigura, kontinuirano održava i provodi, kao i dodatne mjere zaštite kapitala.

Postupajući u skladu sa Odlukom i propisanim zahtjevima Banka mora u svakom trenutku ispunjavati propisane kapitalne zahtjeve za redovni osnovni kapital, osnovni kapital i regulatorni kapital. Odluka o izračunavanju kapitala propisuje sljedeće kapitalne zahtjeve:

- a) stopu redovnog osnovnog kapitala od 6,75%;
- b) stopu osnovnog kapitala od 9%;
- c) stopu regulatornog kapitala od 12%;

Pored zakonom propisanih minimalnih stopa kapitala, Banka održava stope u skladu sa SREP zahtjevom Agencije.

U podzakonskom aktu, član 39. Odluke o izračunavanju kapitala banaka, propisan je zahtjev za održavanje zaštitnog sloja za očuvanje kapitala na način da zaštitni sloj za očuvanje kapitala banka mora održavati u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku. Banka je dužna da osigura i održava stopu finansijske poluge u iznosu od najmanje 6% nastavno na član 37. Odluke.

U skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala, Banka sačinjava izvještajni Obrazac KA 3 - Stope kapitala i nivoi kapitala i Obrazac FP - Izračun stope finansijske poluge (C 47.00), te iste dostavlja regulatoru kvartalno do narednog mjeseca po isteku kvartala. Pored navedenog, Banka na mjesečnoj osnovi vrši praćenje i usklađivanje svog poslovanja sa ciljem održavanja koeficijenata u propisanim ograničenjima.

Banka u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala prepoznaje regulatorna usklađenja na izvještajni datum u vidu nematerijalne imovine, odgođenih poreznih sredstava, direktnih ili indirektnih ulaganja Banke u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekta finansijskog sektora odnosno značajnih ulaganja.

Banka je na izvještajni datum 31.12.2022. godine raspolagala sa sljedećim regulatornim usklađenjima:

- ✓ Ostala nematerijalna imovina u ukupnom iznosu od 23,266 hiljada KM, od kojih se najveći dio odnosi na prava na inovacije, patente i licence te kupljeni softver;
- ✓ Odgođena porezna sredstava 4,253 hiljada KM;
- ✓ Direktna ili indirektna ulaganja Banke u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekta finansijskog sektora odnosno značajnih ulaganja u iznosu od -11,374 hiljada KM. Značajna ulaganja Banke u finansijski sektor iznose 11,374 hiljada KM, od čega se najvećim dijelom ista odnose na značajno ulaganje u Raiffesein Leasing doo Sarajevo u iznosu od 10.051 hiljada KM. Banka je u 2022. godini izvršila knjigovodstveno umanjenje vrijednosti ulaganja u ESP BH doo u visini 2,202 hiljada KM na temelju procjene eksternog procjenitelja.

Podaci, odnosno informacije koje se odnose na kapitalne zahtjeve i adekvatnost regulatornog kapitala su:

a) iznos kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik (standardizovani pristup) za svaku kategoriju izloženosti;

b) iznos kapitalnog zahtjeva za rizik namirenja (isporuke);

c) iznos pojedinačnih kapitalnih zahtjeva za tržišne rizike, sa posebnim objavljivanjem iznosa kapitalnog zahtjeva za specifični i opći rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata, dodatnog kapitalnog zahtjeva za velike izloženosti koje prekoračuju ograničenja definirana Odlukom o velikim izloženostima, kapitalnog zahtjeva za devizni rizik i kapitalnog zahtjeva za robni rizik;

d) iznos kapitalnog zahtjeva za operativni rizik i vrstu pristupa primijenjenog za računanje ovog zahtjeva (pristup osnovnog pokazatelja ili standardizovani pristup);

e) dodatni kapitalni zahtjevi za velike izloženosti iz knjige trgovanja;

f) stope kapitala (stopa redovnog osnovnog kapitala, stopa osnovnog kapitala i stopa regulatornog kapitala);

Banka pri izračunu adekvatnosti kapitala i izloženosti riziku koristi standardizovani pristup u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala Banke.

Adekvatnost kapitala			
Red. br.	Stavka	Iznos izloženosti ponderisan rizikom	Kapitalni zahtjevi
1.	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	46.424	5,571
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	26.783	3,214
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	3.867	464
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-	-
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-
6.	Izloženosti prema institucijama	170,631	20,476
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	606,360	72,763
8.	Izloženosti prema stanovništvu	1,201,773	144,213
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	291,863	35,023
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	22,677	2,721
11.	Visokorizične izloženosti	-	-
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima s kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	-	-
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	203	24
16.	Ostale izloženosti	133,273	15,993
17.	Ukupni kapitalni zahtjev za kreditni rizik		300,462
18.	Kapitalni zahtjevi za iznos namirenja/isporuke		-
19.	Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike		3,952
19.1	Kapitalni zahtjev za devizni rizik		3,952
20.	Kapitalni zahtjev za operativni rizik		30.984
21.	Stopa redovnog osnovnog kapitala		17,31%
22.	Stopa osnovnog kapitala		17,31%
23.	Stopa regulatornog kapitala		19,81%

Banka objavljuje sljedeće podatke, odnosno informacije koje se odnose na izloženost banke kreditnom riziku, uključujući tehnike smanjenja kreditnog rizika i informacije o vanjskim institucijama za procjenu kreditnog rizika - ECAI ili agencijama za kreditiranje izvoza - ECA:

a) definicije pojmova izloženosti u statusu neizmirenja obaveza, i izloženosti u kašnjenju (past due), za računovodstvene potrebe;

Plasmani u statusu neizmirenja obaveza (dužnici su došli u značajne finansijske probleme ili se očekuje kašnjenje u izmirivanju obaveza) zahtijevaju poseban tretman te su isti u nadležnosti odjela za Upravljanje posebnom aktivom Non-Retail & SE i Kolaterali. Poslovanje s ranije navedenom grupom klijenata kao i naplata dospjelih dugovanja ima značajnu ulogu u samom obračunu ispravke vrijednosti. Pravovremen transfer klijenata u nadležnost jedinice Upravljanje posebnom aktivom Non Retail & SE i Kolaterali, odnosno rano uključivanje, Banka je obezbijedila kroz funkciju jedinice Upravljanje kreditnim rizikom, CORP, SE, FI i LRG.

Status neizmirenja obaveza je definisan kao događaj gdje dužnik:

- ✓ Vrlo vjerovatno neće izmiriti kreditne obaveze prema Banci iz vlastitog novčanog toka (unlikely to pay), a ne novčanog toka od prodaje kolaterala izuzimajući transakcije kod kojih je primarni izvor otplate prodaja finansirane robe ili prodaja finansirane imovine;
- ✓ Kasni sa izmirenjem kreditnih obaveza prema Banci više od 90 dana uvažavajući prag materijalnosti (90+).

Prag materijalnosti za pravna lica je EUR 500,00 i 1% od ukupno ugovorenih kreditnih plasmana. Prag materijalnosti računa se uzimajući u obzir dospjeli, neplaćeni dug dužnika prema Banci u odnosu na ukupnu bilansnu izloženost/obavezu dužnika.

Sa 30.11.2019. godine Retail portfolio menadžment je primjenio pravila nove defaultne definicije, što je podrazumjevalo novu definiciju i nivoa statusa neizmirenja obaveza, te definisana pravila za oporavak, odnosno, povratak klijenta u performing status, što je decidno definisano u Uputstvu za tretman default-a. Status neizmirenja obaveza je definisan kao događaj gdje dužnik:

- ✓ vrlo vjerovatno neće izmiriti kreditne obaveze prema Banci iz vlastitog novčanog toka (unlikely to pay), a ne novčanog toka od prodaje kolaterala;
- ✓ kasni sa izmirenjem kreditnih obaveza prema Banci više od 90 dana uvažavajući prag materijalnosti (90+).

Prag materijalnosti za fizička lica je EUR 100,00 i 1% od plasmana, pri čemu je važno naglasiti da status neizmirenja jedne partije znači status neizmirenja obaveza za partije sličnih karakteristika, a u konačnici i status neizmirenja obaveza na nivou klijenta u slučaju da eksponiranost partija u statusu neizmirenja obaveza čini 20% ili više eksponiranosti klijenta. Dodjela default statusa je na nivou partije/proizvoda uz primjenu 20% pulling cross default-a.

b) opis pristupa i metoda koji se koriste za određivanje ispravki vrijednosti za kreditni rizik i rezervisanja po gubicima za vanbilansne stavke;

Banka je u obavezi primjenjivati metodologiju rezervisanja za kreditne gubitke prema Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Banka od 01.01.2018. godine primjenjuje Međunarodni standard finansijskog izvještavanja – MSFI 9 koji propisuje novi model očekivanih kreditnih gubitaka za prepoznavanje i mjerenje rezervisanja, a ima za cilj ubrzati prepoznavanje gubitaka uz zahtjev rezervisanja za pokrivanje već nastalih gubitaka, kao i gubitaka koji se očekuju u budućnosti.

Metode i procesi obračuna rezervisanja definisani su za sve segmente poslovanja Banke na koje se odnosi kreditni rizik i vrši se na imovinu podložnu kreditnom riziku koja je klasifikovana po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostali sveobuhvatni prihod. U ostalim slučajevima imovina se iskazuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. MSFI 9 obračun rezervisanja primjenjuje se i na sve vanbilansne finansijske instrumente koji su klasifikovani po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostali sveobuhvatni prihod.

MSFI 9 prepoznaje tri nivoa ispravki vrijednosti zavisno od procjene obima kreditnog umanjenja od prvobitnog priznavanja finansijskog instrumenta.

Kada kreditni rizik za finansijski instrument nije značajno povećan od prvobitnog priznavanja, Banka mjeri izdvajanja za gubitke za taj finansijski instrument u iznosu koji je jednak 12-mjesečnom očekivanom kreditnom gubitku. Navedeni instrument pripada nivou 1 kreditnog rizika.

Kada je kreditni rizik za finansijski instrument značajno povećan od prvobitnog priznavanja, Banka mjeri izdvajanja za gubitke za taj finansijski instrument u iznosu koji je jednak cjeloživotnom očekivanom kreditnom gubitku. Navedeni instrument pripada nivou 2 kreditnog rizika, sve dok nije u statusu neizmirenja obaveza, čime prelazi u nivo kreditnog rizika 3. Pored navedenih nivoa, definisana je i imovina koja je kupljena ili nastala finansijska imovina sa kreditnim gubitkom i obilježava se kao POCI imovina.

Segment aktive Non retail obuhvata korporativna i mala i srednja pravna lica, državne institucije i institucije lokalne samouprave, te banke i druge finansijske institucije, fizička lica koja u skladu sa standardima RBI Group pripadaju segmentu aktive Non Retail.

Procjena da li da se priznaju cjeloživotni očekivani kreditni gubici zasniva se na značajnom povećanju vjerovatnoće ili rizika od neizvršenja obaveza i ista se vrši na pojedinačnoj tj. individualnoj osnovi. Očekivani

kreditni gubici se obračunavaju kao zbir marginalnih gubitaka koji se javljaju u svakom vremenskom periodu na datum bilansa stanja.

Na svaki datum izvještavanja se vrši provjera da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika finansijskog instrumenta od početnog priznavanja. Provjera se vrši na nivou pojedinačne partije/okvirnog ugovora koristeći kvantitativne i kvalitativne informacije.

Kvantitativni faktor povećanja kreditnog rizika jeste povećanje PD-a između datuma izvještavanja i datuma početnog priznavanja. PD prag je podešen na 250%, ali je vremenski zavisen.

Kvalitativni faktori povećanja kreditnog rizika navedeni su u MSFI 9 B.5.5.17 odjeljku te su uglavnom sadržani u internom ratingu klijenata. Dodatni kvalitativni faktori povećanja kreditnog rizika su Credit Risk status (CRS) status, Forbearance flag i 30 dana kašnjenja te oni predstavljaju triggere za prelazak izloženosti u nivo kreditnog rizika 2. Pored rejtinga, kvalitativni faktori povećanja kreditnog rizika su holistički pristup (primjena Special Risk Factor-a), značajne promjene ugovora, eksterni tržišni indikatori i ostali faktori.

Izračuni očekivanih kreditnih gubitaka se baziraju na četiri komponente:

- Ekspozicija u defaultu (EAD) - procjena ekspozicije za slučaj defaulta na neki datum u budućnosti, uzimajući u obzir očekivane promjene u ekspoziciji nakon datuma izvještavanja, uključujući otplatu glavnice i kamata i očekivana povlačenja neiskorištenih sredstava.
- Vjerovatnoća defaulta (PD) - procjena vjerovatnoće defaulta u određenom vremenskom periodu.
- Gubitak na datum defaulta (LGD) - procjena gubitka usljed defaulta. Baziran je na razlici između ugovorenih novčanih tokova i onih koje kreditor očekuje da će primiti, uključujući naplatu od kolaterala. Obično se iskazuje kao procenat od EAD-a.
- Diskontna stopa – ona se koristi za diskontovanje očekivanih gubitaka u sadašnju vrijednost na datum izvještavanja koristeći efektivnu kamatnu stopu (EKS) od inicijalnog priznavanja.

Pored bilansnih, vanbilansni finansijski instrumenti su također uključeni u izračun rezervisanja. Da bi se odrazio mogući rizik koji proizlazi iz povlačenja vanbilansne izloženosti, banka koristi modele koji predviđaju vjerovatnoću povlačenja određenih vanbilansnih sredstava i konverzije u bilansni finansijski instrument. Rezultat jeste izračun EAD koeficijenta (EAD coeff) koji se množi sa vanbilansnom ekspozicijom kako bi se dobio rizični dio vanbilansne ekspozicije koji dalje služi za izračun ECL-a.

EAD model se razvija samo za portfolije višeg rizika (tj. Corporate i SMB), pošto drugi portfoliji (FI, LRG, SOV) obično nemaju proizvode sa vanbilansnim izloženostima i stoga ne zahtjevaju EAD modeliranje (tj. EAD je jednak iskorištenom iznosu).

Vjerovatnoća default-a - PD

RBI grupacija ima jedinstven i unificiran pristup rangiranju svih SMB i Corporate klijenata u svim mrežnim bankama. Statistički modeli su razvijeni u skladu sa zahtjevima Basel II Internal Rating Based Approach (IRB). IRB rating modeli su osnova za izračun PD parametara korištenih za izračun ispravki vrijednosti prema MSFI 9 metodologiji.

Procjena i kalibracija PD-a se vrši na godišnjem nivou, a za potrebe MSFI 9, PD parametar je u osnovi PD vektor koji opisuje PD krivu tokom vremena, tj. krivu cjeloživotne vjerovatnoće defaulta.

Cjeloživotni PD-evi se grade od 12-mjesečnih PD-eva. To podrazumjeva formiranje PD krive koja će pokazivati očekivano kretanje rizika defaulta u toku života finansijskog instrumenta. Što je duži rok dospjeća finansijskog instrumenta, to je veći rizik od defaulta. Treba uzeti u obzir i efekat poboljšanja kreditnog rizika kako se približava datum dospjeća finansijskog instrumenta.

Svi modeli su zasnovani na statističkom modelu i bazirani su na internim Non-retail podacima.

Na izračunate cjeloživotne PD vrijednosti se primjenjuju makroekonomski faktori kako bi bili usklađeni s očekivanim makroekonomskim kretanjima. Informacije o budućnosti (makroekonomski izgledi) trebale bi obuhvatiti kretanje portfelja rezervisanja između ekonomski dobrih i stresnih vremena.

Za potrebe makroekonomskih prilagođavanja se predviđaju tri vrste scenarija od strane odjela Istraživanje i Savjetovanje: "Optimistic", "Base" i "Pessimistic".

Gubitak u slučaju defaulta – LGD

U slučaju defaultnog događaja parametar LGD pokazuje koliko eksponiranosti će biti gubitak.

LGD se može izračunati na bilo kojem granularnom nivou, tj. na nivou klijenta, proizvoda ili ugovora što zavisi od dostupnosti podataka i karakteristika portfelja, pa nivo granularnosti zavisi od vrste portfolia, segmenta i oblika odnosa između Banke i klijenta.

Osjetljivost LGD-a na makroekonomske uslove se modelira putem stope oporavka (Cure Rate) i makro koeficijenta. Ideja je da se dugoročni prosječni LGD predstavi kao ponderisani prosjek oporavljenog (povratak u performing) LGD-a i zatvorenog LGD-a (zatvoren i nije vraćen u performing).

Segment aktive Retail obuhvata Micro preduzeća i fizička lica koja u skladu sa standardima RBI Group pripadaju segmentu aktive Retail.

Na svaki datum izvještavanja Banka procjenjuje da li se kreditni rizik finansijskog instrumenta značajno povećao od datuma inicijalnog priznavanja. Analiza kreditnog rizika podrazumijeva multifaktorsku i holističku analizu. To znači da je procjena napravljena korištenjem kvalitativnih ili kvantitativnih inputa ili njihova kombinacija i hoće li određeni faktor biti relevantan, ovisit će o vrsti proizvoda, karakteristikama finansijskih instrumenata i zajmoprimca, kao i geografskoj regiji. Može biti i slučaj da neki faktori ili pokazatelji nisu dostupni na pojedinačnom nivou i stoga ih treba procijeniti na kolektivnoj osnovi.

MSFI 9 objašnjava da subjekt može primijeniti različite pristupe prilikom procjene da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika - uključujući upotrebu različitih pristupa za različite finansijske instrumente. Pristup koji ne uključuje eksplicitni PD kao input, kao što je pristup stopi kreditnog gubitka, može se koristiti pod uvjetom da je subjekt u stanju razdvojiti promjene u riziku od neplaćanja od ostalih promjena u očekivanim kreditnim gubicima - npr. zbog kolaterala. Bilo koji pristup koji se koristi uzima u obzir:

- Promjenu rizika od defaulta pri početnom priznavanju;
- Očekivani životni vijek finansijskog instrumenta; i
- Razumne i podržane informacije dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora koji mogu utjecati na kredit.

U Retail segmentu, proces procjene izmjena u kreditnom riziku ima dva glavna elementa:

- kvalitativni element. Jedan od kvalitativnih kriterija služi kao indikator krajnje granice (preko 30 dana kašnjenja je moguće samo iz tehničkih razloga), i
- kvantitativni element (tj. onaj koji odražava kvantitativnu komparaciju vjerovatnoće kašnjenja tokom trajanja plasmana pri izvještavanju (PD lifetime) i pri inicijalno iskazanoj vrijednosti). Informacija o budućim događanjima se dodaje kao makroekonomski višak rezervisanja.

Kvantitativna analiza se zasniva na promjenama vjerovatnoće kašnjenja tokom trajanja plasmana (PD lifetime). Pri izradi modela vjerovatnoće kašnjenja tokom vremena trajanja plasmana, postoje dva moguća nivoa:

- Nivo rejting razreda - potreban je za sve portfelje kod kojih se PD procjene već koriste kod obračuna kapitala Stuba I ili II, pri čemu je uspostavljen rejting sistem koji se validira na godišnjem nivou.
- Nivo portfelja - za sve ostale portfelje. Vjerovatnoća kašnjenja tokom trajanja plasmana za kalkulaciju očekivanog kredinog gubitka se dobija iz analize održivosti ili standardizacije.

Kvalitativni faktori su uzeti u obzir kako bi dopunili procjenu povećanog kreditnog rizika, a također i u slučajevima kada postoje samo kvalitativni faktori procjena će biti urađena samo na osnovu ovih faktora. Kvalitativni faktori povećanja kreditnog rizika navedeni su u MSFI 9 B.5.5.17 odjeljku te su uglavnom sadržani u internom rejtingu klijenata. Dodatni kvalitativni faktori povećanja kreditnog rizika su Forbearance, holistički pristup, značajne promjene ugovora, eksterni tržišni indikatori i ostali faktori.

Proces obračuna ECL obuhvata slijedeće korake:

- 1. korak:** Priprema odgovarajućih procjena rizika PD, LGD, EAD za svaki budući period, uključujući makroekonomski višak rezervisanja.
- 2. korak:** Obračun ECL za svaki mjesečni period u svakom scenariju.
- 3. korak:** Diskontirani obračun ECL za svaki period u svakom scenariju.
- 4. korak:** Obračun ukupnih diskontiranih ECL (12-mjesečni vijek trajanja plasmana) za svaki scenario.

5. korak: Obračun konačnih ECL (12-mjesečni vijek trajanja plasmana) kao ECL ponderisani stepenom vjerovatnoće u svim scenarijima.

U slučaju **revolving proizvoda**, treba uzeti u obzir promjene u pogledu korištenja nepovučenog dijela obaveze. U ove svrhe koristit će se **Faktor kreditne konverzije (CCF)** usklađen prema MSFI 9. Što se tiče portfelja sa kreiranim IRB modelima, mogu se koristiti vrijednosti CCF-a po Bazelu, a na nivou pool-a tako da se uklone marže konzervativizma.

Najrelevantnije vrijednosti za Retail segment su:

- 20% za neiskorištene kreditne plasmane (ugovori o kreditiranju, izdavanju garancija ili akceptata sa originalnim dospijanjem do i uključujući period od jedne godine).
- 50% za neiskorištene kreditne plasmane (ugovori o kreditiranju, kupovini vrijednosnih papira, izdavanju garancija ili akceptata) sa originalnim dospijanjem dužim od jedne godine.

U svrhe utvrđivanja prvobitnog dospijanja, koristit će se isti datum kao onaj primijenjen kod procjenjenog roka važenja revolving eksponiranosti.

Što se tiče drugih proizvoda iz Retail segmenta (npr. Garancije), primjenjivat će se vrijednosti iz CRR-a (engl. Capital Requirement Regulation), Aneks 1.

Ispravke vrijednosti za kreditni rizik i naplatu potraživanja u statusu neizmirenja obaveza za Non-Retail klijente, koji su evidentirani kroz bilans uspjeha se obračunavaju u nivo kreditnog rizika 3 po MSFI 9 metodologiji. Specifičnost ovih ispravki se ogleda kroz samu metodologiju, gdje standard omogućava primjenu više scenarija očekivanja na konkretnom slučaju, iz kojih se uzima prosjek vjerovatnoće ostvarenja za konačni obračun. U scenarijima se mogu koristiti vrijednosti kolaterala, novčani tokovi koje generiše pravno lice ili drugi dokumentovani izvori novčanih tokova. Konkretno, Banka koristi (minimalno) 2 scenarija, čija vjerovatnoća može biti 90% i 10%. Za određene parametre kalkulacije, radi se godišnji back testing podataka, te eventualno korigovanje istih, a sve u svrhu korektnijeg obračuna ispravki vrijednosti ove kategorije potraživanja. Obračun i knjiženje se vrši na mjesečnom nivou *na individualnoj osnovi, uzimajući u obzir specifičnosti svakog pojedinog klijenta i proizvoda koji koristi*, uz prethodno odobrenje od strane Kreditnog odbora za problematične plasmane.

Ispravke vrijednosti za kreditni rizik i naplatu potraživanja u statusu neizmirenja obaveza za Retail klijente, koji su evidentirani kroz bilans uspjeha se obračunavaju u nivo kreditnog rizika 3 po MSFI 9 metodologiji. Prilikom obračuna rezervisanja za Retail Segment Banka ne uzima u obzir vrijednost kolaterala, već se računa najbolja procjena očekivanog kreditnog gubitka. Banka smatra da je najadekvatniji način prikazivanja historijskih podataka o gubicima upravo procjena očekivanih novčanih tokova po osnovu neobezbjedene eksponiranosti u defaultu, a osnovom korištenja tzv. parametra Najbolje procjene očekivanog gubitka (BEEL). Po definiciji, ovaj parametar odražava najvjerovatniju mogućnost nastanka gubitka u vezi partija u defaultu koje imaju slične profile rizika i povrata sredstava, te pruža statistički procijenjen nivo gubitka po ovim partijama. Stoga se BEEL (u svrhe prilagođavanja ugovornog novčanog toka sa procijenjenom stopom povrata) primjenjuje na homogenu grupu partija. Model procjene BEEL-a uzima u obzir umanjene stope povrata za eksponiranosti koje su već u defaultu. Pošto je ovaj model osmišljen tako da pruža najbolju procjenu mogućnosti gubitka do kraja workout perioda, za partije kod kojih se period promatranja poklapa sa krajem workout perioda pretpostavlja se da imaju nultu stopu povrata, tj. BEEL je jednak 100%. Kako bi se postigla adekvatnost u svrhe rezervisanja, osigurava se da se tokom svakog izvještajnog perioda svaka partija u defaultu veže sa procjenom koja odražava aktuelne podatke o stopi povrata za datu partiju, a kako bi se time utvrdila očekivana mogućnost povrata sredstava. Vrijednosti BEEL se ažuriraju na mjesečnoj osnovi.

U skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka i Uputstvom za klasifikaciju i vrednovanje finansijske aktive, RBBH vrši izračun ispravki vrijednosti za bilansne stavke aktive kao i rezervisanja za potencijalne obaveze na mjesečnom nivou. Nakon što se ispravke izračunaju prema interno razvijenim MSFI 9 modelima, iste se za svaku pojedinačnu izloženost usklađuju prema definisanim uslovima za nivo kreditnog rizika 1, 2 i 3 u smislu zahtjevanih minimalnih stopa očekivanih kreditnih gubitaka definisanih u članovima, 23, 24, 25 i 26 Odluke, te se u konačnici knjiži veći iznos od dva pomenuta.

Obračun i knjiženje rezervisanja se vrši uz prethodnu kontrolu i odobrenje nadležnog člana Uprave.

c) ukupan iznos izloženosti banke nakon prilagodbe vrijednosti i rezervisanja, izuzimajući efekte tehnika smanjenja kreditnog rizika (neto izloženosti) kao i prosječni iznos izloženosti tokom perioda po kategorijama izloženosti;

Red. br.	Kategorija izloženosti	Neto vrijednost izloženosti na kraju perioda	Prosječne neto izloženosti tokom perioda
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	989,859	958,209
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	70,472	70,306
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	11,039	14,888
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	17,178	17,398
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-
6	Izloženosti prema institucijama	591,436	511,100
7	Izloženosti prema privrednim društvima	970,168	942,202
8	Izloženosti prema stanovništvu	1,992,835	1,943,152
9	Izloženosti osigurane nekretninama	517,593	505,980
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	23,272	37,726
11	Visokorizične izloženosti	-	-
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-
14	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	-	-
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	203	196
16	Ostale izloženosti	855,229	827,276

d) geografsku podjelu izloženosti po značajnijim područjima, prema kategorijama izloženosti uz detaljniju razradu po potrebi;

Red. br.	Vrsta izloženosti	BOSNA I HERCEGOVINA	AUSTRIJA	NORVEŠKA	ITALIJA	NJEMAČKA	ŠVEDSKA	NIZOZEMSKA	POLSKA	SAD	FRANCUSKA	SRBIJA	REPUBLIKA SJEVERNA MAKEDONIJA	BELGIJA	UJEDINJENO KRALJEVSTVO VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE	ŠVICARSKA	OSTALO EU	OSTALO	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	824,135	47,935	.	.	.	.	9,499	31,604	.	26,663	21,379	18,723	9,918	.	.	.	3	989,859
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	70,472	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	70,472
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	2,668	.	.	.	8,371	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	11,039
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	.	.	.	.	.	.	.	.	8,639	.	.	.	.	8,539	.	.	.	17,178
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Red. br.	Vrsta izloženosti	BOSNA I HERCEGOVINA	AUSTRIJA	NORVEŠKA	ITALIJA	NJEMAČKA	ŠVEDSKA	NIZOZEMSKA	POLSKA	SAD	FRANCUSKA	SRBIJA	REPUBLIKA SIEVERNA MAKEDONIJA	BELGIJA	UJEDINJENO KRALJEVSTVO VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE	ŠVICARSKA	OSTALO EU	OSTALO	Ukupno
6	Izloženosti prema institucijama	34,567	160,905	115,970	97,823	78,920	49,129	23,460	-	19,316	-	162	-	-	818	5,844	3,126	1,396	591,436
7	Izloženosti prema privrednim društvima	967,021	1,021	-	-	-	-	-	-	1,971	-	-	-	-	-	-	6	149	970,168
8	Izloženosti prema stanovništvu	1,991,773	126	-	17	35	1	6	14	11	53	50	88	1	4	9	425	222	1,992,835
9	Izloženosti osigurane nekretninama	516,532	-	-	-	287	-	-	54	-	-	37	109	-	-	-	237	337	517,593
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	23,265	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	4	-	23,272
11	Visokorizične izloženosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Red. br.	Vrsta izloženosti	BOSNA I HERCEGOVINA	AUSTRIJA	NORVEŠKA	ITALIJA	NJEMAČKA	ŠVEDSKA	NIZOZEMSKA	POLSKA	SAD	FRANCUSKA	SRBIA	REPUBLIKA SJEVERNA MAKEDONIJA	BELGIJA	UJEDINJENO KRALJEVSTVO VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE	ŠVICARSKA	OSTALO EU	OSTALO	Ukupno
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	32	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	171	*	*	*	*	203
16	Ostale izloženosti	855,229	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	855,229

Značajnost geografskih područja ili zemalja utvrđuje se pomoću praga materijalnosti, koji je postavljen na način da je izloženost prema zemlji značajna ukoliko ukupna neto izloženost Banke prema istoj prelazi 1% regulatornog kapitala Banke na 31.12.2022.

* Zemlje koje se ne smatraju značajnima, a koje su uvrštene u kolone „Ostale zemlje EU” su: Slovenija, Luksemburg, Hrvatska, Irska, Slovačka, Rumunija, Mađarska, Danska, Grčka, Bugarska, Španija, Finska, Litvanija, Portugalija, Letonija

** Zemlje koje se ne smatraju značajnima, a koje su uvrštene u kolone „Ostale zemlje” su: Australija, Crna Gora, Južna Afrika, Kanada, Turska, Libija, Indija, Egipat, Sirijska Arapska Republika, Kina, Japan, Koreja, Republika, Brazil, Iran (Islamska Republika), Saudijska Arabija, Kuvajt, Ukrajina, Albanija, Ruska Federacija, Pakistan, Katar, Jordan, Gvineja, Alžir, Indonezija, Šri Lanka, Ujedinjeni Arapski Emirati, Čad, Malezija, Etiopija, Palestina, Moldavija, Republika, Venecuela, Kenija, Nikaragva, Izrael, Liban, Američka Samoa, Bangladeš, Vijetnam, Sudan, Kosovo, Namibija, Maroko, Argentina, Bahrein, Meksiko, Tajland, Jemen, Novi Zeland, Tunis, Azerbejžan, Nepal, Filipini, Nigerija, Niue, Ruanda, Irak, Peru, Čile, Honduras, Singapur, Gana, Lihtenštajn

Izloženosti prema vrstama djelatnosti (neto vrijednost izloženosti)

Red. br.	Vrsta izloženosti	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	Vađenje ruda i kamena	Preradivačka industrija	Proizvodnja i snabdjevanje el. energijom, gasom, parom i klimatizacija	Snabdjevanje vodom; kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije)	Građevinarstvo	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	Saobraćaj i skladištenje	Djelatnost pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	Informacije i komunikacije	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	Poslovanje nekretninama	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	Obrazovanje	Djelatnost zdravstvene zaštite i socijalnog rada	Umjetnost, zabava i rekreacija	Ostale uslužne djelatnosti	Ukupno
6	Izloženosti prema institucijama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	591,436	-	-	-	-	-	-	-	-	591,436	
7	Izloženosti prema privrednim društvima	8,234	2,216	215,781	17,399	21,729	50,519	526,090	40,820	690	33,261	40,720	5,093	3,124	3,556	-	-	673	48	215	970,168
8	Izloženosti prema stanovništvu	4,843	1,330	67,065	1,611	2,709	72,172	171,023	59,423	3,084	15,629	108	755	20,727	4,218	47	1,182	1,551	317	1,565,041	1,992,835
9	Izloženosti osigurane nekretninama	1,168	16	40,489	847	1,170	20,832	192,519	4,905	1,262	7,743	-	3,010	5,529	646	-	78	317	-	237,062	517,593
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	(5)	(1)	365	-	(2)	399	3,571	430	(18)	(10)	(1)	(7)	76	19	-	-	(5)	(2)	18,463	23,272
11	Visokorizične izloženosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Izloženosti prema vrstama djelatnosti (neto vrijednost izloženosti)	
Red. br.	Vrsta izloženosti
14	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima
15	Izloženosti na osnovu vlastitih ulaganja
16	Ostale izloženosti
	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov
	Vadenje ruda i kamena
	Preradivačka industrija
	Proizvodnja i snabdijevanje el. energijom, gasom, parom i klimatizacija
	Snabdijevanje vodom; kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine
	Građevinarstvo
	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala
	Saobraćaj i skladištenje
	Djelatnost pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo
	Informacije i komunikacije
	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
	Poslovanje nekretninama
	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje
	Obrazovanje
	Djelatnost zdravstvene zaštite i socijalnog rada
	Umjetnost, zabava i rekreacija
	Ostale uslužne djelatnosti
	Ukupno

f. prema preostalom roku dospjeća svih izloženosti, po kategorijama izloženosti, a ako je primjenjivo i detaljnije;

Preostali rok do dospjeća svih izloženosti (neto vrijednost izloženosti)						
Red. br.	Kategorija izloženosti	≤ 1 god	> 1 ≤ 5 god	> 5 god	Nije navedeno dospjeće	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	69,989	95,733		824,137	989,859
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	24,552	17,288	24,592	4,040	70,472
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	9,076	1,188	509	266	11,039
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	8,324	8,751	-	103	17,178
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-	-	-	-
6	Izloženosti prema institucijama	467,694	29,807	446	93,489	591,436
7	Izloženosti prema privrednim društvima	611,324	227,658	11,707	119,479	970,168
8	Izloženosti prema stanovništvu	258,418	598,551	754,422	381,444	1,992,835
9	Izloženosti osigurane nekretninama	125,663	155,103	236,342	485	517,593
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	1,005	11,424	8,478	2,365	23,272
11	Visokorizične izloženosti	-	-	-	-	-
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-	-	-	-
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-	-	-	-
14	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	-	-	-	-	-
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	-	-	-	203	203
16	Ostale izloženosti	-	-	-	855,229	855,229

g) prema značajnoj privrednoj grani, iznos bruto izloženosti u statusu neizmirenja obaveza, bruto iznosu dospjelih nenaplaćenih potraživanja i bruto iznosu ostalih izloženosti sa pripadajućim ispravkama vrijednosti (rezervisanjima za očekivane kreditne gubitke)

Izloženosti prema značajnoj grani privrede							
Red. br.	Grana privrede	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja	Ispravke vrijednosti za dospjela nenaplaćena potraživanja	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	132	137	343	61	14,423	177
2	Vađenje ruda i kamena	2	3	1	-	3,603	40
3	Prerađivačka industrija	13,400	13,035	17,846	11,877	326,354	3,018
4	Proizvodnja i snabdijevanje el. energijom, gasom, parom i klimatizacija	5	5	1	-	20,998	273
5	Snabdijevanje vodom; kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	390	391	97	51	25,779	171
6	Građevinarstvo	2,153	1,754	1,109	774	145,293	1,771
7	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	18,413	14,842	13,714	8,837	974,336	19,545
8	Saobraćaj i skladištenje	2,157	1,727	928	813	106,313	1,165
9	Djelatnost pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	611	629	400	364	5,130	94
10	Informacije i komunikacije	454	464	457	422	57,358	724
11	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	356	357	18	1	2,261,291	2,286
12	Poslovanje nekretninama	87	94	96	73	8,956	98
13	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	575	498	289	219	30,002	393
14	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	405	386	357	311	8,507	88
15	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	-	-	9	-	240,992	4,262
16	Obrazovanje	120	121	99	98	1,286	9
17	Djelatnost zdravstvene zaštite i socijalnog rada	10	16	10	1	3,934	85
18	Umjetnost, zabava i rekreacija	14	16	-	-	385	9
19	Ostale djelatnosti	112,182	93,719	76,864	68,203	1,856,627	41,347
20	Ukupno	151,466	128,194	112,638	92,105	6,091,567	75,555

h) prikaz promjena u ispravkama vrijednosti (rezervisanjima za očekivane kreditne gubitke) iz tačke g) ovog stava tokom izvještajnog perioda, koji uključuje početno stanje, promjene u toku izvještajnog razdoblja i završno stanje;

	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
Početo stanje	164.485	61.589
Nove ispravke vrijednosti tokom perioda	37.549	31.329
Iznos umanjena ispravki vrijednosti	73.840	17.363
Završno stanje	128.194	75.555

i) za svaku od kategorija izloženosti:

- 1) naziv odabrane ECAI ili ECA, kao i razloge za svaku promjenu izbora istih;
- 2) kategorije izloženosti za koje se upotrebljava procjena kreditnog rejtinga ECAI ili ECA;
- 3) opis procedura koje se odnose na primjenu kreditnog rejtinga izdavaoca ili emitiranih finansijskih instrumenata izdavaoca na pojedine pozicije iz bankarske knjige;
- 4) raspoređivanje kreditnih rejtinga izabrane ECAI ili ECA u odgovarajuće nivoe kreditnog rizika;
- 5) iznose izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza i sa izloženosti u statusu neizmirenja obaveza

Banka od datuma stupanja na snagu Odluke o izračunavanju kapitala banke Agencije za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 75/17) koristi procjene kreditne kvalitete sljedećih ECAI, odnosno, vanjskih institucija za procjenu kreditnog rizika:

- ✓ Standard & Poor's;
- ✓ Moody's;
- ✓ Fitch.

ECAI rejtinzi upotrebljavaju se za izloženosti prema: centralnim vladama i centralnim bankama, regionalnim vladama, javnom sektoru, privrednim društvima i institucijama. Raspoređivanje kreditnih rejtinga izabrane ECAI ili ECA u odgovarajuće stepene kreditnog kvaliteta se vrši na bazi rasporeda nivoa kreditne kvalitete u odnosu na rejting koji dodjeljuje ECAI.

Prikaz kreditnih rejtinga vanjskih institucija za procjenu kreditnog rizika po stepenu kreditne kvalitete prikazan je u tabeli u nastavku:

Stepen kreditne kvalitete	Fitch's	Moody's	S&P's
1	AAA do AA-	Aaa do Aa3	AAA do AA-
2	A+ do A-	A1 do A3	A+ do A-
3	BBB+ do BBB-	Baa1 do Baa3	BBB+ do BBB-
4	BB+ do BB-	Ba1 do Ba3	BB+ do BB-
5	B+ do B-	B1 do B3	B+ do B-
6	CCC + i niže	Caa1 i niže	CCC + i niže

Utvrđivanje nivoa kreditne kvalitete Banka vrši na sljedeći način:

- ✓ Ako su za određenog klijenta date različite procjene nivoa kreditne kvalitete od strane odabranih ECAI-a onda se odabire ona procjena koja ima niži nivo kreditne kvalitete i nastavno se izloženosti dodjeljuje

ponder rizika tog nižeg nivoa kvalitete (što je ustvari veći ponder rizika odnosno oprezniji tretman izloženosti);

- ✓ Prioritetno se analizira eksterni rejting klijenta. Ukoliko isti ne postoji, tada se posmatra rejting države porijekla klijenta. Za izloženosti prema klijentima, za koje ne postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a, koristi se kreditna procjena koja se dodjeljuje centralnoj vladi, u kojoj klijent ima sjedište.

Iznosi Izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite na dan 31.12.2022. su prikazani u tabeli u nastavku:

Prije i poslije korištenja kreditne zaštite					
Red. br.	Kategorija izloženosti	Vrijednost neto izloženosti prije korištenja kreditne zaštite		Vrijednost neto izloženosti poslije korištenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	989,859	-	989,857	-
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	70,472	-	70,463	-
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	11,039	-	10,983	-
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	17,177	-	17,178	-
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-	-	-
6	Izloženosti prema institucijama	591,436	-	591,436	-
7	Izloženosti prema privrednim društvima	970,168	3,710	959,918	3,578
8	Izloženosti prema stanovništvu	1,992,835	19,562	1,981,115	19,219
9	Izloženosti osigurane nekretninama	517,593	-	517,575	-
10	Visokorizične izloženosti	-	-	-	-

Prije i poslije korištenja kreditne zaštite					
Red. br.	Kategorija izloženosti	Vrijednost neto izloženosti prije korištenja kreditne zaštite		Vrijednost neto izloženosti poslije korištenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
11	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-	-	-
12	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-	-	-
13	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	-	-	-	-
14	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	203	-	203	-
15	Ostale izloženosti	855,229	-	855,229	-

Banka je dužna da objavljuje podatke, odnosno informacije koji se odnose na protuciklični zaštitni sloj kapitala:

- a) *geografsku raspodjelu izloženosti značajnih za izračunavanje protucikličnog zaštitnog sloja kapitala;*
- b) *ukupan iznos protucikličnog zaštitnog sloja kapitala banke.*

Odlukom o izračunavanja kapitala banke, član 40 stav (6) Agencija za Bankarstvo FBiH je propisala sljedeće: Protuciklični zaštitni sloj kapitala kao i zaštitni sloj kapitala za sistemski rizik u slučaju potrebe će se propisati posebnim aktom.

1.7 Stopa finansijske poluge

- a) *Stopa finansijske poluge izračunate u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke na dan 31.12.2022.godine iznosila je 9,20%.*
- b) *Pregled stavki uključenih prilikom utvrđivanja ukupne izloženosti banke, koja predstavlja nazivnik prilikom izračunavanja stope finansijske poluge:*

Vrijednosti izloženosti	Iznos
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 10 % u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	18,773
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 20 % u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	130,026
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 50 % u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	89,494
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 100 % u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	17,350
Ostala imovina	5,043,980
(-) Iznos odbitnih stavki aktive – osnovni kapital - u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	-38,893
Izloženosti stope finansijske poluge – u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	5,260,730
Kapital	
Osnovni kapital – u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	483,922
Stopa finansijske poluge	
Stopa finansijske poluge - u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	9,20%

- c) opis najznačajnijih faktora koji su utjecali na promjenu stope finansijske poluge u odnosu na prethodnu objavu su:
- Banka je u decembru 2022.godine 35% iznosa neto dobiti ostvarene u 2021.godini prenijela u trajno zadržanu dobit, što je uticalo na povećanje Osnovnog kapitala iskazanog u obrascu C 47.00
  - Knjiženje odgođenih poreznih sredstava KM 4,253 hiljada
  - Povećanje iznosa plasmana drugim bankama od KM 133,178 hiljada
- d) opis postupaka koje banka primjenjuje za upravljanje rizikom prekomjerne finansijske poluge

Stopa finansijske poluge izračunava se tako da se mjera kapitala banke podijeli sa mjerom ukupne izloženosti banke, te se izražava u postotku. Banka izračunava stopu finansijske poluge na referentni datum izvještavanja.

Mjera kapitala je osnovni kapital, dok je mjera ukupne izloženosti banke je zbir vrijednosti izloženosti:

- a) imovine iz stava (5) člana 37. Odluke o izračunavanju kapitala, osim stavki koje se odbijaju prilikom utvrđivanja mjere kapitala
- b) finansijskih derivata iz stava (7) člana 37. Odluke o izračunavanju kapitala
- c) za repo transakcije, transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, transakcije sa dugim rokom namirenja i maržnih kredita iz stava (6) člana 37. Odluke o izračunavanju kapitala
- d) vanbilansnih stavki iz stava (8) člana 37. Odluke o izračunavanju kapitala

Banka je dužna donijeti i provoditi primjerene politike i postupke za upravljanje rizikom prekomjerne finansijske poluge, na osnovu utvrđenih pokazatelja rizika prekomjerne finansijske poluge, koji uključuju omjer finansijske poluge i neusklađenost između imovine i obaveza banke.

Strategija Banke za upravljanje rizikom prekomjerne finansijske podloge je održavanje nivoa finansijske poluge putem usklađenosti nivoa ukupne izloženosti sa planiranim u okviru poslovnog plana i usklađenosti strukture i nivoa kapitala sa planiranim u okviru Plana i Programa kapitala za trogodišnji period.

Strategija upravljanja rizikom finansijske poluge je u uskoj vezi za strategijom upravljanja rizikom kapitala odnosno sa strategijom preuzimanja i upravljanja svim ostalim rizicima kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena kojima je jedan od glavnih ciljeva zaštita od erozije kapitala nastale usljed gubitaka povezanih sa rizicima kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena (očekivanih ili realizovanih).

U cilju ispunjenja strategije upravljanja rizikom finansijske poluge, Banka utvrđuje:

- planirane stope finansijske poluge koje odražavaju planirani rast izloženosti i plan strukture i iznosa kapitala
- stope minimalne usklađenosti između imovine i obaveza Banke

kako bi spriječila neželjene izmjene poslovnog plana u slučaju erozije kapitala ili u slučaju neplaniranog povećanja ukupne izloženosti riziku te aktivnosti prisilne prodaje imovine koja može rezultirati gubicima po prodaji iste i/ili prilagodbom vrednovanja njene preostale imovine koja također može dovest do gubitaka odnosno negativnog efekta na kapital.

Planirane stope finansijske poluge su sastavni dio Programa i Plana kapitala te okvira sklonosti za preuzimanje rizika u kojem su definirani apetit, tolerancija i kapacitet Banke za stope finansijske poluge kao pokazatelju rizika prekomjerne finansijske poluge.

Upravljanje rizikom prekomjerne finansijske poluge je u nadležnosti Jedinice Računovodstvo, porezi i finansijsko izvještavanje koja je koordinator upravljanja za sve organizacione jedinice koje upravljaju rizicima ili organizacione jedinice koje kroz ostvarenje poslovnih ciljeva utječu na finansijski rezultat i posljedično kroz kapital na stopu finansijske poluge Banke. Ova jedinica prati i izvještava organe Banke o stopi finansijske poluge.

Izvještaj o stopi finansijske poluge, a koji se izvještava prema Agenciji za bankarstvo se kreira na kvartalnoj osnovi. Pored toga, Banka na mjesečnoj osnovi izračunava stopu finansijske poluge i prati visinu iste. Kreiranje izvještaja je u nadležnosti jedinice Računovodstvo, porezi i finansijsko izvještavanje.

Banka kontinuirano prati pokazatelje rizika prekomjerne finansijske poluge, koji uključuju stopu finansijske poluge i neusklađenost između imovine i obaveza banke.

1.8 Likvidnosni zahtjevi

Banka je dužna da objavljuje sljedeće podatke, odnosno informacije koje se odnose na kvalitativne i kvantitativne zahtjeve za upravljanje rizikom likvidnosti u skladu sa Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke, a najmanje:

- a) **strategije i postupke za upravljanje rizikom likvidnosti;**
- b) **način organizovanja funkcije upravljanja rizikom likvidnosti u banci, uključujući i sistem izvještavanja i mjerenja rizika likvidnosti;**
- c) **politike i postupke za praćenje stalne efikasnosti zaštite od rizika likvidnosti i smanjenja rizika likvidnosti;**
- d) **opis izloženosti riziku likvidnosti i usklađenost sa strategijom iz tačke a) ovog stava i**
- e) **podatke o koeficijentu pokrića likvidnosti (LCR), uključujući pregled stavki uključenih prilikom izračunavanja tog koeficijenta**
- f) **podatke o koeficijentu neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR), uključujući pregled stavki uključenih prilikom izračunavanja tog koeficijenta.**

Strategija i postupci za upravljanje rizikom likvidnosti

Strategijski okvir upravljanja likvidnošću obuhvata upravljanje usklađenom likvidnošću, upravljanje likvidnom aktivom, te upravljanje pozajmljenom likvidnošću (pasivom), poštujući ključne principe upravljanja likvidnošću kao i ILAAP principe u planiranju likvidnosti i izvora finansiranja (odgovornost, proporcionalnost, kontinuitet, značajnost rizika, sveobuhvatnost i "pogled u budućnost").

Upravljanje likvidnošću i rizikom likvidnosti je ugrađeno u strategije, politike, procedure, koje osiguravaju efektivnu diverzifikaciju i s aspekta izvora sredstava i s aspekta njihove ročnosti.

Rizik likvidnosti je rizik gubitka koji proizlazi iz postojeće ili očekivane nemogućnosti banke da podmiri svoje dospjele novčane obaveze. Značajne potkategorije rizika likvidnosti su:

- Rizik finansiranja likvidnosti
- Rizik kratkoročne likvidnosti, unutar kojeg kao potkategoriju svrstavamo rizik unutardnevne likvidnosti,
- Rizik koncentracije izvora finansiranja.

Izbor značajnih faktora rizika likvidnosti ovisi o stepenu njihovog uticaja na poziciju likvidnosti. Ovisno o načinu mjerenja razlikujemo:

- ✓ Kvantitativne faktore rizika mjerimo:
  - za rizik kratkoročne likvidnosti na osnovu: upravljanja unutardnevnim potrebama za likvidnošću putem održavanja Dnevnog minimalnog buffer-a likvidnosti, upravljanja sredstvima iznad obavezne rezerve i održavanjem dnevne obavezne rezerve, TTW stres testa po valutama i na osnovu LCR izvještaja;
  - za rizik finansiranja likvidnosti na osnovu kretanja CDS stopa, NSFR izvještaja (RBI metodologija i lokalna/FBA metodologija), troškova kreditnih linija, koncentracije izvora sredstava, odnosa kredita i depozita
  - za rizik koncentracije izvora finansiranja na osnovu učešća svih klijenata (uzevši GCC ili klijenta) koji pojedinačno prelaze 5% bilansne sume.
- ✓ Kvalitativne faktore rizika mjerimo:

- za rizik kratkoročne likvidnosti na osnovu potencijala kratkoročnog finansiranja
- za rizik finansiranja likvidnosti na osnovu rejtinga.

Rizik kratkoročne likvidnosti se definiše kao rizik da banka neće biti u mogućnosti da ispunjava svoje obaveze kada dospiju.

Banka upravljanje ovim rizikom zasniva na aktivnom planiranju i praćenju trendova bilansnih pozicija, planova i realizaciji depozitnih i kreditnih aktivnosti, pri čemu je prioritetan zadatak Banke održavanje nivoa likvidnosti u optimalnim okvirima koji obezbjeđuju blagovremeno i kontinuirano izvršenje obaveza plaćanja, kako u redovnom poslovanju tako i stresnim situacijama, bez ugrožavanja svoje pozicije na finansijskom tržištu.

Rizik finansiranja likvidnosti je rizik da banka neće biti u stanju uspješno ispuniti očekivane i neočekivane sadašnje i buduće potrebe za novčanim sredstvima, te potrebe za instrumentima osiguranja, a da ne utječe na redovno dnevno poslovanje ili na finansijski rezultat banke.

Rizik koncentracije izvora finansiranja nastaje kada banka u velikoj mjeri zavisi od likvidnosti dobijene od jednog klijenta ili ograničenog broja klijenata radi zadovoljavanja potreba za finansiranjem.

Prilikom predviđanja i planiranja novčanih tokova posebna pažnja se posvećuje praćenju lokalnog tržišnog okruženja prvenstveno s aspekta potreba klijenata u vidu praćenja dospijeca velikih depozita i planiranja njihovog reugovaranja. Banka u planiranje svojih likvidnosnih potreba uključuje i planiranje odliva prema vanbilansnim obavezama (akreditivima, garancijama, ugovorenim kreditnim linijama) dok za depozite bez dospijeca procjenu potencijalnog odliva vrši na osnovu dosadašnjih zapažanja (iskustava) baziranih na godišnjim trendovima i modelima koji su interno razvijeni.

Banka, pri definisanju i održavanju adekvatnog nivoa likvidnosti posebnu pažnju posvećuje obezbjeđenju dovoljnog kapaciteta rezervi likvidnosti koje bi koristila za kratkoročnu intervenciju u situaciji likvidnog šoka.

Iznos potrebne i rezervne likvidnosti Banka formira na osnovu tekuće i projektovane pozicije i koeficijentata likvidnosti uz sagledavanje općih ciljeva utvrđenih godišnjim budžetom Banke. Tako se planira odgovarajući portfolio likvidnih sredstava koja uvijek mogu:

- (1) zadovoljiti tekuće i očekivane potrebe za likvidnošću
- (2) ispuniti regulatorne zahtjeve u vezi sa likvidnim sredstvima.

Za održavanje kapaciteta rezerve likvidnosti Banka na godišnjoj razini planira i obezbjeđuje portfelj likvidnih neopterećenih (nezaloženih) vrijednosnih papira pri tome uzimajući u obzir i moguće smanjenje tržišne vrijednosti kako bi se izbjeglo precjenjivanje zaštitnog sloja likvidnosti.

U okviru investicionog portfelja ALM funkcije planiraju se pozicije vrijednosnih papira, prema raspoloživim limitima i planovima ulaganja, prvenstveno vodeći računa o osnovnim principima: sigurnost, likvidnost i prinos kao i ograničenjima u pogledu kupovine (raspoloživost na ino-tržištima, valuta, rokovi, vrste papira i rejting izdavaoca). U cilju obezbjeđenja potencijalno potrebne dodatne likvidnosti, planirane nove kupovine vrijednosnih papira su rukovođene principom prihvatljivosti radi obezbjeđenja potencijalnih budućih kreditnih linija uz pledžiranje/zalaganje vrijednosnih papira i mogućnosti sklapanja repo poslova

U svrhu obezbjeđenja unutardnevne likvidnosti, Banka je uspostavila metodologiju za izračun minimalnih dnevnih potreba za likvidnim novčanim sredstvima (*engl.* dMLB - daily Minimum liquidity buffer) a ispunjenje istih je obavezno u visokolikvidnim novčanim sredstvima i to: KM sredstvima koja se drže kod CBBH preko obavezne rezerve te u stranim valutama na avista računima kod ino-banaka i gotovinom u svim valutama u trezorima Banke. Pored dMLB Banka je u obavezi dnevno održavati minimalnu obaveznu rezervu prema važećim lokalnim propisima.

Grupa za upravljanje aktivom i pasivom je obavezna najmanje jednom u toku dana izvršiti sljedeću kontrolu unutardnevnih vrijednosti:

- trenutne vrijednosti dHQLA;
- odnosa unutardnevnog dHQLA i dMLB (koeficijent);

- kontrola (backtesting) odnosa očekivanih/najavljenih odliva za taj dan i dMLB iznosa.

Rizik finansiranja se javlja u slučajevima kada se promjene troškovi finansiranja, a aktiva banke se ne finansira obavezama sa sličnom strukturom dospelosti. Da bi se izbjegao ovaj rizik, Banka u okviru procesa planiranja poslovnih aktivnosti Banke planira i izvore finansiranja, kako od lokalnih depozitara, tako i od eksternih kreditora. Strategijski okvir finansiranja prvenstveno se bazira na obezbjeđenju izvora finansiranja prema namjeni i rokovima kojim će se obezbijediti sredstva za budžetirane kreditne aktivnosti poslovnih funkcija uz održavanje troškovno prihvatljivog, nerizičnog nivoa likvidnosti.

Proces izrade planova finansiranja za poslovnu godinu prvenstveno je fokusiran na principu diverzifikacije rizika izvora finansiranja te uključuje sljedeće ključne aktivnosti:

- a) osiguranje stabilne depozitne osnove lokalnih klijenata, fizičkih lica;
- b) održavanje depozitne osnove velikih depozitara pravnih lica, kontinuiranim praćenjem i analizom dospjeća te praćenjem novčanih tokova;
- c) planiranje ugovaranja kratkoročnih linija na tržištu novca;
- d) planiranje ugovaranja dodatnih, dugoročnih kreditnih linija u okviru programa supranacionalnih finansijskih institucija prihvatljivih prema namjeni i rokovima za podržavanje plasiranja novih volumena kredita klijentima Banke ili od strane članica Grupe.

Način organizovanja funkcije upravljanja rizikom likvidnosti u banci, uključujući i sistem izvještavanja i mjerenja rizika likvidnosti

Upravljanje rizikom likvidnosti definirano je kroz sljedeće strateške dokumente Banke:

Pravilnik za upravljanje rizikom likvidnosti, Procedure za upravljanje rizikom likvidnosti, Politika ILAAP, Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima, Politika preuzimanja i upravljanja rizicima, Strategija i plan likvidnosti i izvora finansiranja, Program za upravljanje likvidnošću i dugoročnim finansiranjem, Plan za izvanredne situacije poremećaja likvidnosti.

Banka je razgraničila odgovornosti funkcije upravljanja rizikom likvidnosti od odgovornosti funkcije kontrole rizika likvidnosti te na taj način uspostavila sistem odgovornosti u upravljanju rizikom likvidnosti, izvještavanju i mjerenju istog.

Nadzorni odbor Banke na godišnjem nivou usvaja strategijski okvir za upravljanje likvidnošću i izvorima finansiranja putem kojeg se definišu kvantitativne mjere za praćenje likvidnosti, strukture aktive i izvora finansiranja, planovi i dinamika eksternog finansiranja kao i linije odgovornosti u praćenju i izvještavanju ovih pozicija.

Uprava Banke je odgovorna za definisanje ciljeva i donošenje mjera putem kojih upravlja likvidnosnim rizikom.

ALCO odbor na koji je Uprava Banke prenijela ovlasti za upravljanje rizikom likvidnosti, dužan je na mjesečnoj osnovi pratiti i analizirati bilansne pozicije i pozicije likvidnosti na statičkoj i dinamičkoj osnovi te donositi odgovarajuće odluke u cilju održavanja likvidnosne pozicije Banke u skladu sa lokalnom i Grupnim limitima.

Grupa ALM je odgovorna za strateško upravljanje kratkoročnom (unutardnevnom, mjesečnom, kvartalnom) likvidnošću i struktuiranjem rezervi likvidnosti (portfolio obveznica) te je obavezna o svim pozicijama periodično (mjesečno ili kvartalno) izvještavati ALCO odbor, Upravu i Nadzorni odbor Banke. Upravljanje likvidnošću na operativnoj razini je dnevna odgovornost ove jedinice. Pored upravljanja likvidnom imovinom, također svakodnevno prati i analizira strukturu depozitne osnove, koncentraciju velikih depozitara, periodičnost priliva/odliva depozita po viđenju, kretanje kreditnog i depozitnog portfelja po segmentima i ročnosti, projicira kratkoročne likvidnosne tokove kao i potrebe za dugoročnim finansiranjem prema dinamici i planovima poslovnih segmenata.

Grupa Finansiranje i bankarske finansijske institucije je odgovorna za upravljanje dugoročnom likvidnošću pribavljanjem depozita i kreditnih linija od lokalnih i stranih finansijskih institucija.

Kada je riječ o uspostavljenim kontrolnim funkcijama, organizaciona struktura Banke je uspostavljena na način da su kontrolne funkcije funkcionalno i organizaciono odvojene od funkcije preuzimanja rizika, te se jasno utvrđenom

podjelom poslova i dužnosti zaposlenih spriječava eventualni sukob interesa. Jedinica Kontroling rizika, kao kontrolna funkcija upravljanja rizicima, primarno je odgovorna za uspostavu limita, praćenje izloženosti i interno izvještavanje o limitima uspostavljenim u svrhu upravljanja likvidnosnim rizikom. Odgovorna je i za izradu metodologija mjerenja rizika likvidnosti u normalnim i stresnim uvjetima te sudjelovanje u utvrđivanju mjera u slučaju stresnih događaja. Kreiranje LCR, NSFR i izvještaja neto novčani tokovi kao i izrada odgovarajućih interno uspostavljenih izvještaja s aspekta praćenja rizika za ALCO odbor je također zadatak ove jedinice.

Kreiranje ostalih izvještaja prema regulatornim zahtjevima (Izvještaj o ročnoj usklađenosti, Obavezna rezeva, Dnevna likvidnost) je u nadležnosti Jedinice Finansija.

Interna revizija je samostalna organizaciona jedinica, potpuno nezavisna od ostalih organizacionih dijelova Banke, koja vrši nezavisnu i objektivnu revizorsku funkciju u skladu sa stručnim načelima i standardima interne revizije, kao i internim pravilima rada interne revizije. Pri tome se pridržava važećeg zakonodavstva i propisa, kao i interne regulative koja reguliše poslovanje oblasti koje su predmet revizije.

Jedinica Kontroling rizika, te Jedinica Riznica, finansijska tržišta i investicijsko bankarstvo grupe ALM i Finansiranje i bankarske finansijske institucije su odgovorne za ažuriranje dokumenata iz djelokruga politika likvidnosti, implementaciju istih, definiranje limita kratkoročne i strukturne likvidnosti, te praćenje usklađenosti s odobrenim limitima i ciljanim koeficijentima.

Politike i postupci za praćenje stalne efikasnosti zaštite od rizika likvidnosti i smanjenja rizika likvidnosti

Sistem redovnog (dnevnog/mjesečnog) praćenja izloženosti riziku likvidnosti obezbjeđuje svim relevantnim nivoima upravljanja u Banci blagovremene informacije koje su potrebne za donošenje poslovnih odluka, odnosno sigurno i stabilno poslovanje Banke. Sveobuhvatan okvir politika i postupaka koji obezbjeđuju stalnu efikasnu zaštitu od rizika likvidnosti kao i njegovog smanjenja je definisan setom internih akata.

Praćenje rizika likvidnosti uključuje:

- praćenje tekuće izloženosti riziku likvidnosti - kontinuirano praćenje usklađenosti sa definisanim regulatornim, unutargrupnim i internim limitima rizika likvidnosti (kako u normalnim (Going concern scenario) tako i u stresnim uvjetima poslovanja (Time-To Wall- TTW) na dnevnom i mjesečnom nivou.
- praćenje buduće izloženosti riziku likvidnosti - proces projiciranja pozicija rizika likvidnosti korištenjem metode stresnog testiranja i metode simulacije.

ALCO odbor na mjesečnom nivou analizira pozicije i donosi strateške mjere za buduće aktivnosti.

Opis izloženosti riziku likvidnosti i usklađenost sa strategijom

Pokazatelji izloženosti riziku likvidnosti i usklađenosti iste sa strategijom su postavljeni kroz praćenje usklađenosti kvantitativnih pokazatelja što uključuje regulatorne limite i interne ciljane koeficijente.

- Regulatorni limiti se odnose na:
  - a) Održavanje obavezne rezerve prema propisima CBBH – obaveza držanja BAM novčanih sredstava na računu kod CBBH u visini od 10% od osnovice koju čine depoziti i pozajmljena sredstva, bez obzira u kojoj valuti je osnovica. Ispunjenje obaveze je na dnevnom nivou.

Na dan 31.12.2022. Banka je na računu kod CBBH držala KM 824,521,189.82. Obavezna rezerva za zadnju dekadu decembra 2022. godine iznosila je KM 422,626,861.67.⁵

- b) Održavanje ročne usklađenosti finansijskih instrumenata aktive i obaveza, prema preostalim rokovima dospijea i to:

⁵ Iznosi u nominalnoj vrijednosti.

- usklađenost najmanje 65% izvora sredstava sa rokom dospjeća do 30 dana sa instrumentima aktive sa dospijećem do 30 dana. Na dan 31.12.2022. omjer iznosi 67.97%.
- usklađenost najmanje 60% izvora sredstava sa rokom dospjeća do 90 dana sa instrumentima aktive sa dospijećem do 90 dana. Na dan 31.12.2022. omjer iznosi 75.42%.
- Usklađenost najmanje 55% izvora sredstava sa rokom dospjeća do 180 dana sa instrumentima aktive sa dospijećem 180 dana. Na dan 31.12.2022. omjer iznosi 80.86%.
- c) Osigurati kontinuirano minimalni koeficijent pokrića likvidnosti (LCR) da bude veći ili jednak 100% – isti predstavlja odnos između zaštitnog sloja likvidnosti i ukupnih neto likvidnosnih odliva tokom perioda stresa u trajanju od 30 kalendarskih dana.
- d) Osigurati kontinuirano minimalni koeficijent Neto stabilnog finansiranja (NSFR) da bude veći ili jednak 100% – isti predstavlja odnos između raspoloživog stabilnog finansiranja i potrebnog stabilnog finansiranja

Na dan 31.12.2022. godine koeficijent LCR iznosi 256%.

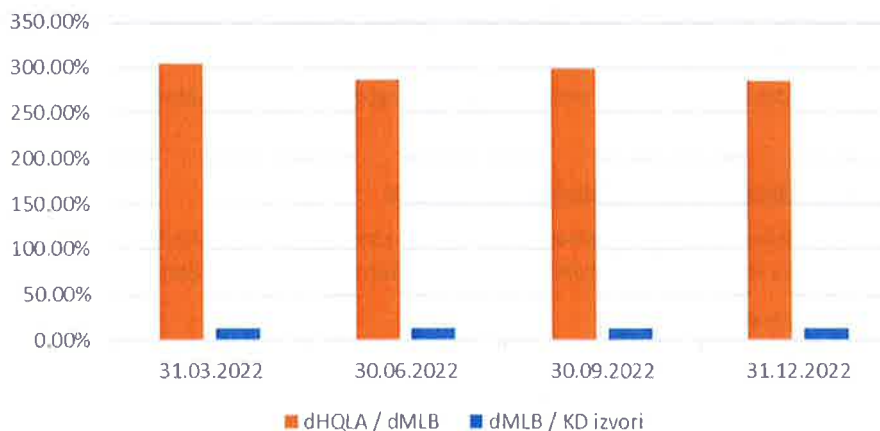
Na dan 31.12.2022. godine koeficijent NSFR iznosi 173,88%.

Dotadni set internih limita likvidnosti služe za praćenje i analizu likvidnosti i odnose se na:

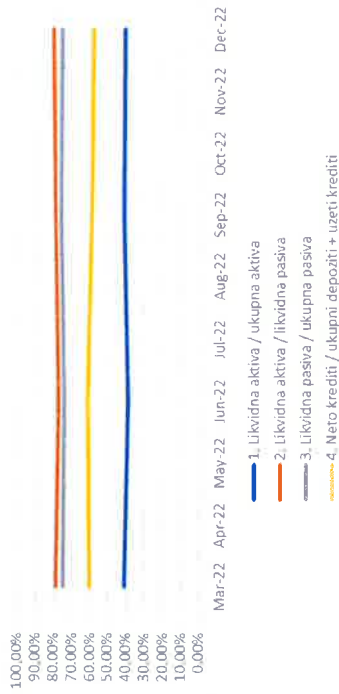
- održavanje dnevnog minimalnog buffer-a likvidnosti (dMLB);
- praćenje koeficijenata: likvidna aktiva/ukupna aktiva, likvidna aktiva/likvidna pasiva, struktura likvidne pasive/ukupne obaveze, krediti/depoziti+uzeti krediti.

U nastavku je dat pregled ključnih pokazatelja za 2022. godinu.

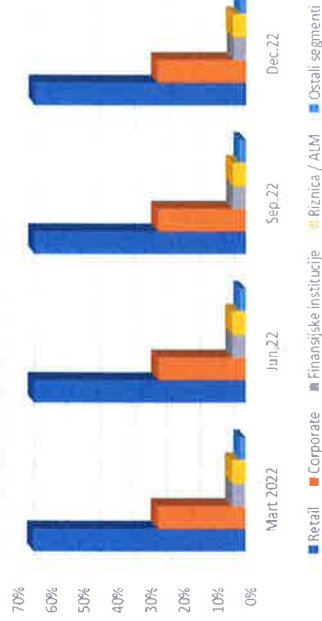
Indikatori unutardnevne likvidnosti 2022

Koeficijenti likvidnosti 2022

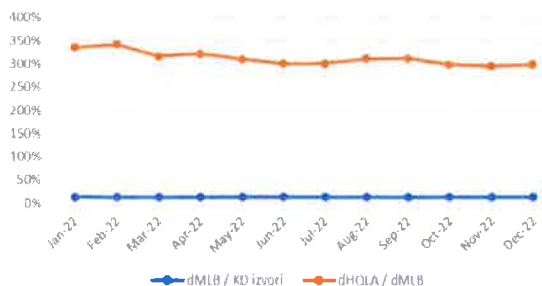
Struktura izvora finansiranja 2022

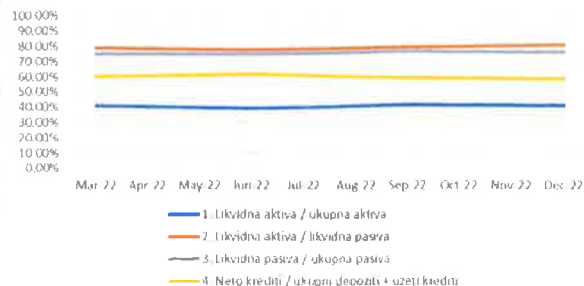
Zaštiti sloj likvidnosti u 2022

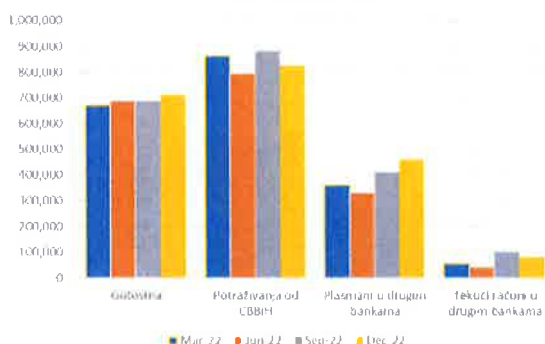
Dnevna likvidnost

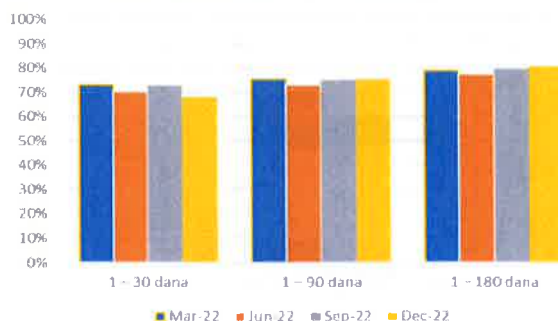
Koeficijenti likvidnosti 2022

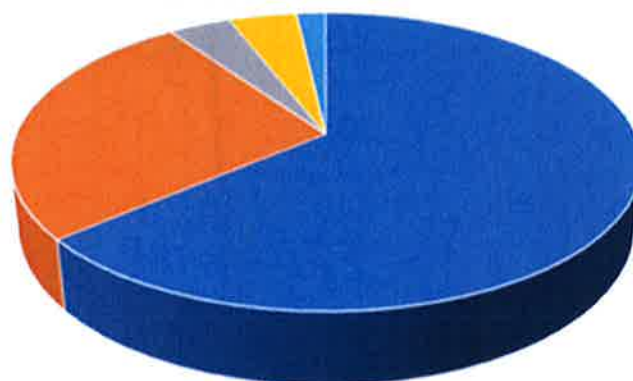
Likvidna aktiva 2022

Koeficijenti ročne usklađenosti 2022

Struktura izvora finansiranja 2022

■ Retail
 ■ Corporate
 ■ Finansijske institucije
 ■ Riznica / ALM
 ■ Ostali segmenti

Uvažavajući strukturu imovine i obaveza Banke, odnosno planove likvidnosti i planove izvora finansiranja, rezultate stres testiranja rizika likvidnosti, stabilnost izvora finansiranja, plan poslovanja Banke sa aspekta upravljanja rizikom likvidnosti, isti se cijeni održivim i stabilnim. Dodatno, Banka održava dovoljan nivo zaštitnog sloja likvidnosti kako bi ispunila interne likvidonosne zahtjeve u skladu sa odredbama Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti, ispunila interno definirane limite i u konačnici obezbijedila nesmetano poslovanje Banke.

Plan za izvanredne situacije poremećaja likvidnosti:

U cilju efikasnog praćenja upravljanja rizikom likvidnosti i prevazilaženja vanrednih okolnosti, Banka je razvila i održava set instrumenata za rano prepoznavanje moguće krize likvidnosti te je posebnim internim dokumentom – Plan za izvanredne situacije poremećaja likvidnosti - definirala model upravljanja u kriznim situacijama.

Kriza likvidnosti nastupa ukoliko postoje opravdane sumnje da Banka nije u mogućnosti da izmiri svoje obaveze ili ukoliko aktiva Banke raste bržim tempom od mogućeg kapaciteta finansiranja.

Faktori iz okruženja mogu biti indikatorom krize likvidnosti u budućnosti. U principu, ovo bi se trebalo povezati sa padom boniteta BH banaka općenito ili krizom likvidnosti na lokalnom tržištu i/ili poremećaja na finansijskim tržištima iz okruženja. Ukoliko postoji vjerovatnoća da će doći do značajne nesigurnosti oko troška likvidnosti, povećanog rizika kamatne stope i dislokacije komercijalnih poslova, važno je pratiti ove signale i analizirati da li raspoloživa količina likvidnih sredstava može udovoljiti test tržišta.

S druge strane, moguće upozorenje o krizi likvidnosti može biti povezano i sa faktorima specifičnim za Banku kao:

- Prekomjerno kratkoročno refinansiranje;
- Prekomjerno dugoročno kreditiranje;
- Kršenje limita za neusklađenost likvidnosti na nivou Grupacije;
- Nelikvidna aktiva raste bržim tempom od raspoloživog dugoročnog finansiranja;
- Kratkoročno ili dugoročno smanjenje rejtinga (na snazi ili glasine na tržištu);
- Smanjenje raspoloživih međubankarskih linija na tržištu novca od strane glavnih finansijera;
- Kašnjenje naplate potraživanja po velikim kreditima;
- Loš ili opadajući kvalitet kreditnog portfelja;
- Smanjenje ukupnog iznosa depozita klijenata;
- Nedostatak diverzifikacije kratkoročnih sredstava klijenata – velike koncentracije depozita;
- Značajno smanjenje likvidne aktive prihvatljive po lokalnim propisima;
- FX neusklađenost aktive/pasive – probijanje internih limita;
- Iskorištenost odobrenih prekoračenja po računima (overdraft) >ili=75% unutar jednog mjeseca.

Intenzivnim praćenjem navedenih faktora, fokus je stavljen na skladno funkcionisanje procesa ranog prepoznavanja potencijalnih znakova ranjivosti na nepovoljne događaje, pokretanje postupka eskalacije i spovođenje akcionog plana.

Indikatori za rano upozorenje moguće krize likvidnosti su instrumenti za blagovremeno otkrivanje prvih znakova pogoršanja likvidnosti usljed negativnih uticaja i isti su definisani u dva nivoa:

a) Osnovni indikatori – čini grupa koeficijenata likvidnosti koje ALCO usvaja na godišnjem nivou i prati mjesečno (definisano u dijelu Opis izloženosti riziku likvidnosti i usklađenost sa strategijom kao Interni limiti);

b) Dodatni indikatori za rano upozorenje potencijalne krize likvidnosti – EWI. Ovi indikatori se sastoje od tri podgrupe pokazatelja koji pokrivaju različite aspekte faktora uticaja na situaciju Banke u pogledu likvidnosti (indikator tržišnih cijena, indikator likvidnosti i indikator kapaciteta kontrabalansiranja) i iste ALCO prati mjesečno.

Zbog potrebe za brзом reakcijom, Plan za izvanredne situacije poremećaja likvidnosti unaprijed definira moguće akcije pri čemu je:

- precizirana strategija koju Banka treba da sprovodi u slučaju nedostatka likvidnosti u situaciji nepovoljnih događaja;
- definirana su poslovna područja, odgovorne osobe, nadležnosti, odgovornosti, akcioni koraci;
- definirani su komunikacijski i izvještajni postupci s ciljem bitnog povećanja vjerovatnosti za uspješno prevladavanje izvanrednog stanja u pogledu likvidnosti.

Ovaj Plan ima za cilj osigurati efikasnu intervenciju od samog početka krize i usmjeren je na obezbjeđenje minimalne likvidnosti u periodu najmanje od 30 dana u bilo kojoj fazi krize.

Podaci o koeficijentu pokriva likvidnosti (LCR), uključujući pregled stavki uključenih prilikom izračunavanja tog koeficijenta

U cilju obezbjeđenja kratkoročne otpornosti na rizik likvidnosti, Banka je dužna osigurati kontinuirano da minimalni koeficijent pokriva likvidnosti (LCR) bude veći ili jednak 100% – isti predstavlja odnos između zaštitnog sloja likvidnosti i ukupnih neto likvidonosnih odliva tokom perioda stresa u trajanju od 30 kalendarskih dana.

Obrazac LCR		
Red.br.	Stavka	Iznos
1.	Zaštitni sloj likvidnosti	1,266,875
2.	Neto likvidnosni odlivi	495,393
3.	Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (%)	256%
Zaštitni sloj likvidnosti		
4.	<u>Zaštitni sloj likvidnosti u obliku imovine nivoa 1, isključujući pokrivene obveznice izuzetno visoke kvalitete (u skladu s članom 23. Odluke): neprilagođen</u>	1,266,875
5.	Odlivi po osnovu kolaterala u obliku likvidne imovine nivoa 1a isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	
6.	Prilivi po osnovu kolaterala u obliku likvidne imovine nivoa 1, isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	
7.	Osigurani odlivi novca	
8.	Osigurani prilivi novca	
9.	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 1 isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	1,266,875
10.	Vrijednost likvidne imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta u skladu s članom 23 Odluke.: neprilagođena	

11.	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	
12.	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	
13.	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	
14.	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta "nakon primjene gornje granice"	
15.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta	
16.	Vrijednost likvidne imovine nivoa 2a u skladu s članom 23. Odluke: neprilagođena	
17.	Odlivi na osnovu kolaterala u likvidnoj imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	
18.	Prilivi na osnovu kolaterala u likvidnoj imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	
19.	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2a "prije primjene gornje granice"	
20.	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2a "nakon primjene gornje granice"	
21.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2a	
22.	Vrijednost likvidne imovine nivoa 2b u skladu s članom 23. Odluke: neprilagođena	
23.	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	
24.	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	
25.	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2b "prije primjene gornje granice"	
26.	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2b "nakon primjene gornje granice"	
27.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2b	
28.	Iznos viška likvidne imovine	
29.	Zaštitni sloj likvidnosti	1,266,875
Neto likvidnosni odlivi		

30.	Ukupni odlivi	967,215
31.	U cijelosti izuzeti prilivi	
32.	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 90%	
33.	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	471,822
34.	Smanjenje za "u cijelosti izuzete prilive"	
35.	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 90%	
36.	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	471,822
37.	Neto likvidnosni odliv	495,393

Podaci o neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR), uključujući pregled stavki uključenih prilikom izračunavanja tog koeficijenta

Banka je dužna osigurati minimalni NSFR, koji predstavlja odnos između ASF (Raspoloživo stabilno finansiranje, engl. Available stable funding) i RSF (Potrebno stabilno finansiranje, engl. Required stable funding) koji iskazuje kao procenat. U skladu sa tim Banka je dužna kontinuirano održavati NSFR od najmanje 100% u izvještajnoj valuti, bez obzira na stvarnu nominaciju u valuti. Koeficijent neto stabilnog finansiranja (NSFR) - ima za cilj promovisanje otpornosti kroz duži vremenski period stvaranjem poticaja za banke da kontinuirano finansiraju svoje aktivnosti sa stabilnijim izvorima finansiranja. Od 31.12.2022. Banka je dužna pridržavati se regulatornog limita definisanog zakonskom regulativom.

Koefficient neto stabilnog izvora finansiranja		Iznos	Potrebno stabilno finansiranje	Raspoloživo stabilno finansiranje	Koefficient
		0010	0020	0030	0040
0010	POTREBNO STABILNO FINANSIRANJE	6,078,177	2,175,837		
0020	RSF od imovine centralne banke	1,535,321			
0030	RSF od likvidne imovine	184,259	9,499		
0040	RSF od vrijednosnih papira koji nisu likvidna imovina	75,141	62,751		
0050	RSF od kredita	3,032,646	1,851,310		
0060	RSF od međuzavisne imovine				
0070	RSF od imovine unutar grupe ili institucionalnog sistema zaštite ako je predmet povlaštenog tretmana				
0090	RSF od doprinosa garantnom fondu centralne druge ugovorne strane				
0100	RSF od ostale imovine	216,614	200,073		
0110	RSF od vanbilansnih stavki	1,034,197	52,205		
0120	RASPOLOŽIVO STABILNO FINANSIRANJE	4,926,356		3,783,284	
0130	ASF od stavki i instrumenata kapitala	629,603		629,603	
0140	ASF od depozita stanovništva	2,570,989		2,389,485	
0150	ASF od ostalih nefinansijskih klijenata (osim centralnih banaka)	1,428,636		729,806	
0160	ASF od operativnih depozita				
0170	ASF od obaveza i obavezujućih linija unutar grupe ili institucionalnog sistema zaštite na koje se primjenjuje povlašteni tretman				
0180	ASF od finansijskih klijenata i centralnih banaka	199,746		26,698	
0190	ASF od obaveza prema drugoj ugovornoj strani koja se ne može odrediti				
0200	ASF od međuzavisnih obaveza sa odobrenjem Agencije				
0210	ASF od ostalih obaveza	97,382		7,692	
0220	NSFR				173,88%

1.9 Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja banke

Banka objavljuje sljedeće podatke, odnosno informacije koje se odnose na izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi:

a) podjelu izloženosti prema namjeri ulaganja, uključujući i namjeru ostvarivanja kapitalne dobiti i strateške razloge;

Udjeli u pridruženim licima = supsidijari

Supsidijar je društvo koje je pod kontrolom drugog društva (matične firme). Kontrola podrazumijeva ovlasti za upravljanje finansijskim i radnim politikama nekog lica, u cilju pribavljanja dobiti od njegovih aktivnosti. Banka uvijek ima kontrolni uticaj kada:

- je većinski vlasnik nekog supsidijara (> 50%);
- kontroliše većinu glasačkih prava, sama ili sporazumno sa drugim članom/članovima;
- može nametnuti imenovanje ili smjenu većine članova uprave ili drugih upravnih tijela supsidijara.

Udjeli u kapitalu = povezane kompanije i drugi udjeli

- Povezana kompanija je društvo u kojem investitor ima značajan uticaj, a koje nije supsidijar ili zajednički poduhvat investitora. Značajan uticaj podrazumijeva ovlaštenje da učestvuje u odlukama o finansijskim i operativnim politikama, ali bez kontrolisanja tih politika (obično kada investitor direktno ili indirektno drži 20% i više, ali manje od 50% glasačkih prava u nekom pravnom licu).
- Ostali udjeli u kapitalu su strateška ulaganja kada društvo nema kontrolni udio niti značajan uticaj (obično sa udjelima ispod 20%).

Prema Grupnoj direktivi definisanoj od strane Raiffeisen Bank International AG i Uputstvu za upravljanje vlasničkim udjelima Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina, vlasnička ulaganja mogu se držati zbog sljedećih razloga:

- Strateška ulaganja: odnose se na osnovnu poslovnu aktivnost (npr. institucije, leasing društva, upravljanje imovinom, društva mirovinskih fondova) i obično se drže trajno.
- Ulaganja u svrhu podrške: olakšavaju provođenje osnovnih poslovnih aktivnosti i održavaju se koliko god je potrebno. Nakon što više nisu potrebni u tu svrhu (npr. treća strana može bolje obavljati uslugu), postaju oportunitetna ulaganja.
- Oportunitetna ulaganja se vrše radi stjecanja dodatne dobiti i nisu povezana sa osnovnom djelatnošću. Upisuju se samo u slučaju izuzetka – razdoblje ulaganja je obično kratkoročno do srednjoročno. Za njih treba pripremiti jasnu izlaznu strategiju ulaganja.
- Ulaganja u vlasnički kapital potaknuta naplatom (npr. zamjene dužničkog kapitala): nastaju samo radi ograničenja gubitaka kreditne izloženosti (obično se ne uklapaju u portfelj učešća RBI-a). Stoga trebaju biti raspoloživi dok su ekonomski isplativi.

U skladu sa gore navedenim, strategija u odnosu na postojeća vlasnička ulaganja Banke je sljedeća:

Strateška ulaganja	Ulaganja u svrhu podrške	Oportunitetna ulaganja	Ulaganja u vlasnički kapital potaknuta naplatom
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	ESP BH d.o.o.		
Raiffeisen Invest društvo za upravljanje fondovima d.d.	SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication limited liability Co-operative Society)		
Raiffeisen Capital a.d. Banja Luka	Registar vrijednosnih papira Federacije BiH dd Sarajevo	/	/
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	Sarajevska berza- burza vrijednosnih papira dd Sarajevo		

b) pregled korištenih računovodstvenih politika i metoda vrjednovanja, uključujući i osnovne pretpostavke i pristupe koji utječu na utvrđivanje vrijednosti, kao i svaku njihovu značajnu promjenu;

Referentni interni dokumenti, koji reglišu navedene aktivnosti su:

- 1) Računovostvene politike broj 1-9-4361/2020-C1 od 28.01.2020. godine
- 2) Uputstvo za upravljanje vlasničkim udjelima broj 1-9-43168-20A/2020 od 03.11.2020. godine
- 3) Uputstvo o mjerenju fer vrijednosti V 1.0 broj 1-9-33578-11A/2020 od 01.09.2020. godine

Pomenutim dokumentima se definiše:

- način upravljanja vlasničkim udjelima banke
- zadaci jedinice u banci koja je zadužena za upravljanje vlasničkim udjelima banke
- obaveze drugih jedinica u banci vezano za vlasnička ulaganja banke
- obaveze subsidijara i drugih pravnih lica u kojima banka ima vlasničke udjele,
- vrste vlasničkih ulaganja prema visini ulaganja i subjektu ulaganja (ulaganja u pridružena i zavisna preduzeća, ulaganja kojima se trguje ili ne trguje na berzi, ostala ulaganja)
- metodologija vrednovanja vlasničkih udjela banke

što je detaljno objašnjeno u navedenim referentnim dokumentima.

Referentni dokumenti su usklađeni sa relevantnim računovodstvenom standardom (IFRS 13).

Važno je da se dodatno naglasi, kada je riječ o metodologiji vrednovanja vlasničkih udjela banke, da RBBH u vrednovanju portfelja investicija koristi metod vrednovanja po tržišnoj cijeni, sljedećih karakteristika:

- Pristup: Pojednostavljeno mjerenje fer vrijednosti po IFRS 13
- Hijerarhijski nivo 3 po IFRS 13.72
- Tehnika vrednovanja: Tržišni pristup po IFRS 13.61 i 13.62

Banka u vrednovanju portfelja investicija koristi cijene i druge relevantne informacije koje nastaju na tržištu, a koje se odnose na istu ili uporedivu imovinu, odnosno za skupinu imovine.

Kod vrednovanja portfelja investicija za istu imovinu, Banka koristi zadnju cijenu koju je ostvarila na tržištu za tu vrstu imovine, uzimajući u obzir događaje ili faktore, koji su se eventualno pojavili nakon kupovine predmetne imovine, a koji bi mogli imati uticaja na određivanje fer vrijednosti (promjene na tržištu, promjene u strategiji,...)

Kod vrednovanja portfelja investicija za sličnu imovinu, Banka će provesti isti postupak, kao i da se radi o istoj imovini, s tim što prvo mora identificirati sve razlike između imovine koja se poredi, a koje mogu imati uticaja na određivanje fer vrijednosti.

Effekti revalorizacije se knjiže na kontima revalorizacije u bilansu stanja, opcija mjerenja kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI).

c) vrstu, prirodu i iznose izloženosti po osnovu:

Banka posjeduje ulaganja u: S.W.I.F.T. Belgija, Registar vrijednosnih papira FBiH, Sarajevska berza vrijednosnih papira i Velprom d.d. Sanski Most u ukupnom iznosu od 526 ths KM, a koji se drže u svrhu ostvarivanja kapitalne dobiti.

1. vlasničkih ulaganja kojima se trguje na berzi,

Podaci za S.W.I.F.T na 31.12.2022. godine:

Simbol	ISIN kod	Vrsta vrijednosnog papira	Nominalna vrijednost (u valuti)	Valuta	Broj	Ukupna nominalna vrijednost u KM	Klasifikacija prema MSFI 9	Knjigovodstvena vrijednost	Naziv emitenta (puni naziv)
B0016790090	SWIFTBELGIUM	Dionice	125	EUR	12	2.933.75	FVOSD	170.743.96	SWIFT

FVOSD*- Vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i po fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

2. vlasničkih ulaganja kojima se ne trguje na berzi, a koja su u dovoljno diverzificiranim portfolijima

Banka u vlasništvu posjeduje vlasnička ulaganja kojima se ne trguje na berzi :

Simbol	ISIN kod	Vrsta vrijednosnog papira	Nominalna vrijednost (u valuti)	Valuta	Broj	Ukupna nominalna vrijednost u KM	Klasifikacija prema MSFI 9	Knjigovodstvena vrijednost	Naziv emitenta (puni naziv)
VPRMR	BAVPRMR00008	Dionice	1	BAM	1.763	1.763.00	FVOSD	1.181.21	VELPROM D.D. SANSKI MOST
RVPSR	BARVPSR00005	Dionice	100	BAM	282	28.200.00	FVOSD	32.262.66	REGISTAR VRIJEDNOSNIH PAPIRA U FBiH DD SARAJE
SBRZR	BASBRZR00006	Dionice	320	BAM	644	206.080.00	FVOSD	321.993.36	SARAJEVSKA BERZA BURZA VRIJEDNOSNIH PAPIRA DD

FVOSD*- Vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i po fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

3. ostalih vlasničkih ulaganja;

Vlasnička ulaganja koje se vode u bankarskoj knjizi izvršena su sa namjerom držanja u neodređenom periodu. Učešća u kapitalu drugih pravnih lica mogu biti prodana u zavisnosti od potreba za likvidnošću ili u slučaju promjene tržišnih cijena.

Banka na izvještajni datum 31.12.2022. godine ima vlasnička ulaganja u zavisna i pridružena društva kako slijedi:

Zavisno društvo	Djelatnost	% udjela	Iznos vlasnička ulaganja
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	Leasing	100%	10.051

Raiffeisen Invest društvo za upravljanje fondovima d.d.	Društvo za upravljanje fondovima	100%	945
Raiffeisen Capital a.d. Banja Luka	Posredovanje u poslovima sa vrijednosnim papirima	100%	53
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	Posredovanje u osiguranju	50%	2
ESP BH d.o.o.	Društvo za informacijske i druge usluge	45%	-
Ukupno:			11,051

d) ukupan realizirani dobitak/gubitak za prethodni period koji proističe iz prodaje ili zatvaranja pozicija po osnovu vlasničkih ulaganja.⁶

Na osnovu izmijenjene tržišne vrijednosti SWIFT dionice u smislu povećanja sa EUR 5.915 na EUR 6.055, RBBH je knjižila efekte revalorizacije u iznosu KM 28.633,36. Na izvještajni datum 31.12.2022. godine ulaganje u SWIFT iznosi KM 170.743,96

Po osnovu neprofitabilnog poslovanja i usljed višegodišnjih gubitaka ESP d.o.o

Banka je donošenjem Odluka o umanjenju vrijednosti ulaganja u društvo ESP BH doo (od 13.09.2022. godine i 15.11.2022. godine) knjižila umanjenje knjigovodstvene vrijednosti ulaganja u ukupnom iznosu od KM 2.201.610,66 i iznos uloga svela na 1,00KM.

⁶ Iznosi u nominalnoj vrijednosti.

1.10 Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Banka objavljuje sljedeće podatke, odnosno informacije koje se odnose na izloženost kamatnom riziku po osnovu pozicija iz bankarske knjige kao i na pristupe za mjerenje, odnosno procjenu tog rizika:

a) izvore ovog rizika i učestalost njegovog mjerenja;

b) osnovne pretpostavke za mjerenje, odnosno procjenu izloženosti ovom riziku, uključujući i pretpostavke o prijevremenim otplatama kredita i kretanju depozita po viđenju;

c) promjene prihoda, ekonomske vrijednosti ili drugih faktora usljed kamatnih šokova u skladu s metodom koja je utvrđena za mjerenje kamatnog rizika po značajnim valutama.

Izvori kamatnog rizika i učestalost njegovog mjerenja

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige uslijed promjene kamatnih stopa.

Kamatni rizik predstavlja mogućnost promjene kamatne stope u budućnosti koja će prouzrokovati ostvarenje ekonomskog gubitka, odnosno može predstavljati značajnu prijetnju zaradi Banke i njenom osnovnom kapitalu, kroz smanjenje kamatnih prihoda ili povećanje kamatnih troškova. Rizik promjene kamatnih stopa utiče na sadašnju vrijednost budućih novčanih tokova, a time i na neto kamatni prihod te na ostale novčane tokove osjetljive na promjenu kamatnih stopa.

Banka Strategijom i politikom preuzimanja i upravljanja rizicima kao i Programom upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi definiše okvir za identifikovanje, mjerenje, praćenje i izvještavanje. Ista je zasnovana na postojećim aktivnim i pasivnim proizvodima te ograničena kako grupacijskim i internim ograničenjima (apetit i tolerancija), tako i limitima propisanim od strane lokalnog regulatora.

Primarni izvori kamatnog rizika su:

- Rizik ročne neusklađenosti pozicija aktive i pasive prema preostalom periodu do promjene kamatne stope (tzv. repricing risk). Ovom riziku je banka izložena zbog ročne neusklađenosti datuma dospelja (za fiksne kamatne stope) i datuma ponovnog utvrđivanja kamatne stope (za promjenjive kamatne stope) pozicija imovine i obaveza. Kamatno osjetljive izvore u bankarskoj knjizi u najvećoj mjeri čine depoziti i kreditne linije dok najveći dio kamatno osjetljive imovine čine kreditni plasmani klijentima.
- Rizik krive prinosa je rizik koji proizilazi iz promjene oblika i nagiba krive prinosa (tzv. yield curve risk)
- Rizik osnove je rizik kojem je banka izložena zbog razlike referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost ili vrijeme do sljedeće promjene kamatne stope.
- Rizik opcije (tzv. option risk) proizilazi iz opcija, uključujući ugrađene opcije u kamatno osjetljive pozicije (npr. krediti sa mogućnošću prijevremene otplate, depoziti sa mogućnošću prijevremenog povlačenja).

Prema lokalnim propisima Banka izloženost prema kamatnom riziku u bankarskoj knjizi mjeri prema jednostavnom izračunu pri procjeni promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, i ista može iznositi najviše 20% regulatornog kapitala, primjenjujući standardni kamatni šok od 200 baznih poena na pozicije bankarske knjige po svim važnijim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno.

Dodatno, Banka je uspostavila interne limite gdje eksponiranost kamatnom riziku bankarske knjige mjeri u smislu:

- Potencijalne promjene ekonomske vrijednosti mjere se na dnevnoj osnovi putem BPV i VaR izvještaja
- Očekivane promjene neto kamatnog prihoda (zarada pri riziku – engl. Earnings at risk) mjere efekte ponovnog utvrđivanja cijena prema grupnoj metodologiji. Izračuni se rade kvartalno.

- Očekivane promjena neto kamatnog prihoda (zarada pri riziku – engl. Earnings at risk) mjere efekte ponovnog utvrđivanja cijena prema lokalnim/internim pretpostavkama definisanim od strane ALCO odbora. Izračuni se rade kvartalno.

Kontrola kamatnog rizika kroz monitoring iskorištenost BPV i VaR limita za ukupnu poziciju kao i značajne valute (BAM, EUR, USD) prati se na dnevnoj osnovi, o čemu se ALCO komitet izvještava mjesečno a Uprava i Nadzorni Odbor kvartalno. Izvještaji o izloženosti kamatnom riziku definisani prema lokalnoj regulativi se sačinjavaju na mjesečnoj osnovi i dostavljaju ALCo Odboru, Upravi i Nadzornom Odboru i Odboru za rizike kao i Agenciji za bankarstvo FBiH na kvartalnoj osnovi.

Osnovne pretpostavke za mjerenje, odnosno procjenu izloženosti ovom riziku, uključujući i pretpostavke o prijevremenim otplatama kredita i kretanju depozita po viđenju

Mjerenje kamatnog rizika se bazira na mjerenju potencijalnih promjena ekonomske vrijednosti (BPV) kao i očekivanim promjenama neto kamatnog prihoda (ISI) prema internoj metodologiji i mjerenju odnosa promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige u odnosu na regulatorni kapital prema propisima i metodologiji lokalnog regulatora (Agencije). Za izračun ekonomske vrijednosti bankarske knjige u okviru mjerenja za regulatorne svrhe koristi se pojednostavljeni obračun, odnosno pristup standardnog kamatnog šoka, kao paralelni pozitivan i negativan pomak kamatnih stopa na referentnoj krivoj prinosa za 200 baznih poena.

Shodno internoj metodologiji, identifikacija kamatno osjetljivih proizvoda podrazumijeva utvrđivanje da li se proizvodi odnose na kategoriju aktive ili pasive, utvrđivanje njihove granularnosti, vrste kamatne stope (fiksna ili promjenjiva), narednog datuma ponovnog utvrđivanja kamatne stope, valute, roka i opcija (npr. krediti sa mogućnošću prijevremenog povrata, depoziti sa opcijom automatskom produženja, depoziti sa mogućnošću prijevremenog povlačenja sredstava i dopunjavanja, svi proizvodi sa ugrađenim floor-om i cap-om).

Shodno "FBA Uputstvo za kamatni rizik u bankarskoj knjizi" definiše postavke za tretman izvještajnih pozicija kamatnog rizika i to kako slijedi:

- ✓ primljena/data sredstva po viđenju (a'vista) sredstva učesnika novčanog tržišta: transakcijski računi i depoziti po viđenju raspoređuju se u vremensku zonu do 1 mjeseca;
- ✓ primljena/data sredstva po transakcijskim računima i revolving krediti raspoređuju u vremensku zonu od 6 do 12 mjeseci;
- ✓ sredstva obavezne rezerve izdvojena kod CBBiH uključuju se u vremensku zonu od 6 do 12 mjeseci;
- ✓ finansijski derivati iz člana 8. Odluke uključuju se u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke o tehnikama smanjenja kreditnog rizika;
- ✓ ulaganja u dužničke vrijednosne papire raspoređuju se u vremenske zone u nominalnim iznosima glavnice prema ugovorenoj dinamici;
- ✓ ulaganja u ostale dužničke vrijednosne papire uključuju i vrijednosne papire koji se nalaze u portfoliju zajmova i potraživanja;
- ✓ ulaganja u investicione fondove raspoređuju se ovisno o strukturi ulaganja fonda u kamatno osjetljive instrumente; a ako banka nije upoznata sa strukturom ulaganja procjenjuje udio i strukturu kamatno osjetljivih pozicija na osnovu prospekta investicionog fonda; imovina i obaveze s anuitetnom otplatom raspoređuju se u vremenske zone u skladu s ugovorenim otplatnim planom u iznosu rate glavnice odnosno anuiteta glavnice;
- ✓ repo/reverse, repo transakcije i transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira drugoj ugovornoj strani/od druge ugovorne strane uključuju se kao odnosne pozicije u primljenom/datom kreditu;
- ✓ nekvalitetne izloženosti se tretiraju kao kamatno osjetljive pozicije na neto osnovi, nakon umanjenja za očekivane kreditne gubitke, čije raspoređivanje u odgovarajuće vremenske zone treba odražavati planirani iznos i period priliva očekivanih novčanih tokova;

- ✓ klasične vanbilansne stavke: garancije, akreditivi, izdate mjenice i druga jemstva, okvirni krediti, obaveze finansiranja i druge klasične vanbilansne stavke se ne smatraju kamatno osjetljivim pozicijama;
- ✓ dospjele pozicije ne smatraju se kamatno osjetljivima.

Promjene prihoda, ekonomske vrijednosti ili drugih faktora uslijed kamatnih šokova u skladu s metodom koja je utvrđena za mjerenje kamatnog rizika po značajnim valutama

Banka je u 2022. godini bila u okvirima regulatornih i internih limita. Banka je sa krajem 2022. godine bilježila iskorištenost internog BPV limita za ALM segment u iznosu od 75,24 hilj KM od ukupnog limita od 342,27 hilj KM, što je ukupna iskorištenost limita za sve valute od 22%, dok je u okviru CM segmenta u iznosu od 5,55 hilj KM od ukupnog limita od 52,8 hilj KM, što je ukupna iskorištenost limita za sve valute od 11%.

Izveštaji o kamatnom riziku zasnovani na lokalnoj regulativi pokazuju rezultat promjene ekonomske vrijednosti u odnosu na regulatorni kapital od 1,21% na dan 31.12.2022.

Iskorištenost RBBH StdVarHistAllEC limita je iznosila 7.573 hilj KM od ukupnog limita od 19.558 hilj KM, što je ukupna iskorištenost limita od 38.72%.

1.11 Interni proces procjene adekvatnosti kapitala - ICAAP i interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti - ILAAP Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja banke

Banka objavljuje sljedeće podatke, odnosno informacije koje se odnose na ICAAP i ILAAP Banke:

a) sažet opis ICAAP-a;

U skladu sa Odlukom o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci ("Službene novine FBiH" br. 16/19), Smjernicama za izvještavanje Agencije za bankarstvo FBiH o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a u banci i Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci ("Službene novine Federacije BiH", broj 39/21) Banka je uspostavila interni proces procjene adekvatnosti kapitala, ICAAP, čiji osnovni cilj je obezbjeđenje dovoljnog nivoa kapitala za pokriće rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

Banka kontinuirano, tokom cijele godine, i dokumentovano sprovodi proces interne procjene adekvatnosti kapitala odnosno utvrđuje iznos internog kapitala u skladu sa strategijom i politikama za upravljanje rizicima kao i strategijom upravljanja kapitalom.

ICAAP proces obuhvata sljedeće aktivnosti:

a) Utvrđivanje značajnih rizika u ICAAP-u - Procjena rizika;

Na osnovu svog profila rizičnosti Banka utvrđuje materijalne tj. značajne rizike kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju. Pri procesu utvrđivanja značajnih rizika, Banka uzima u obzir vrstu, obim i složenost svojih aktivnosti i tržišta na kojima posluje, na način da se u procjenu uključuje cjelokupni portfolio Banke kako bi obuhvatila sve aktivnosti, izloženosti, interne indikatore i eksterne faktore.

b) Definisanje Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima i Okvira sklonosti za preuzimanje rizika (kapaciteta, tolerancije prema rizicima, apetita tj. sklonosti ka preuzimanju rizika);

Osnovni zadatak izrade Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima je uspostavljanje obavezujućih standarda i procedura upravljanja rizicima u Banci, kao i povezanosti između upravljanja rizicima i poslovnih aktivnosti, određivanjem ciljeva upravljanja.

c) Metodologija mjerenja značajnih rizika i proces obračuna kapitalnih zahtjeva;

Osnovni cilj utvrđenih metodologija obračuna internih kapitalnih zahtjeva je adekvatno mjerenje značajnih rizika i obezbjeđenje dovoljnog nivoa kapitala za pokriće rizika koje Banka preuzima u poslovanju.

a. Proces obračuna regulatornih kapitalnih zahtjeva

U procesu obračuna regulatornih kapitalnih zahtjeva za kreditni, tržišni i operativni rizik, svi koraci strogo prate i usklađeni su sa zakonskom regulativom.

b. Proces obračuna internih kapitalnih zahtjeva

U procesu obračuna internih kapitalnih zahtjeva Banka se koristi različitim pristupima internog procesa izračuna, odnosno procjene za različite vrste rizika, a pri tome je dužna definirati odgovarajuću metodologiju mjerenja ili procjene svakog rizika, te cijeli proces dokumentovati.

d) Proces određivanja, planiranja i distribucija kapitala banke;

Osnovni preduslov za ostvarenje strategijskog opredjeljenja je kvalitetna adekvatnost regulatornog kapitala, odnosno odgovarajući udjel vlastitog kapitala u strukturi izvora sredstava Banke. Određivanje i dodjeljivanje kapitala za pokriće rizika, Banka definiše u okviru procesa poslovnog planiranja i planiranja potrebnog kapitala za ostvarenje poslovnih ciljeva u vremenskom horizontu od naredne tri godine. Struktura raspoloživog internog kapitala može biti usaglašena sa strukturom regulatornog kapitala ili da postoje odstupanja koja je potrebno obrazložiti, a uvažavajući sva propisana regulatorna ograničenja.

e) Provođenje Integralnog stres testa:

Rezultati stres testa se koriste radi identificiranja odgovarajućih mjera u pogledu tehnika umanjenja rizika, planova za nepredviđene okolnosti, planova kapitala i drugih mjera prema rasponu mogućih stresnih uslova. Rezultati su značajan dio ICAAP izvještaja obzirom da se rezultati testiranja otpornosti na stres koriste pri izračunu internih kapitalnih zahtjeva.

f) Revizija procesa i izvještaja o ICAAP-u:

Revizijski proces, koji se obavlja od strane Interne revizije Banke, kontrolira efikasnost i adekvatnost opštih procesa upravljanja rizicima. Nakon završene kontrole, tim Interne revizije dostavlja Izvještaj o procesu procjene adekvatnosti internog kapitala sa detaljnim opisom akcija, službi odgovornih za implementaciju, kao i vremenskim rokom zatvaranja akcija.

g) Procjena i samoprocjena adekvatnosti ICAAP procesa.

Banka je dužna provesti internu samoprocjenu ICAAP-a, kojom argumentuje nivo usklađenosti u odnosu na propisane elemente upravljanja rizicima. U izradu ove samoprocjene uključene su sve kontrolne funkcije i tijela koja su dio sistema upravljanja i internih kontrola, a zaključak sadrži eksplicitnu izjavu o adekvatnosti ICAAP procesa u odnosu na profil rizika Banke.

Završni obavezni koraci ICAAP godišnjeg ciklusa su diskusija i usaglašavanje Izvještaja sa uključenim učesnicima, a posebno s jedinicom Računovodstvo, porezi i finansijsko izvještavanje u dijelu poređenja regulatornog i ekonomskog (internog) kapitala i kapitalne pozicije Banke, prezentacija i usaglašavanje Izvještaja sa funkcijama upravljanja, te dostava Izvještaja Agenciji za bankarstvo FBiH.

b) sažet opis pristupa koje banka koristi za mjerenje, tj procjenu svih materijalno značajnih rizika.

U okviru ICAAP procesa, Banka minimalno godišnje vrši sveobuhvatnu procjenu značajnosti rizika u svom poslovanju i okruženju u cilju identificiranja strukture i nivoa njihove značajnosti. Procjena se vrši na godišnjem nivou, a u slučaju značajnije promjene profila rizičnosti procjena rizika se radi češće od jednom godišnje. Banka definisanom metodologijom utvrđuje kvalitativne i kvantitativne kriterije, te ekspertnu procjenu na osnovu kojih se utvrđuju materijalno značajni rizici koji se dalje uključuju u proces interne procjene adekvatnosti kapitala. Kod mjerenja i izračuna internih kapitalnih zahtjeva Banka uzima u obzir:

- a) rizike za koje se računaju minimalni kapitalni zahtjevi (kreditni rizik, tržišni rizici, operativni rizik)
- b) značajne rizike koji nisu u potpunosti obuhvaćeni minimalnim kapitalnim zahtjevima (za njih je moguća podcijenjenost u visini pokriva uslijed nepotpunosti u izračunu minimalnih kapitalnih zahtjeva za kreditni, tržišni i operativni rizik)
- c) značajne rizike za koje se ne računaju minimalni kapitalni zahtjevi
- d) faktore koji proizilaze iz ekonomskog, regulatornog ili poslovnog okruženja, ukoliko nisu uključeni u rizike navedene u prethodnim tačkama ovog stava.

Banka se koristi različitim pristupima internog procesa izračuna, odnosno procjene internih kapitalnih zahtjeva za različite vrste rizika, pri čemu Banka decidno definiše i dokumentuje odgovarajuću metodologiju mjerenja ili procjene svakog rizika.

Ukupni interni kapitalni zahtjev rezultat je sabiranja utvrđenih internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne značajne rizike uključujući i rezultate testiranja otpornosti na stres koji u sebi sadrže i testiranje uticaja rizika koji proizilaze iz vanjskih faktora okruženja. Za značajne rizike za koje Banka u svojoj internoj metodologiji nije utvrdila način procjene internog kapitalnog zahtjeva, Banka izdvaja od 5-15% od ukupnog iznosa izloženosti Banke riziku pomnoženog sa stopom od 12%, koja predstavlja propisanu stopu regulatornog kapitala.

Kreditni rizik, uključujući rizik koncentracije kreditnog rizika

Za utvrđivanje internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik, Banka koristi regulatornu metodu koja se koristi za utvrđivanje minimalnih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, bez modifikacija regulatorne metode. Utvrđivanje internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik se bazira na određivanju iznosa izloženosti ponderisanog rizikom standardiziranim pristupom (prema Odluci o izračunavanju kapitala banke) i primjeni regulatornog koeficijenta za izračun minimalnog kapitalnog zahtjeva.

U dijelu rizika koncentracije Banka posebnu pažnju posvećuje upravljanju izloženostima prema jednom licu i/ili grupi povezanih lica ili skup izloženosti koje povezuju zajednički činitelji rizika kao što su isti privredni sektor, odnosno geografsko područje, istovrsni proizvodi.

Za određivanje Internog kapitalnog zahtjeva za koncentracijski rizik Banka koristi HHI indekse za sektorsku i individualnu/grupacijsku koncentraciju. Na osnovu visine oba HHI indeksa se određuje procentualni dio Internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik kao Interni kapitalni zahtjev za rizik koncentracije. Procentualni iznosi za sektorsku i individualnu/grupacijsku koncentraciju se zbrajaju bez uzimanja bilo kakvih umanjena usljed mogućih međuovisnosti ove dvije vrste koncentracija, zbrojni procentualni iznos se aplicira na Interni kapitalni zahtjev za kreditni rizik radi utvrđivanja Internog kapitalnog zahtjeva za rizik koncentracije.

Tržišni rizici

Za utvrđivanje Internog kapitalnog zahtjeva za devizni rizik Banka koristi regulatornu metodu koja se koristi za utvrđivanje minimalnih kapitalnih zahtjeva za devizni rizik, bez modifikacija regulatorne metode. Dakle, utvrđivanje internog kapitalnog zahtjeva za devizni rizik se bazira na određivanju iznosa izloženosti ponderisanog rizikom (prema Odluci o izračunavanju kapitala banke) i primjeni regulatornog koeficijenta za izračun minimalnog kapitalnog zahtjeva.

Mjerenje deviznog rizika se vrši putem mjerenja otvorenosti devizne pozicije.

Operativni rizici

Za određivanje Internog kapitalnog zahtjeva za operativni rizik Banka koristi Jednostavni pristup koji je definisan članom 104. Odluke o izračunavanju kapitala banke.

Dakle, utvrđivanje internog kapitalnog zahtjeva za operativni rizik se bazira na određivanju iznosa 15% trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja (prema Odluci o izračunavanju kapitala) i primjeni regulatornog koeficijenta za izračun minimalnog kapitalnog zahtjeva. Banka izračunava trogodišnji prosjek relevantnog pokazatelja na osnovu podataka za posljednja tri dvanaestomjesečna perioda na kraju finansijske godine.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Obzirom da kamatni rizik u bankarskoj knjizi nije obuhvaćen minimalnim kapitalnim zahtjevima prema Odluci o izračunavanju kapitala banke, a uzimajući u obzir da je procjenom rizika utvrđeno da je kamatni rizik u bankarskoj knjizi značajan rizik, Banka izračunava interni kapitalni zahtjev za ovaj rizik na osnovu vlastite metodologije.

Utvrđivanje internog kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u bankarskoj knjizi se bazira na izračunu procijenjenog iznosa efekta na neto kamatni prihod Banke koji bi nastao usljed promjena iznosa kamatnih stopa.

Ostali značajni rizici

Za rizike za koje je procesom godišnje procjene rizika utvrđeno da su značajni, ali koji su po svojoj prirodi ili teško mjerljivi ili nemjerljivi, Banka interni kapitalni zahtjev izračunava pojednostavljenom metodologijom, odnosno kao postotak od ukupnog iznosa izloženosti Banke riziku pomnoženog sa stopom od 12%, koja predstavlja propisanu stopu regulatornog kapitala, u skladu sa Odlukom o izmjeni odluke o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci izdatom od strane Agencije za bankarstvo Federacije BiH dana 04.05.2020. godine, a uzimajući u obzir regulatorni zahtjev i nivo značajnosti iz Procjene rizika.

Sažet opis postupka ILAAP-a

U skladu sa Odlukom o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci ("Službene novine FBiH" br. 16/19), Smjernicama za izvještavanje Agencije za bankarstvo FBiH o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a u banci i Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci ("Službene novine Federacije BiH", broj 39/21) Banka je uspostavila interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti, ILAAP, s ciljem osiguranja adekvatne razine likvidnosti i izvora finansiranja, kako bi se pravovremeno izvršile sve obaveze plaćanja, kako u redovnom poslovanju, tako i u stresnim uvjetima.

Interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP) obuhvata sljedeće:

a) Utvrđivanje odgovornosti pojedinih odjela u procesu ILAAP-a

Banka je uspostavila čvrst okvir za upravljanje rizikom likvidnosti, koji osigurava održavanje dostatne likvidnosti, uključujući i zaštitu neopterećene, visokokvalitetne likvidne aktive, kako bi mogla podnijeti cijeli niz stresnih događaja. Uporište u procesu formiranja čvrstog okvira za upravljanje rizikom likvidnosti jeste jasno utvrđivanje odgovornosti pojedinih odjela u procesu ILAAP-a, međuzavisnost, razmjena informacija, te donošenje strateški važnih odluka od strane relevantnih poslovnih funkcija.

b) Utvrđivanje značajnih rizika - Procjena rizika

Banka na godišnjoj osnovi pokreće Procjenu rizika, kojoj prethodi proces taksonomije/utvrđivanja rizika, kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena, sa aspekta likvidnosnog profila. Identificirani rizici uključuju se u proces procjene, sa ciljem utvrđivanja njihove značajnosti, internih likvidnosnih zahtjeva, te daljoj kontroli i monitoringu, tokom kraćih i dužih vremenskih intervala. Rezultate Procjene rizika Banka koristi u strateškom i operativnom upravljanju, u preispitivanju svoje sklonosti preuzimanju rizika, te u preispitivanju svojih poslovnih strategija.

c) Definisanje Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima

Banka je definisala krovnu Strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima i strategiju, politike i procedure za upravljanje rizikom likvidnosti u skladu sa Okvirom sklonosti za preuzimanje rizika, koja osigurava da Banka zadrži dovoljan zaštitni sloj likvidnosti. Osnovni zadatak izrade Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima je uspostavljanje obavezujućih standarda i procedura upravljanja rizicima u Banci, kao i povezanosti između upravljanja rizicima i poslovnih aktivnosti određivanjem ciljeva upravljanja.

d) Metodologija za kvantificiranje rizika u procesu ILAAP

U sklopu ILAAP-a Banka je kvantificirala rizike kojima je izložena ili bi mogla biti izložena. Metodologija kvantificiranja rizika usklađena je sa sklonošću za preuzimanje rizika, tržišnim očekivanjima, poslovnim modelom, profilom rizičnosti, veličinom i složenosti Banke. Utvrđene su dovoljno konzervativne vrijednosti koje se odnose na utvrđene rizike, uzimajući u obzir sve relevantne informacije te postižući primjerenost i usklađenost u odabiru metodologija kvantifikacije rizika.

e) Proces planiranja likvidnosti i planova izvora finansiranja Banke

Banka osigurava pristup sredstvima finansiranja iz različitih izvora na finansijskom tržištu i upravlja dostupnim izvorima likvidnosti. Prilikom sačinjavanja opšteg godišnjeg plana finansiranja, uzima se u obzir:

- potreba za finansiranjem koja proističe iz planiranog/budžetiranog strateškog razvoja bilansa, odnosno planiranih poslovnih aktivnosti u segmentu plasiranja kredita,
- planirane aktivnosti na depozitnoj osnovi,
- održavanje likvidnosti u regulatornim okvirima kao i okvirima Grupe,
- potreba za izvorima finansiranja od supranacionalnih institucija (kreditne linije)
- promjene na finansijskom tržištu

Proces upravljanja likvidnošću, intergirano je u sveukupno upravljanje Bankom kroz uspostavljene komponente ILAAP-a kao što su strategija i plan izvora finansiranja, plan za izvanredne situacije poremećaja likvidnosti, mehanizam raspodjele (FTP).

f) Praćenje likvidnosti

Banka ima stabilan proces za identifikovanje, mjerenje, praćenje i kontrolisanje rizika likvidnosti. Ovaj proces sadrži čvrst okvir za složenu projekciju gotovinskog toka koji proističe iz aktive, pasive i vanbilansnih stavki u odnosu na odgovarajući set vremenskih okvira. Ovo također podrazumijeva okvir za interno izvještavanje, koje je usklađeno sa internim politikama i limitima.

g) Provođenje Integralnog stres testa

U svrhu ispitivanja održivosti poslovnog modela, te njegove važne komponente, optimalnog nivoa internih likvidnosnih zahtjeva, Banka pristupa redovnom godišnjem procesu testiranja otpornosti likvidnosti na stres. Dobijeni rezultati imaju za cilj identifikovati najranjivija područja poslovanja, te utvrditi mjere jačanja, te mitigiranje uočenih slabosti, kako bi se osigurao nesmetani nastavak poslovnih aktivnosti. Spekter nepovoljnih scenarija obuhvata snažne padove privrednih aktivnosti, ozbiljne poremećaje na tržištu i finansijske šokove, slabosti karakteristične za instituciju, te oslanjanje na glavne pružatelje finansiranja i moguće kombinacije tih elemenata. Pri definiranju nepovoljnih scenarija Banka se oslanja na svoje ključne slabosti. Rezultate stres testa rizika likvidnosti Banka analizira u skladu sa profilom izvora finansiranja, likvidnom imovinom, interno razvijenim modelima, te se dobijeni efekti posmatraju u odnosu na Okvir sklonosti za preuzimanje rizika, s ciljem procjene kontinuiteta poslovnih aktivnosti i održivosti poslovnog modela.

h) Revizija procesa i izvještaja o ILAAP-u

Revizijski proces, koji se obavlja od strane Interne revizije Banke, kontroliše efikasnost i adekvatnost opštih procesa upravljanja rizicima.

i) Procjena i samoprocjena adekvatnosti ILAAP procesa

Banka je dužna provesti internu samoprocjenu ILAAP-a, kojom argumentuje nivo usklađenosti u odnosu na propisane elemente upravljanja rizicima. U izradu ove samoprocjene uključene su sve kontrolne funkcije i tijela koji su dio sistema upravljanja i internih kontrola, a zaključak sadrži eksplicitnu izjavu o adekvatnosti ILAAP procesa u odnosu na profil rizika Banke. Kako bi ILAAP proces ostao trajno cjelovit i srazmjern vrsti, opsegu i složenosti njegovih segmenata, te otporan na tržišne poremećaje, Banka vrši godišnju

Samoprocjenu koja obuhvata sve njegove komponente. Uvažavajući stavove Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti, Smjernica za pripremu izvještaja o ICAAP-u i ILAAP-u, te preporuke regulatora, Banka identifikuje područja za unaprijeđenje procesa interne procjene adekvatnosti likvidnosti. Tokom redovne godišnje samoprocjene ILAAP-a, Banka specificira područja koja su unaprijeđena u protekloj godini, te navodi područja gdje su ranije uočene manjkavosti uspješno otklonjene.

Banka nije zaprimila zahtjev Agencije da objavi rezultate ICAAP i ILAAP postupka i dodatne kapitalne zahtjeve koje je Agencija odredila pri kontroli poslovanja Banke, a na osnovu ocjene adekvatnosti i pouzdanosti postupka ICAAP-a, njegovog dosljednog provođenja i rezultata te procjene.

1.12 Neopterećena (nezaložena) i opterećena (založena) imovina banke

Banka objavljuje sljedeće podatke, odnosno informacije koje se odnose na:

a) knjigovodstvenu vrijednost neopterećene (nezaložene) i opterećene (založene) imovine

Posmatrano kroz ukupni portfelj vrijednosnih papira Banke prepoznavamo da je na izvještajni datum dio portfelja opterećen, odnosno korišten kao obezbjeđenje za izvor finansiranja, dvije kreditne linije supranacionalnih finansijskih institucija: European Investment Bank (u daljem tekstu EIB) i Evropske banke za obnovu i razvoj (u daljem tekstu EBRD).

Od ukupnog portfelja vrijednosnih papira Banke (segmenata Upravljanja aktivom – pasivom i Trgovine i prodaje), knjigovodstvene vrijednosti BAM 247,84 mio, knjigovodstvena vrijednost opterećenog dijela je BAM 8,8 mio (3,55% ukupnog portfelja). Navedena opterećena imovina predstavljala je osnov za obezbjeđenje preostalog dijela kreditne linije od BAM 2,13 mio po EIB kreditnoj liniji i BAM 3,91 mio po EBRD liniji zaključno sa 31.12.2022.godine.

Vrste imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost opterećene imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost neopterećene imovine
Dati krediti		
Ulaganja u dužničke instrumente	8.801	
Ulaganja u vlasničke instrumente		
Ostalo		

b) strukturu opterećene (založene) imovine, prema vrsti imovine, uz posebno navođenje promjena nakon posljednje javne objave;

Dio portfelja vrijednosnih papira koji je predmet obezbjeđenja EIB kreditne linije predstavljaju dva izdanja vlade Republike Francuske, nominalne vrijednosti od po BAM 9,78 mio (EUR 5 mio), odnosno knjigovodstvene vrijednosti BAM 10,88 mio, odnosno 10,56 mio. Oba izdanja su EUR denominirana, svrstana u portfelj funkcije Upravljanje aktivom – pasivom i to kao hold to maturity pozicija (ulaganja koja se drže do dospeljeća). Dodatno oba izdanja su utržiava od strane Evropske centralne banke. Dio portfelja vrijednosnih papira koji je predmet obezbjeđenja EIB i EBRD kreditnih linija predstavljaju dva izdanja, jedno vlade Republike Francuske, nominalne vrijednosti od po BAM 9,78 mio (EUR 5 mio) za EIB kreditnu liniju, dok je izdanje vlade Kraljevine Holandije, nominalne vrijednosti od po BAM 9,78 mio (EUR 5 mio) za EBRD kreditnu liniju. Oba izdanja su EUR denominirana, svrstana u portfelj funkcije Upravljanje aktivom – pasivom i to kao hold to maturity pozicija (ulaganja koja se drže do dospeljeća). Dodatno oba izdanja su utržiava od strane Evropske centralne banke.

Promjena iznosa imovine koja je predmet obezbjeđenja ove kreditne linije u odnosu na kraj 2021. godine je rezultat redovne otplate iste.

c) strukturu opterećene (založene) imovine unutar bankarske grupe;

Na izvještajni datum Banka nije imala opterećenih, založenih vrijednosnih papira kod neke druge banke članice grupacije.

d) opisne informacije o utjecaju njenog poslovnog modela na nivo opterećenosti i važnosti opterećenja za njen model finansiranja;

Poslovni model Banke predviđa mogućnost obezbjeđenja alternativnih, dodatnih izvora finansiranja:

- ugovaranjem Repo poslova
- ugovaranjem kreditnih linija uz zalaganje vrijednosnih papira (pledžiranje).

Banka ima stabilnu strukturu izvora finansiranja, prvenstveno depozitnu osnovicu, na kojoj najvećim dijelom zasniva poslovne planove. Planiranjem portfelja vrijednosnih papira koji predstavlja dodatni liquidity buffer (zaštitni sloj likvidnosti), prvenstveno u segmentu Upravljanja aktivom - pasivom, Banka obezbjeđuje i adekvatnu osnovu za obezbjeđenje dodatnih izvora finansiranja zalaganjem istih (od kreditora ali i drugih članica grupacije).

Nivo opterećenosti portfelja vrijednosnih papira direktno je proporcionalan poslovnim planovima i potrebama Banke, ali u manjem dijelu i izdavaocem i vrstom vrijednosnog papira (radi definisanja korektivnog faktora). Opterećenost dijela portfelja vrijednosnih papira na izvještajni datum je u skladu sa poslovnim planom i očekivanim vrijednostima.

e) o prekomjernom osiguranju kolateralom, odnosno o slučajevima kada je vrijednost imovine date u zalog veća od knjigovodstvene vrijednosti sredstva;

Knjigovodstvena vrijednost opterećenih, založenih vrijednosnih papira je na izvještajni datum veća od iznosa potrebnog kolaterala, a što je rezultat smanjenja preostalog iznosa kreditne linije zbog redovnih otplata kao i haircut-a (korektivnog faktora) koji klirinška kuća obračunava na tržišnu vrijednost opterećenih vrijednosnih papira. Istovremeno knjigovodstvena vrijednost opterećenih vrijednosnih papira ne odstupa od njihove tržišne vrijednosti.

f) opis općih uslova ugovora o osiguranju kolateralom koji su sklopljeni radi osiguranja obaveza banke;

Po osnovu dvije Kreditne linije ugovoren je zalog vrijednosnih papira kao instrument obezbjeđenja. Radi se o kreditnoj liniji sa Evropskom investicionom bankom (linija potpisana 03.05.2006. godine) i Evropskom bankom za obnovu i razvoj (linija potpisana 19.10.2022).

Sa Evropskom investicionom bankom, pored Ugovora o finansiranju, potpisan je i Okvirni Ugovor o zalogu. Ugovorom su definisani detalji zaloga vrijednosnih papira, čuvanje istih, njihova zamjena, kao i prava i obaveze kako zalagodavca i zalogoprimca, tako i institucije – klirinške kuće kod koje se drže založeni vrijednosni papiri. Također su definisani i troškovi čuvanja založenih vrijednosnih papira.

Pored okvirnog Ugovora o zalogu sa kreditorom, između Banke i institucije – klirinške kuće kod koje se čuvaju vrijednosni papiri (Clearstream) potpisan je i Ugovor o upravljanju kolateralom (založenim vrijednosnim papirima).

Sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj detalji zaloga vrijednosnih papira, čuvanje, njihova zamjena te prava i obaveze strana oko zaloga i držanja vrijednosnih papira definisani su posebnom klauzulom ugovora o finansiranju. Založeni vrijednosni papiri se prema ugovoru o finansiranju drže kod Evropske banke za obnovu i razvoj.

g) ostale informacije koje su važne za procjenu njene opterećene imovine.

Banka je u gore navedenom tekstu dostavila sve informacije koje je smatrala važnim, a u vezi sa opterećenom imovinom.

1.13 Nekvalitetne i restrukturirane izloženosti i stečeni kolaterali

a) *kvalitet izloženosti razvrstan u nivoe kreditnog rizika sa pripadajućim iznosima očekivanih kreditnih gubitaka;*

Pregled izloženosti razvrstanih u nivoe kreditnog rizika sa pripadajućim iznosima očekivanih kreditnih gubitaka	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Očekivani kreditni gubljeni za Nivo 1 kreditnog rizika	Očekivani kreditni gubljeni za Nivo 2 kreditnog rizika	Očekivani kreditni gubljeni za Nivo 3 kreditnog rizika
1. Novčana sredstva, novčano potraživanja i ostali depoziti po višenju (1.1 + 1.2 + 1.3 + 1.4)	2.072.809	-	-	2.650	-	-
2. Finansijska imovina po amortizovanom trošku (2.1 + 2.2 + 2.4)	2.420.481	358.148	144.536	17.649	38.688	121.936
3. Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka (3.1 + 3.2 + 3.4 + 3.5 + 3.6)	16.620	1.019	153	-	-	-
4. Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (4.1 + 4.2 + 4.4 + 4.5)	525	-	1	-	-	-
5. Ostala finansijska potraživanja	30.605	74	5.089	1.859	23	5.090

b) *kreditni kvalitet kredita prema sektorskoj strukturi kredita;*

	Nivo kreditnog rizika 1		Nivo kreditnog rizika 2		Nivo kreditnog rizika 3	
		Od čega: restrukturirani krediti		Od čega: restrukturirani krediti		Od čega: restrukturirani krediti
1. Ukupni krediti pravna lica (1.1. do 1.21.)	778.422	78	93.068	428	4.499	3.589
1.1. A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	8.618	-	789	21	-	-
1.2. B Vađenje ruda i kamena	702	-	198	-	-	-
1.3. C Prerađivačka industrija	181.050	10	16.792	106	378	333
1.4. D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	9.951	-	230	-	-	-
1.5. E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarstvenim otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	9.950	-	517	5	-	-
1.6. F Građevinarstvo	18.736	-	2.420	43	108	34
1.7. G Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	418.000	31	53.369	-9	3.540	2.873
1.8. H Prijevoz i skladištenje	33.679	37	5.429	103	387	305
1.9. I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hoteľarstvo i ugostiteljstvo)	1.811	-	550	52	4	-
1.10. J Informacije i komunikacije	24.099	-	1.000	-	-	-
1.11. K Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	28.385	-	54	-	-	-
1.12. L Poslovanje nekretnimama	5.594	-	161	-	-	-
1.13. M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	6.826	-	1.969	7	53	14
1.14. N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	3.918	-	668	-2	28	-
1.15. O Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	25.236	-	7.616	-	-	-
1.16. P Obrazovanje	259	-	-	-	1	-
1.17. Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	757	-	869	-	-	-
1.18. R Umjetnost, zabava i rekreacija	199	-	41	-	-	-
1.19. S Ostale uslužne djelatnosti	645	-	396	-	-	-
1.20. T Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	-	-	-	-	-	-
1.21. U Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	7	-	-	-	-	-
2. Ukupno stanovištvo (2.1 + 2.2 + 2.3)	1.421.656	4.666	192.913	6.204	18.198	1.455
2.1. Opća potrošnja	1.129.064	4.492	180.634	5.988	17.060	1.443
2.2. Stambena izgradnja	269.952	174	10.013	149	1.041	6
2.3. Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	22.640	-	2.266	67	97	6
3. Ukupni krediti (1. + 2.)	2.200.078	4.744	285.981	6.632	22.697	5.044

c) *kreditni kvalitet restrukturiranih izloženosti;*

Pregled kreditnog kvaliteta restrukturiranih izloženosti	Nivo kreditnog rizika 1 - restrukturirane izloženosti	Nivo kreditnog rizika 2 - restrukturirane izloženosti	Nivo kreditnog rizika 3 - restrukturirane izloženosti
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	4,764	6,667	5,053

d) *promjene stanja nekvalitetnih izloženosti i pripadajućih očekivanih kreditnih gubitaka tokom izvještajnog perioda, što uključuje početno stanje, promjene u toku izvještajnog razdoblja i završno stanje;*

Promjene stanja nekvalitetnih izloženosti	Početno stanje	Novi nekvalitetni krediti u izvještajnom periodu (+)	Oporavak (-)	Naplata (-)	Računovodstveni otpis (-)	Trajni otpis (-)	Ostalo (+/-)	Krajnje stanje
Pravna lica	22,733	39	(27)	(18,246)	-	-	-	4,499
Stanovištvo	28,865	19,911	(9,894)	(20,684)	-	-	-	18,198
Ukupno	51,598	19,950	(9,921)	(38,930)	-	-	-	22,697

e) *podatak o ukupnom iznosu kolaterala stečenog preuzimanjem i provedbom izvršnog postupka.⁷*

⁷ Iznosi u nominalnoj vrijednosti.

Raiffeisen bank dd Bosna i Hercegovina je u segmentu pravnih lica imala pet predmeta stečene materijalne aktive u knjigama banke na dan 31.12.2022. godine. Radi se o nekretninama knjigovodstvene vrijednosti 1KM.

U segmentu stanovništva evidentirana su tri predmeta stečene materijalne aktive u knjigama banke na dan 31.12.2022. godine. Radi se o nekretninama evidentiranim po knjigovodstvenoj vrijednosti od 1 KM.

Peter Jacenko
Predsjednik Nadzornog odbora

Broj: 1-9-23002-C13-No/2023

Datum: 26.05.2023.